

Séance plénière

du

JEUDI 9 FEVRIER 2023

Après-midi

Plenumvergadering

van

DONDERDAG 9 FEBRUARI 2023

Namiddag

La séance est ouverte à 14 h 20 et présidée par Mme Eliane Tillieux, présidente.

De vergadering wordt geopend om 14.20 uur en voorgezeten door mevrouw Eliane Tillieux, voorzitter.

La **présidente**: La séance est ouverte.

De vergadering is geopend.

Une série de communications et de décisions doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises sur le site web de la Chambre et insérées dans le compte rendu intégral de cette séance ou son annexe.

Een reeks mededelingen en besluiten moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. U kan deze terugvinden op de webstek van de Kamer en in het integraal verslag van deze vergadering of in de bijlage ervan.

Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:

Aanwezig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:

Pierre-Yves Dermagne, Vincent Van Peteghem, Frank Vandenbroucke, Tinne Van der Straeten, Hadja Lahbib.

01 Admission, vérification des pouvoirs et prestation de serment

01 Toelating, onderzoek van de geloofsbrieven en eedaflegging

Nous devons procéder à l'admission et à la prestation de serment du suppléant appelé à siéger en remplacement de M. Dries Van Langenhove, démissionnaire en date du 4 février 2023.

Wij moeten overgaan tot de toelating en eedaflegging van de opvolger die in aanmerking komt om de heer Dries Van Langenhove, die op 4 februari 2023 ontslag nam, te vervangen.

Le suppléant appelé à le remplacer est M. Joris De Vriendt, suppléant de la circonscription électorale du Brabant flamand.

De opvolger die hem zal vervangen is de heer Joris De Vriendt, opvolger voor de kieskring Vlaams-Brabant.

Les pouvoirs de M. Joris De Vriendt ont été validés en notre séance du 20 juin 2019.

De geloofsbrieven van de heer Joris De Vriendt werden tijdens onze vergadering van 20 juni 2019 geldig verklaard.

Comme la vérification complémentaire, prévue par l'article 235 du Code électoral, ne porte que sur la conservation des conditions d'éligibilité, il apparaît que cette vérification, n'a, au vu des pièces obtenues, qu'un caractère de pure formalité.

Daar het aanvullend onderzoek door artikel 235 van het Kieswetboek voorgeschreven, uitsluitend slaat op het behoud van de verkiesbaarheidsvereisten, gaat het, gelet op de verkregen stukken, in de huidige omstandigheden om een loutere formaliteit.

Je vous propose donc de passer à l'admission de ce membre.

Ik stel u dus voor tot de toelating over te gaan van dit lid.

Pas d'observation? (*Non*)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus zal geschieden.

Je rappelle les termes du serment: "Je jure d'observer la Constitution" "Ik zweer de Grondwet na te leven" "Ich schwöre die Verfassung zu befolgen".

Ik memoreer de bewoordingen van de eed: "Ik zweer de Grondwet na te leven" "Je jure d'observer la Constitution" "Ich schwöre die Verfassung zu befolgen".

Je prie M. Joris De Vriendt de prêter le serment constitutionnel.

Ik verzoek de heer Joris De Vriendt de grondwettelijke eed af te leggen.

Joris De Vriendt prête le serment constitutionnel en néerlandais.

Joris De Vriendt legt de grondwettelijke eed af in het Nederlands.

M. Joris De Vriendt fera partie du groupe linguistique néerlandais.

De heer Joris De Vriendt zal deel uitmaken van de Nederlandse taalgroep.

02 Hommage aux victimes des séismes en Turquie et en Syrie

02 Eerbetoon aan de slachtoffers van de aardbevingen in Turkije en Syrië

Chers collègues, nous avons tous été profondément marqués par les images et reportages des séismes de très forte magnitude survenus ce lundi 6 février à l'aube au sud-est de la Turquie et au nord de la Syrie. Les destructions dans les dix provinces touchées sont terribles, et ce, en particulier dans les villes de Gaziantep, Diyarbakir et Hatay.

Selon les derniers bilans officiels, plus de 16 000 personnes ont perdu la vie. En plus des pertes humaines, au moment de l'année où les conditions météorologiques sont les moins clémentes, des millions de survivants se retrouvent sans abri, sans moyen de locomotion, sans infrastructures tout court.

De internationale gemeenschap, en de EU-lidstaten in het bijzonder, hebben al heel wat hulpoperaties opgezet voor de noodlijdende bevolking.

Het EU-mechanisme voor civiele bescherming werd onmiddellijk geactiveerd en tot nu toe werden er 31 *search and rescue teams* en 5 medische teams uit 23 landen uitgestuurd. De voorzitter van de Europese Commissie en de Zweedse premier – Zweden zit momenteel de Raad van de Europese Unie voor – hebben al aangekondigd dat ze in maart in Brussel een donorconferentie willen organiseren, in samenspraak met de Turkse autoriteiten, om geld in te zamelen bij de internationale gemeenschap voor hulp aan de bevolking in Turkije en Syrië.

België heeft medische hulp toegezegd via de B-FAST-teams, en zal ook financiële steun verlenen voor de wederopbouw. Tal van humanitaire organisaties, waaronder de organisaties van het Consortium 12-12, zijn meteen in actie gekomen om hulp te bieden. Onze assemblee heeft via haar interne communicatiekanalen een oproep tot solidariteit met de slachtoffers van de aardbevingen gedaan.

Au niveau citoyen aussi, l'aide aux rescapés de la catastrophe se met en place. À Bruxelles comme dans d'autres villes où la communauté turque est très implantée, des collectes de vêtements, de nourriture et d'objets de première nécessité ont permis de remplir déjà plusieurs convois en partance pour la Turquie.

J'ai adressé un courrier à M. Mustafa Şentop, président de la Grande Assemblée nationale de Turquie, afin de lui faire part des condoléances de notre Assemblée et de notre plus grande solidarité avec le peuple turc. Il va sans dire que nous y associons également la population syrienne.

Je voudrais maintenant passer la parole à M. le vice-premier ministre; après quoi, je vous demanderai d'observer une minute de silence en hommage aux victimes de ce terrible séisme.

02.01 Pierre-Yves Dermagne, ministre: Madame la présidente, mesdames et messieurs les députés, le cataclysme qui s'est abattu et continue de s'abattre sur des régions entières de Turquie et de Syrie nous laisse sans voix. Une fois de plus, la nature met l'humain et l'humanité à l'épreuve, avec une ampleur meurtrière abominable.

Onze gedachten gaan uit naar het grote aantal slachtoffers ter plaatse en hun families overal ter wereld, ook hier in België.

Croyez bien que le gouvernement déploie tout ce qui est en son pouvoir pour soutenir l'action héroïque de ceux qui participent aux secours sur place, maintenant et dans les difficiles semaines qui s'annoncent.

Namens de regering betuig ik ons diepste medeleven met de slachtoffers en de nabestaanden.

De **voorzitter**: Beste collega's, mag ik u verzoeken een minuut stilte in acht te nemen en de slachtoffers van deze verschrikkelijke aardbevingen te gedenken.

*De Kamer neemt een minuut stilte in acht.
La Chambre observe une minute de silence.*

03 Ordre du jour

03 Agenda

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 8 février 2023, vous avez reçu un ordre du jour modifié pour la séance d'aujourd'hui.

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 8 februari 2023 heeft u een gewijzigde agenda voor de vergadering van vandaag ontvangen.

Y a-t-il une observation à ce sujet? (*Non*)
Zijn er dienaangaande opmerkingen? (*Nee*)

En conséquence, l'ordre du jour est adopté.
Bijgevolg is de agenda aangenomen.

04 Demande de report

04 Aanvraag tot verdaging

À la suite de la Conférence des présidents du 8 février, le gouvernement propose de reporter à la séance du 16 février 2023:

- point 8: projet de loi portant assentiment aux actes internationaux suivants: 1) l'Accord entre le Gouvernement de la République française, le Gouvernement du Royaume de Belgique, le Gouvernement du Royaume des Pays-Bas et le Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord modifiant et complétant l'Accord entre le Gouvernement du Royaume de Belgique, le Gouvernement de la République française et le Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord concernant la circulation des trains entre la Belgique et le Royaume-Uni empruntant la liaison fixe transmanche et son protocole, signé à Bruxelles le 15 décembre 1993, et 2) l'Accord particulier entre le Gouvernement de la République française, le Gouvernement du Royaume de Belgique, le Gouvernement du Royaume des Pays-Bas et le Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord relatif aux questions de sûreté concernant les trains empruntant la liaison fixe transmanche, faits à Bruxelles le 7 juillet 2020, n°s 3060/1 à 3;

- point 9: projet de loi portant assentiment à l'Accord entre le gouvernement du Royaume de Belgique, le Gouvernement de la Communauté flamande, le Gouvernement de la Communauté française, le Gouvernement de la Communauté germanophone, le Gouvernement de la Région flamande, le Gouvernement de la Région wallonne, le Gouvernement de la Région de Bruxelles Capitale et le Gouvernement de la République française en matière de transferts de corps par voie terrestre des personnes décédées, fait à Paris le 9 mars 2020, n°s 2935/1 à 3;

- point 10: projet de loi portant assentiment au Protocole additionnel à la Convention du Conseil de l'Europe pour la prévention du terrorisme, fait à Riga le 22 octobre 2015, n°s 3029/1 à 3;

- point 11: projet de loi portant assentiment à la Convention n° 190 concernant l'élimination de la violence et du harcèlement dans le monde du travail, adoptée à Genève le 21 juin 2019 par la Conférence internationale du Travail à sa 108e session, n°s 3030/1 à 3;

- point 12: projet de loi modifiant la loi du 6 août 1990 relative aux mutualités et aux unions nationales de mutualités, n°s 3001/1 à 4.

Naar aanleiding van de Conferentie van voorzitters van 8 februari stelt de regering voor om te verdagen naar de plenaire vergadering van 16 februari 2023:

- punt 8: wetsontwerp houdende instemming met de volgende internationale akten: 1) de Overeenkomst tussen de Regering van de Franse Republiek, de Regering van het Koninkrijk België, de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland tot wijziging en aanvulling van de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België, de Regering van de Franse Republiek en de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland met betrekking tot het treinverkeer tussen België en het Verenigd Koninkrijk via de vaste kanaalverbinding met protocol, gedaan te Brussel op 15 december 1993, en 2) de Bijzondere Overeenkomst tussen de Regering van de Franse Republiek, de Regering van het Koninkrijk België, de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland inzake veiligheidsvraagstukken met betrekking tot de treinen via de vaste kanaalverbinding, gedaan te Brussel op 7 juli 2020, nrs. 3060/1 tot 3;
- punt 9: wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België, de Regering van de Vlaamse Gemeenschap, de Regering van de Franse Gemeenschap, de Regering van de Duitstalige Gemeenschap, de Regering van het Vlaamse Gewest, de Regering van het Waalse Gewest, de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Regering van de Franse Republiek inzake het vervoer van lijken over land, gedaan te Parijs op 9 maart 2020, nrs. 2935/1 tot 3;
- punt 10: wetsontwerp houdende instemming met het Aanvullend Protocol bij het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme, gedaan te Riga op 22 oktober 2015, nrs. 3029/1 tot 3;
- punt 11: wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag nr. 190 betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie in de wereld van werk, aangenomen te Genève op 21 juni 2019 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar 108ste zitting, nrs. 3030/1 tot 3;
- punt 12: wetsontwerp tot wijziging van de wet van 6 augustus 1990 betreffende de ziekenfondsen en de landsbonden van ziekenfondsen, nrs. 3001/1 tot 4.

Pas d'observation? (*Non*)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus zal geschieden.

05 Motion d'ordre

05 Ordemotie

05.01 Peter De Roover (N-VA): Mevrouw de voorzitter, wij missen vandaag de eerste minister in dit debat om voor de hand liggende redenen. Hij is naar de Europese Raad. Wat dat betreft hebben wij geen bezwaar, dat is een goed excuus. Spijtig genoeg zal hij daar echter stilzwijgend zitten. Hij zal geen standpunt kunnen innemen over een zeer belangrijke kwestie die daar ter tafel ligt, namelijk de bescherming van onze Europese grenzen, wegens onenigheid in de regering naar wij hebben begrepen. In dit Parlement is er echter wel degelijk een meerderheid om de eerste minister de mogelijkheid te bieden een standpunt in te nemen.

Wij dienen dan ook een ordemotie in om dit Huis in de mogelijkheid te stellen om de eerste minister een standpunt te laten innemen in deze zeer belangrijke aangelegenheid. Ik nodig alle collega's uit om zich hierover in de ene of de andere richting te uiten, in de vaste overtuiging dat een meerderheid, die trouwens naar mijn mening een grote meerderheid van onze bevolking vertegenwoordigt, wel degelijk wenst dat de eerste minister op de Europese Raad namens dit land het standpunt inneemt dat wij het voorstel ter bescherming van de Europese grenzen steunen.

De **voorzitter**: Ik zal uw motie nakijken. We komen er later op terug.

Scrutin secret

Geheime stemming

06 Commission fédérale de contrôle et d'évaluation de l'application de la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie – Présentation de candidats pour les mandats de membre

06 Federale Controle- en Evaluatiecommissie inzake de toepassing van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie – Voordracht van kandidaten voor de mandaten van lid

L'ordre du jour appelle le scrutin secret en vue de la présentation d'une liste double de candidats pour les mandats de membre de la Commission fédérale de contrôle et d'évaluation de l'application de la loi relative à l'euthanasie.

Aan de orde is de geheime stemming voor de voordracht van een dubbele lijst van kandidaten voor de mandaten van lid van de Federale Controle- en Evaluatiecommissie inzake de toepassing van de wet betreffende de euthanasie.

La commission 'euthanasie' est composée de trois catégories de membres:

- catégorie 1: huit membres, docteurs en médecine, dont quatre au moins sont professeurs (émérites) ou chargés de cours dans une université belge;
- catégorie 2: quatre membres, professeurs (émérites) ou chargés de cours en droit dans une université belge ou avocat;
- catégorie 3: quatre membres issus de milieux chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable.

De commissie 'euthanasie' bestaat uit drie categorieën van leden:

- categorie 1: acht leden, doctor in de geneeskunde, van wie er minstens vier (emeritus) hoogleraar of docent zijn aan een Belgische universiteit;
- categorie 2: vier leden, (emeritus) hoogleraar of docent in de rechten aan een Belgische universiteit of advocaat;
- categorie 3: vier leden uit kringen die belast zijn met de problematiek van ongeneeslijk zieke patiënten.

Les membres sont nommés, dans le respect de la parité linguistique et sur la base d'une représentation pluraliste, par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres, sur une liste double présentée par la Chambre. De leden worden benoemd, met inachtneming van de taalpariteit en op grond van een pluralistische vertegenwoordiging, bij koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, uit een dubbele lijst voorgedragen door de Kamer.

Chaque groupe linguistique de la commission compte au moins trois candidats de chaque sexe. Elke taalgroep van de commissie telt minstens drie kandidaten van elk geslacht.

Les membres sont nommés pour un terme renouvelable de quatre ans. De leden worden benoemd voor een hernieuwbare termijn van vier jaar.

Les candidats qui n'ont pas été désignés comme membres effectifs sont nommés en qualité de membres suppléants, selon l'ordre déterminé dans une liste.

De kandidaten die niet als effectief lid zijn aangewezen, worden tot plaatsvervanger benoemd, in de orde van opvolging die volgens een lijst bepaald wordt.

Les candidatures pour la commission 'euthanasie' ont été annoncées au cours de la séance plénière du 10 mars 2022.

De kandidaturen voor de commissie 'euthanasie' werden tijdens de plenaire vergadering van 10 maart 2022 aangekondigd.

Suite aux appels parus au *Moniteur belge* les 6 juillet et 7 octobre 2022, les candidatures complémentaires suivantes ont été introduites:

1. Catégorie "docteur en médecine"

- M. Frank Douchy (N);
- M. Jacques Germeaux (N).

Sous-catégorie "chargé de cours ou professeur (émérite) en médecine": M. Jacques Brotchi (F), professeur émérite à l'ULB.

2. Catégorie "chargé de cours ou professeur (émérite) en droit dans une université belge ou avocat"

- M. Michel Forges, avocat au barreau de Bruxelles (F).

3. Catégorie "milieux chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable"

- M. Michel Colson (F), infirmier dans les soins palliatifs au CHR de Verviers;
- M. Marc Mayer (F), chargé de cours à l'École de Santé publique (ULB).

Naar aanleiding van de oproepen in het *Belgisch Staatsblad*, verschenen op 6 juli en 7 oktober 2022 werden bijkomend de volgende kandidaturen ingediend:

1. Categorie "geneesheer"

- de heer Frank Douchy (N);
- de heer Jacques Germeaux (N).

Subcategorie "docent of (emeritus) hoogleraar in de geneeskunde": de heer Jacques Brotchi (F), emeritus hoogleraar aan de ULB.

2. Categorie "docent of (emeritus) hoogleraar in de rechten aan een Belgische universiteit of advocaat"

- de heer Michel Forges, advocaat bij de balie van Brussel (F).

3. Categorie "kringen die belast zijn met de problematiek van ongeneeslijk zieke patiënten"

- de heer Michel Colson (F), verpleger in de palliatieve zorgen bij 'CHR Verviers';
- de heer Marc Mayer (F), docent aan de 'École de Santé Publique' (ULB).

Par courriel du 12 octobre 2022, M. Tom Balthazar a retiré sa candidature.

Bij mailbericht van 12 oktober 2022 heeft de heer Tom Balthazar zijn kandidatuur ingetrokken.

Le document portant le nom des candidats vous a été distribué. **(2668/1)**

Het stuk met de naam van de kandidaten werd rondgedeeld. **(2668/1)**

Compte tenu de la multiplicité des critères que doit rencontrer la composition de la commission, la Conférence des présidents du 8 février 2023 propose qu'il soit fait usage d'une liste modèle pour la présentation. Cette liste modèle contient seulement une liste de candidats vu le manque de candidatures introduites pour une liste double complète.

Gelet op de veelheid van de criteria waaraan de samenstelling van de commissie moet voldoen, stelt de Conferentie van voorzitters van 8 februari 2023 voor dat gebruik wordt gemaakt van een modellijst voor de voordracht. Deze modellijst bevat slechts één lijst van kandidaten aangezien er onvoldoende kandidaturen werden ingediend voor een volledige dubbele lijst.

Vous avez reçu un bulletin de vote comportant deux volets:

- d'une part, une liste modèle. Cette liste modèle comporte une case de tête;
- d'autre part, le nom de tous les candidats par catégorie. Chaque nom de candidat est suivi d'une case de vote.

U heeft een stembiljet ontvangen die twee luiken omvat:

- enerzijds een modellijst. Boven deze modellijst staat één stemvakje;
- anderzijds de namen van alle kandidaten per categorie. Naast elke kandidaat staat een stemvakje.

Les membres qui se rallient à la liste modèle sont priés de tracer une croix dans la case de tête de cette liste modèle.

De leden die het eens zijn met de modellijst worden verzocht een kruisje in het stemvakje boven deze modellijst te plaatsen.

Les membres qui n'approuvent pas la liste modèle peuvent tracer une croix dans la case figurant en regard du nom des candidats choisis. Chaque membre est ainsi libre de voter pour les candidats de son choix.

Zij die daarentegen de modellijst niet wensen goed te keuren, kunnen een kruisje in het vakje tegenover de naam van de gekozen kandidaten plaatsen. Het staat elk lid zodoende vrij te stemmen voor de kandidaten van zijn keuze.

Le cumul de ces deux modes de vote entraîne la nullité des bulletins de vote.

De stembiljetten zijn ongeldig wanneer op beide wijze stemmen worden uitgebracht.

Les bulletins qui comporteraient plus de votes qu'il n'y a de mandats à pourvoir sont nuls.

Stembiljetten waarop meer stemmen zijn uitgebracht dan er mandaten zijn, zijn ongeldig.

Le scrutin étant secret, les bulletins ne peuvent être signés.

Daar de stemming geheim is, mogen de stembiljetten niet worden ondertekend.

Je vous propose de procéder au vote secret en salle 3, où seront distribués les bulletins de vote, à partir de maintenant jusqu'à 18 h 00.

Ik stel u voor over te gaan tot de geheime stemming, in zaal 3, waar de stembiljetten zullen worden rondgedeeld, vanaf nu tot 18.00 uur.

Je rappelle que seuls les membres peuvent recevoir le bulletin de vote, qu'ils doivent le remplir sur place et le déposer dans l'urne.

Ik herinner eraan dat enkel de leden het stembiljet in ontvangst kunnen nemen, het ter plaatse dienen in te vullen en in de stembus te deponeren.

Dès que le scrutin secret est clos, je vous propose de procéder au dépouillement du scrutin secret dans la salle 3, en présence des scrutateurs.

Zodra de geheime stemming gesloten is, stel ik u voor dat de stembiljetten van de geheime stemming geteld worden in zaal 3, in aanwezigheid van de stemopnemers.

Je vous propose cependant de désigner les deux membres les plus jeunes pour dépouiller les scrutins, M. Mathieu Bihet et Mme Chanelle Bonaventure.

Ik stel u voor om voor de stemopneming de jongste twee leden aan te wijzen, de heer Mathieu Bihet en mevrouw Chanelle Bonaventure.

Pas d'observation? (*Non*)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus zal geschieden.

Questions

Vragen

07 Samengevoegde vragen van

- Peter Mertens aan Alexander De Croo (eerste minister) over "Het akkoord over de accijnsverhoging" (55003222P)

- Melissa Depraetere aan Alexander De Croo (eerste minister) over "Het akkoord over de energieprijismaatregelen" (55003225P)

- Wouter Beke aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De accijnshervorming, het sociaal tarief en de voorschotregeling" (55003234P)

- Benoît Piedboeuf aan Alexander De Croo (eerste minister) over "Het akkoord over de nieuwe maatregelen om de energiefactuur te verlagen" (55003235P)

- Wouter Vermeersch aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De plannen van de regering met betrekking tot onze energiefactuur" (55003246P)

- Peter De Roover aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De verlaging van de btw op energie en de accijnshervorming" (55003244P)

07 Questions jointes de

- Peter Mertens à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'accord sur l'augmentation des accises" (55003222P)

- Melissa Depraetere à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'accord sur les mesures liées au prix de l'énergie" (55003225P)

- Wouter Beke à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La réforme des accises, le tarif social et le système d'acomptes" (55003234P)

- Benoît Piedboeuf à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'accord sur les nouvelles mesures visant à alléger la facture d'énergie" (55003235P)

- Wouter Vermeersch à Alexander De Croo (premier ministre) sur "Les projets du gouvernement concernant notre facture d'énergie" (55003246P)

- Peter De Roover à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La réduction de la TVA sur l'énergie et la réforme des accises" (55003244P)

07.01 Peter Mertens (PVDA-PTB): Mevrouw de voorzitter, mijnheer en mevrouw de minister, wij hebben in België de duurste stroom van West-Europa. Wij betalen in België 179 euro meer dan in het Verenigd Koninkrijk, 270 euro meer dan in Duitsland, 350 euro meer dan in Nederland en 1.170 euro meer dan in Frankrijk. We hebben in ons land een gigantische elektriciteitskloof met onze buurlanden. Dat is gerekend met de prijzen van vandaag, met 6 % btw en zonder accijnzen.

Wat doet deze regering nu aan deze gigantische elektriciteitskloof? Doet ze de kloof verkleinen? Neen, integendeel, met de accijnzen doet ze de kloof nog vergroten. Vanaf 1 april krijgt iedereen in dit land een extra regeltje met accijnzen op zijn elektriciteitsfactuur erbij. Dat is gemiddeld 10 euro extra voor gas per maand en 10 euro extra voor elektriciteit per maand. Dat is exact het tegendeel van wat de regeringspartijen een maand geleden zeiden.

Ik citeer de heer Conner Rousseau, voorzitter van Vooruit, op 11 januari in *Het Nieuwsblad*: "Met de socialisten in de regering komt er geen extra taks op de energiefactuur." Hij moet mij eens vertellen hoe men 240 euro extra per jaar betaalt, maar hoe dat geen taks is. Het zijn maar accijnzen.

De mensen in ons land zijn niet dom, beste regering. Zij weten heel goed dat wat zij gisteren aan btw betaalden, zij morgen aan btw en accijnzen zullen betalen.

Mijn vraag is heel eenvoudig. Hoe denkt Vivaldi hiermee weg te komen? Hoe kan het dat wij de duurste stroom in West-Europa hebben en dat u hier met een accijnsverhoging afkomt?

07.02 Melissa Depraetere (Vooruit): Mevrouw de minister, mijnheer de minister, zijn huis verwarmen, zijn potje eten koken, zijn was draaien, dat is geen luxe, dat zijn basisbehoeften. Bij basisbehoeften hoort natuurlijk een basistarief, dus 6 % btw op energie is enkel fair. Dat is al lang een standpunt van Vooruit, dus wij zijn blij dat de regering daar nu effectief werk van maakt. Partijen als het Vlaams Belang en de PVDA hebben de mensen keer op keer bang gemaakt door te beweren dat de btw op energie geen 6 % zou blijven. Dat blijkt niet het geval.

Er is nog goed nieuws, want de voorschotfacturen worden onmiddellijk verlaagd. Twee weken geleden heb ik hier nog gezegd dat het niet fair is dat energieleveranciers profijt trekken van dalende prijzen waarvan de mensen niets zien. Zij worden nu tot die verlaging van de facturen verplicht. Dit is voor ons een belangrijk punt. Het is niet gewoon een afspraak, het is niet vrijblijvend. Zij worden daartoe verplicht.

Maar een factuur hervormen voor de lange termijn betekent enerzijds de btw verlagen en anderzijds ervoor zorgen dat rechtvaardige accijnzen worden ingevoerd op het moment dat de prijzen duurzaam gedaald zijn. Dit wil zeggen dat wij een noodrem invoeren. Dit wil ook zeggen dat als de prijzen op 1 april niet verder gedaald zijn, die accijnzen niet kunnen worden ingevoerd op dat moment. Dit is een belangrijk principe.

Mensen als de heer Mertens die hier beweren dat dit een vestzak-broekzakmaatregel is, staan gewoon keihard te liegen. Neem de cijfers erbij, dit jaar en vorig jaar alleen al heeft de regering 8 miljard euro geïnvesteerd in energiemaatregelen. Acht miljard euro is niet niets, dat is heel veel geld. Voor ons is het geen cent te veel voor iedereen die het nodig heeft. Wie hier beweert dat wij de koopkracht niet beschermen, liegt gewoon staalhard, want de lasten gaan naar beneden.

Vandaar mijn vraag aan u, ministers. Het is belangrijk dat u vanuit de regering heel duidelijk bent over het resultaat voor de mensen. (...)

07.03 Wouter Beke (cd&v): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, twee weken geleden stond ik hier ook, net als u. Toen sprak ik over de accijnshervorming en de btw-hervorming. U sprak daar toen ook over. Toen waren er hier in het Parlement nog wel wat vragen, opmerkingen en bedenkingen. Met het plan dat u toen op tafel legde, en dat wij verdedigd hebben, hebt u gemeanderd om tot een akkoord te komen en vandaag is er een akkoord.

En dat is maar goed ook, want als dat akkoord er niet geweest was, was de btw in april terug naar 21 % gegaan. Dan had dat de gezinnen 300 euro gekost. Vandaag blijft de btw op 6 % en komt er een accijnshervorming, gericht op basisverbruik. Gezinnen en alleenstaanden zullen daardoor verzekerd zijn van het basisverbruik. Tevens is de hervorming doelgericht met het oog op de toekomst, waardoor wij minder

bokkensprongen zullen kennen dan vandaag. Het plan zorgt ook voor een ondersteuning van de duurzame energietransitie.

Mijnheer de minister, twee weken geleden citeerde ik Confucius: zien wat juist is en het niet doen is een gebrek aan moed. Collega's, deze hervorming geeft blijk van moed, van moed met het oog op de toekomst.

Er is ook de uitbreiding van het sociaal tarief. Dit werd tijdelijk ingevoerd en zal afgebouwd worden nu de energieprijzen dalen. Daaraan gekoppeld is er ook een hervorming van het sociaal tarief. Mevrouw de minister, wanneer komt die hervorming van het sociaal tarief er? Vandaag is het te binair, alles of niets. Het is te veel gericht op statuten in plaats van inkomen. Het moet meer gegradueerd gebeuren. Wanneer zult u daarmee komen?

07.04 Benoît Piedboeuf (MR): Madame et monsieur les ministres, nous avons évité l'écueil de la remontée à 21 % et restons à 6 %. Il existe un mécanisme d'accises avec des cliquets correcteurs, en fonction de l'évolution des prix. Les contrats commerciaux ne sont pas concernés et le tarif social va être revu, comme l'a dit mon collègue. Il y a une insistance pour que les fournisseurs appliquent directement aux factures d'acompte les réductions de prix qui vont intervenir.

Il reste quelques zones d'ombre. Tout d'abord, quand et à quel taux ces accises seront-elles appliquées? Je suppose que vous en avez déjà une idée.

Qu'advient-il des contrats mixtes, auxquels ont souscrit de nombreux indépendants? Il est important de déterminer ce que nous allons faire de ces contrats.

De même, qu'advient-il de la situation des copropriétés, qui ont été oubliées dans les premières mesures, ainsi que des maisons de repos? Autant de points précis auxquels on n'a pas forcément fait attention lors de l'adoption de mesures dans l'urgence.

07.05 Wouter Vermeersch (VB): Mevrouw de voorzitter, mevrouw en mijnheer de minister, het beleid van deze regering is exact het tegenovergestelde van wat in de plenaire vergadering werd verklaard.

Neem nu de socialisten. Twee weken geleden zei collega Depraetere hier dat de energieprijzen eerst duurzaam gedaald moeten zijn. Socialistisch voorman Conner Rousseau beloofde op zijn nieuwjaarsbijeenkomst zelfs dat er geen extra taksen komen op onze energiefactuur. Dat blijken regelrechte leugens te zijn. Vanaf 1 april komt er minstens 20 euro per maand bij voor een Vlaams gezin. Uw afspraken met de energieleveranciers over de voorschotfacturen zullen niet beletten dat de eindfactuur met ruim 240 euro per jaar stijgt.

Ook de groenen zeiden hier twee weken geleden dat energie een basisbehoefte is en dat men daar geen jojo mee speelt, aldus collega Vanbesien. Nochtans is dat exact wat deze regering van plan is. Groene goeroe Jeremie Vaneeckhout zei dat de accijns hervorming geleidelijk en gradueel moest worden ingevoerd, maar ook daaromtrent is het tegendeel waar, want de accijnsverhoging komt er onmiddellijk en volledig vanaf 1 april.

De liberalen hanteren dan weer een bijzondere rekenkunde om de combinatie van een btw-verlaging en accijnsverhoging budgetneutraal te noemen. Mijnheer de minister, u sprak over een put van 761 miljoen euro, maar de liberalen sleuren er, cynisch genoeg, de zogenaamde opbrengst bij van het afpakken van het sociaal tarief van maar liefst 400.000 kwetsbare gezinnen en zelfs het vervallen van de accijnsverlaging aan de pomp om het gat dicht te rijden.

In die zin waren de woorden van christendemocratisch collega Verherstraeten profetisch omdat hij voorspelde dat de budgetneutraliteit kon worden gezocht in andere begrotingsposten. Vandaag weten we dat dit op kap van veel gezinnen gebeurt.

Mijn enige vraag is dus: wie houdt u eigenlijk voor de gek?

07.06 Peter De Roover (N-VA): Mijnheer de minister van Financiën, men zou de indruk kunnen hebben dat u niet kan tellen. Twee weken geleden zou de hele operatie immers 750 miljoen kosten. Als bij toverslag brengt de operatie twee weken later op, zullen we er winst bij boeken. Daar is iets gebeurd. De media hebben

daarover geschreven dat het creatieve boekhouding is. Ik moet de media geloven, want niemand van deze 150 mensen hier heeft al een mail gekregen met enige informatie over wat er gebeurd is. Wij weten nergens van. Het Parlement, wij volksvertegenwoordigers zijn de allerlaatsten die op de hoogte gebracht worden van wat vandaag het hoofdthema is van het vragenuurtje. Dit is toch wel spuwen in het gezicht van dit halfroond.

Wat we wel weten – volledig gebaseerd op de pers, niet op de informatie die u ons geeft – is dat er wel degelijk voor 600 miljoen nieuwe belastingen worden ingevoerd. Daartegenover komt een bijkomend gat in de begroting. Hoe komt het dan dat er beweerd wordt dat het budgetneutraal is? Uit wat wij lezen in de pers maken wij op dat u een meevaller van 400 miljoen – waar deze regering niks mee te maken heeft, het ligt aan de prijsdalingen van gas en elektriciteit – niet zal gebruiken om onze deplorabele toestand van de overheidsfinanciën een klein beetje te verbeteren. U calculeert die gewoon mee in uw oefening. Daarbij valt het op dat u de meevallers van de prijsdaling meeneemt in uw oefening, maar over de tegenvallers wordt in alle talen gezwegen, met als gevolg dat wij uw cijfers niet kunnen controleren en om die reden niet geloven.

Wanneer worden wij geïnformeerd?

07.07 Minister **Vincent Van Peteghem**: Mevrouw de voorzitter, geachte leden, deze regering denkt niet enkel aan de uitdagingen van vandaag, maar ook aan de uitdagingen van morgen. Dat is precies wat deze accijnshervorming doet. Het is een hervorming die onze gezinnen en onze alleenstaanden blijft beschermen, maar die ook oog heeft voor de druk op onze begroting.

Vorig jaar, op een moment dat onze energieprijzen historisch hoog waren, hebben we een tijdelijke btw-verlaging naar 6 % ingevoerd. Op die manier konden we onmiddellijk ingrijpen op de factuur van de mensen en hielpen we de gezinnen en de alleenstaanden op een moment dat ze dat echt nodig hadden. Dat was goed beleid. Deze generieke maatregel aanhouden als de prijzen opnieuw stabiliseren, kost veel overheidsmiddelen die we dan niet voor andere zaken kunnen gebruiken.

Le gouvernement a temporairement prolongé la réduction de la TVA à plusieurs reprises. Il a été convenu au sein du gouvernement, en octobre de l'année dernière, d'introduire une réforme des accises et de ne plus prolonger purement et simplement la mesure générique de la réduction de la TVA. Nous sommes convaincus que c'est la seule façon de pouvoir également offrir aux gens une protection en cas de future augmentation de prix.

Wij hervormen de energiefactuur op zo'n manier dat enerzijds, de consument beschermd blijft tegen hoge energieprijzen, niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst, en anderzijds dat er rekening wordt gehouden met de fiscale inkomsten van de overheid. De hervorming verankert immers permanent de verlaging van de btw op gas en elektriciteit naar 6 %. De hervorming van het accijnssysteem zorgt er ook voor dat de fiscale lasten op de factuur stabiel blijven en zij bevat trouwens ook een extra beschermingsmechanisme, waarbij wij een basispakket aan energie tegen prijsspieken beschermen.

De afgelopen maanden was er heel veel discussie in het Parlement over de stelling dat de overheid de meeropbrengsten die zij via de btw zou ontvangen, aan de burgers terug zou moeten geven. Dat is exact wat wij met de hervorming in de toekomst zullen doen. Als de prijzen zeer hoog zijn, dus bij prijsspieken, zullen wij de meeropbrengsten die de overheid ontvangt automatisch laten terugvloeien naar de consument via lagere accijnzen op het basisverbruik. Met de verankering van de btw op 6 % in combinatie met de slimme accijnshervorming blijven wij vandaag, ten opzichte van wat de uitkomst zou zijn met het normale btw-tarief van 21 %, de gezinnen en de alleenstaanden ondersteunen; steun die neerkomt op 300 euro per jaar.

De kostprijs van de accijnshervorming is gebaseerd op de gemiddelde prijzen van 2021. Dat wil dus ook zeggen dat hoe dichter de prijzen bij de gemiddelde prijzen van 2021 liggen, hoe kleiner ook de budgettaire impact zal zijn. Ik hoef u er niet aan te herinneren dat de prijzen sinds oktober 2022 al aanzienlijk zijn gedaald, wat dus zorgt voor een daling van de kostprijs. Wij blijven de mensen via de accijnshervorming nog steeds ondersteunen en wij blijven gezinnen en alleenstaanden beschermen tegen hoge facturen. Dit is exact wat de regering sinds dag 1 als doelstelling naar voren heeft geschoven: de gezinnen en alleenstaanden door de opeenvolgende crisissen loodsen. Dat heeft ons geld gekost en dat mocht ons geld kosten, want het was nodig.

Vandaag is het echter tijd om de toekomst voor te bereiden en te hervormen, opdat wij de bescherming die

wij de afgelopen maanden hebben geboden, ook in de toekomst zullen kunnen verzekeren. De hervorming van de accijnzen op de energiefactuur is daarbij een zeer belangrijke stap en ik ben dan ook bijzonder tevreden dat de regering die stap heeft gezet.

07.08 Minister **Tinne Van der Straeten**: Collega's, het is niet de eerste keer dat we in het halfroond praten over de energiefactuur, die verschillende malen enorm is gestegen door de energiecrisis. De regering heeft een hoop noodmaatregelen genomen, waaronder de btw-verlaging en de uitbreiding van het sociaal tarief naar 1 miljoen gezinnen, om de facturen voor de gezinnen, alleenstaanden, weduwen en mensen met een klein pensioen betaalbaar te houden. Dat pakket maatregelen heeft, zoals mevrouw Depraetere daarnet al zei, 8 miljard euro gekost en elke euro daarvan werd terecht daaraan besteed om de facturen betaalbaar te houden, beaamde de minister van Financiën. Tegelijkertijd was het ook een pijnstillertje om direct antwoord te kunnen bieden, maar in crisistijden moet men ook vooruitkijken, koelbloedig handelen om de volgende crisis te voorkomen en zorgen voor meer weerbaarheid. De regering doet dat door op twee vlakken te hervormen.

Ten eerste is er de hervorming van de energiefactuur, zodat die bestand zal zijn tegen de volatiliteit van de markt en prijsschokken. In geval van nieuwe exorbitante prijsstijgingen, zal op de in de wet en in de monitoring van de regering ingebouwde noodrem geduwd worden. Een accijns is een goede zaak, want dat is een vast tarief en het is geen percentage. Het grote probleem van de btw was dat die de factuur aanjoeg. De accijns op de energiefactuur fungeert nu als regelaar voor alle gezinnen.

Tegelijkertijd is er nog een grote groep mensen, 20 % van de Belgen, die het structureel moeilijk heeft om zijn energiefactuur te betalen. Zij worden geholpen door het sociaal tarief, een van de meest efficiënte maatregelen waarover we beschikken om energiearmoede te bestrijden. Tijdens de covidcrisis hebben we die maatregel uitgebreid zodat 1 miljoen gezinnen hier recht op had. Kwartaal na kwartaal hebben we die maatregel gehandhaafd tijdens de energiecrisis. Het is nu niet het goede moment om die maatregel voor die groep stop te zetten, want het gaat om uiterst kwetsbare mensen met een laag inkomen. Het gaat over alleenstaande mama's die deeltijds werken. Het gaat over mensen met een klein pensioen. Het gaat over mensen waarop de specifieke statuten niet van toepassing zijn. De heer Beke merkte terecht op dat het sociaal tarief hoofdzakelijk gebaseerd is op statuten en te weinig op inkomen. De volgende hervorming, die moet gebeuren, is de hervorming van dat sociaal tarief, zodat dat evenzeer een gericht instrument wordt en we ook mensen met een laag inkomen ertoe toegang kunnen geven.

Het is juist dat er wat dat betreft nog werk aan de winkel is. De regering heeft echter ook beslist dat wij die hervorming in maart op tafel van de regering zullen brengen, bij de begrotingscontrole, wanneer wij het geheel van de maatregelen en de evolutie van de elektriciteits- en gasprijzen onder de loep nemen. Het is meteen een check voor de regering om na te gaan of wij nog steeds op de goede weg zijn. Die hervorming van het sociaal tarief, die minister van Economie Pierre-Yves Dermagne en ikzelf dan op de tafel brengen, zal erin resulteren dat we mensen die moeite hebben om hun energiefactuur te betalen, één op vijf, niet loslaten.

Ondertussen is er ook nog het aspect waarover mevrouw Depraetere sprak, namelijk de voorschotten. Wij zien een prijsdaling en die moeten we effectief gereflecteerd zien in de voorschotten. Ik heb het vorige week samen met collega Bertrand toegelicht dat wij de leveranciers niet alleen uitgenodigd hebben voor een gesprek, maar daar de nodige verplichtingen aan hebben gekoppeld. De prijsdaling die wij zien op de variabele contracten, moet effectief ook zichtbaar zijn in de voorschotfactuur, die moet dalen.

Met dat pakket aan maatregelen betreffende de energiefactuur, inclusief de gerichtheid van het sociaal tarief en de maatregel inzake de maandelijkse voorschotten bewijst de regering dat zij onze gezinnen, onze mensen niet loslaat.

07.09 **Peter Mertens** (PVDA-PTB): Mevrouw Depraetere, over leugens gesproken, ik heb het over twee punten gehad. Ten eerste, België is het duurste land voor elektriciteit in West-Europa. Waar of niet waar? Ten tweede, uw voorzitter heeft een maand geleden gezegd dat er geen nieuwe taks op energie zou komen. Waar of niet waar?

Ondertussen verhoogt u echter de accijnzen. Wat doet u vervolgens? U begraaft dat met taal. Zeg niet accijnsverhoging, maar zeg accijnshervorming. Zeg: we beschermen ons tegen de schokken. Dat is gewoon een verhoging van de accijnzen. Zeg: rechtvaardige accijnzen, over een indirecte belasting die onrechtvaardig is.

U komt hier aandraven met een recept van accijnsverhogingen om de btw-verlaging te compenseren. Dat is de waarheid, minister Van Peteghem heeft dat toegegeven. U weigert een jaar na de energiecrisis nog altijd om die prijzen echt te blokkeren, mevrouw Depraetere.

07.10 Melissa Depraetere (Vooruit): Mijnheer Mertens, ik weet niet of u het antwoord van de beide ministers hebt gehoord, maar zij hebben allebei bevestigd dat de mensen beter af zijn met deze hervorming dan met een btw van 21 %.

Voor alle duidelijkheid, elke week vraagt men hier om hervormingen. Als men hervormt, moet men twee zaken doen: men moet ervoor zorgen dat de mensen er beter van worden en men moet zijn verantwoordelijkheid nemen. Een sterke overheid zorgt ervoor dat de energiefactuur betaalbaar wordt door de btw op 6 % te zetten, die zorgt ervoor dat wie zijn zwembad verwarmt iets meer betaalt dan wie een basisverbruik heeft en die zorgt ervoor dat grote energiebedrijven niet kunnen profiteren van de miserie van de mensen.

Men kan er natuurlijk ook voor kiezen om een show op te voeren, want voor sommige mensen is het nooit genoeg. Voor de PVDA moeten grootverbruikers niet iets meer betalen dan anderen. Voor de N-VA mag de btw terug omhoog. Voor sommigen is het nooit genoeg. Als men kan kiezen tussen hier show verkopen of echt het verschil maken, dan mag het voor mij het tweede zijn.

07.11 Wouter Beke (cd&v): Mijnheer Mertens, mijnheer Vermeersch, wij zeggen hier vandaag hetzelfde als twee weken geleden, als een maand geleden en als twee maanden geleden, namelijk dat er een accijnshervorming moet komen en dat die btw-verlaging door niemand ter discussie wordt gesteld. Dat heb ik hier vandaag ook niet gehoord. Men kan echter niet aan de ene kant zeggen dat men de btw op 6 % wil houden en aan de andere kant moord en brand schreeuwen omdat de begrotingen niet in orde komen. De tekorten van vandaag zijn de schulden en de belastingen van morgen. Daarom is dit een heel belangrijke en moedige hervorming.

07.12 Benoît Piedboeuf (MR): Malgré toute la sympathie que j'ai pour vous, je ne vais pas vous remercier pour vos réponses. Vous ne m'avez pas répondu. Cela me fait dire que vous ne pensez peut-être pas au tarif mixte, aux copropriétés et aux maisons de repos. Or, le problème va se poser. Il faut donc absolument que, dans l'élaboration du texte, on y fasse attention. La référence aux revenus plutôt qu'au statut est une bonne idée parce qu'il faut continuer à éviter bien entendu les pièges à l'emploi.

Pour le reste, je l'avais dit, les accises sont un mécanisme pratique à long terme. Il y a des cliquets mais ceux-ci risquent de ne pas s'appliquer dans les maisons de repos et dans les copropriétés, par exemple. Il est vraiment important d'y faire attention. C'est un mécanisme intéressant comme tous les mécanismes d'accises, à condition évidemment qu'on ne les pousse pas vers le haut comme dans d'autres domaines.

07.13 Wouter Vermeersch (VB): Mevrouw de minister, mijnheer de minister, Vlamingen moeten altijd hard werken, Walen genieten liever van het leven. Dat zijn niet onze woorden, maar de woorden van de PS-voorzitter deze week. Ze blijken ook het beleid te zijn van de huidige regering.

Veel Vlaamse gezinnen zullen vanaf 1 april 2023 nog harder moeten werken. Deze regering duwt de Vlaamse middenklasse immers verder richting de armoede. Door de giftige cocktail van enerzijds het verhogen van de belastingen op onze gas- en elektriciteitsfactuur en anderzijds het afpakken van het sociaal tarief van maar liefst 400.000 kwetsbare gezinnen zal u heel wat Vlamingen in de armoede duwen, namelijk zij die vandaag te weinig verdienen om hun rekeningen te betalen en te veel om nog van het sociaal tarief te kunnen genieten. Het is duidelijk dat het die Vlaamse gezinnen zijn, die het vandaag reeds moeilijk hebben, die opnieuw het gat in de staatskas mogen dichtrijden. Dat is voor ons onaanvaardbaar.

07.14 Peter De Roover (N-VA): Mevrouw de minister, mijnheer de minister, het is mij ten eerste opgevallen tijdens de tien minuten spreektijd die u beiden had dat er geen half woord gezegd is over de vraag waarom het Parlement nog altijd niet wordt geïnformeerd over uw hervorming. Daarover is er geen woord gezegd. U negeert dit Huis.

Ten tweede, u negeert niet alleen dit Huis, maar ook de fractieleider van de MR, die een aantal heel concrete vragen heeft gesteld. Hij wordt volledig genegeerd. Hij krijgt niet eens een begin van antwoord.

Wat wel mooi was in uw antwoord, was het vallen van het woord overwinstbelastingen. Ik ben natuurlijk maar een heel eenvoudige jongen, die meent dat wanneer de prijzen internationaal dalen er minder overwinst zal zijn. Dat denk ik dan. Men zal dat dan wel meenemen in de rekening, denk ik dan. U doet dat echter niet, omdat dit uw budgetneutraliteitsverhaaltje wel eens zou kunnen doorkruisen. U geeft ons kortom geen informatie, omdat die informatie uw ballonnetje doorpikt.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

08 Question de Sophie Thémont à Vincent Van Peteghem (VPM Finances, Coördination lutte contre la fraude et Loterie Nationale) sur "Les graves accidents des livreurs et le recours de certaines plateformes au P2P" (55003239P)

08 Vraag van Sophie Thémont aan Vincent Van Peteghem (VEM Financiën, Coördinatie fraudebestrijding en Nationale Loterij) over "De ernstige ongevallen met koeriers en de toepassing van het p2p-model door bepaalde platformen" (55003239P)

08.01 **Sophie Thémont** (PS): Monsieur le ministre, la semaine dernière, nous avons été choqués par le décès tragique de Sultan Zadran, livreur chez Uber Eats mais également père de famille. La veille, à Gand, un coursier de Deliveroo a été victime d'un grave accident et se trouve aujourd'hui dans un état critique.

Ces deux coursiers ne sont pas seulement des victimes de la route, ils sont victimes du pseudo-statut que certaines plates-formes leur imposent: aucune protection sociale, aucun avantage du travailleur indépendant, toujours plus de pression pour livrer plus de repas et plus vite. La prise de risques est maximale, la protection est nulle.

Les proches de la victime en sont réduits à s'organiser pour récolter de l'argent pour soutenir financièrement la famille. Nous sommes en 2023 et c'est intolérable!

Ce qui est encore plus révoltant, c'est que ces plates-formes semblent prendre ces drames par-dessus la jambe en faisant même appel de décisions de justice lorsque celles-ci leur rappellent qu'elles ne peuvent contourner nos législations sociales.

Monsieur le ministre, depuis le 1er janvier 2023, ces travailleurs sont présumés salariés, avec les droits sociaux que cela implique: assurance accident de travail, assurance-maladie, cotisations pour la pension. Mais comme à leur habitude, ces multinationales s'assoient sur la loi et continuent abusivement à utiliser ce statut P2P. Le tribunal du travail a pourtant jugé très clairement que ce statut P2P ne s'appliquait pas aux plates-formes comme Deliveroo et Uber Eats.

Monsieur le ministre, quand allez-vous faire respecter la législation en mettant fin aux rulings fiscaux avec ces sociétés?

08.02 **Vincent Van Peteghem**, ministre: Madame Thémont, votre question porte spécifiquement sur le jugement du tribunal du travail de Bruxelles au terme duquel le juge s'est prononcé sur l'application du régime fiscal de l'économie collaborative.

Plus précisément, dans le cas d'espèce, le tribunal a estimé que les conditions d'application du régime fiscal n'auraient pas été remplies. Il a entre-temps été interjeté appel de ce jugement et la procédure est toujours pendante.

Comme je l'ai déjà dit précédemment dans ma réponse à votre question orale en commission des Finances de la Chambre, l'auditorat du travail a fait appel du jugement du tribunal du travail. Par conséquent, il est nécessaire que mon administration attende la décision rendue en appel avant de prendre position dans ce dossier.

08.03 **Sophie Thémont** (PS): Monsieur le ministre, je ne sais pas si j'ai envie de vous remercier pour votre réponse car c'est la même que vous m'avez donnée lorsque je vous ai posé la question en commission. Sachez que je pense qu'en tant que ministre, vous pouvez prendre des décisions. Sachez aussi que vous me

trouverez toujours sur votre route pour défendre les travailleurs, en particulier les plus vulnérables comme ces livreurs qui attendent depuis longtemps que l'on prenne en compte la réalité de leur travail.

La loi permet actuellement de reconnaître ces livreurs comme des travailleurs salariés. Je compte sur vous pour être un peu plus ambitieux dans la lutte contre ce fléau qu'est l'ubérisation de notre économie, dans l'intérêt des travailleurs et de nos États. Donner un vrai statut aux livreurs, c'est leur garantir un meilleur salaire et, surtout, le respect des droits sociaux. C'est aussi permettre à l'État d'aller rechercher auprès des plateformes des cotisations sociales et des impôts qui nous échappent. Ce n'est pas moi qui le dis. C'est la Commission européenne qui estime aujourd'hui que cela pourrait représenter jusqu'à quatre milliards d'euros par an.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

09 Questions jointes de

- Georges Dallemagne à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La solidarité de la Belgique après le tremblement de terre en Turquie et en Syrie" (55003224P)
- André Flahaut à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "Le soutien de la Belgique à la Turquie et à la Syrie après le séisme" (55003226P)
- Gaby Colebunders à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La solidarité de la Belgique envers la Turquie et la Syrie après le tremblement de terre" (55003227P)
- Wouter De Vriendt à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "B-FAST et l'aide humanitaire après le tremblement de terre en Turquie et en Syrie" (55003228P)
- Ellen Samyn à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'aide de la Belgique et de B-FAST après le tremblement de terre en Turquie et en Syrie" (55003231P)
- Michel De Maegd à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "L'aide de la Belgique après le séisme en Turquie et en Syrie" (55003233P)
- Guillaume Defossé à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "Le séisme en Syrie et en Turquie et la contribution d'aide belge" (55003237P)
- Els Van Hoof à Alexander De Croo (premier ministre) sur "L'aide de la Belgique après le tremblement de terre en Turquie et en Syrie" (55003238P)
- Vicky Reynaert à Frank Vandenbroucke (VPM Affaires sociales et Santé publique) sur "L'hôpital de campagne qui sera installé par B-FAST après le séisme en Turquie et en Syrie" (55003240P)
- Tania De Jonge à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "La terrible catastrophe naturelle en Turquie et en Syrie" (55003241P)

09 Samengevoegde vragen van

- Georges Dallemagne aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De Belgische solidariteit na de aardbeving in Turkije en Syrië" (55003224P)
- André Flahaut aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "De Belgische steun aan Turkije en Syrië na de aardbeving" (55003226P)
- Gaby Colebunders aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De solidariteit van België met Turkije en Syrië na de aardbeving" (55003227P)
- Wouter De Vriendt aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "B-FAST en de humanitaire steun na de aardbeving in Turkije en Syrië" (55003228P)
- Ellen Samyn aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De hulp van België en B-FAST na de aardbeving in Turkije en Syrië" (55003231P)
- Michel De Maegd aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "De Belgische hulp na de aardbeving in Turkije en Syrië" (55003233P)
- Guillaume Defossé aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "De aardbeving in Syrië en Turkije en de Belgische hulp" (55003237P)
- Els Van Hoof aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De Belgische hulp na de aardbeving in Turkije en Syrië" (55003238P)
- Vicky Reynaert aan Frank Vandenbroucke (VEM Sociale Zaken en Volksgezondheid) over "Het veldhospitaal dat B-FAST zal inrichten na de aardbeving in Turkije en Syrië" (55003240P)
- Tania De Jonge aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "De tragische natuurramp in Turkije en Syrië" (55003241P)

09.01 **Georges Dallemagne** (Les Engagés): Madame la présidente, madame la ministre, monsieur le ministre, l'heure est à l'action, à la solidarité, aux secours, pour tenter de sauver des vies humaines. Une course contre la montre est engagée pour tenter d'extraire des décombres les survivants et les corps blessés de cet immense cataclysme qui a frappé le sud-est de la Turquie et le nord de la Syrie. Je veux d'abord saluer la générosité de notre pays, la disponibilité de notre gouvernement mais aussi de nombreux citoyens qui se sont mobilisés pour contribuer à cette aide internationale. Cette dernière est, on le sait, un immense soulagement pour les victimes.

L'heure n'est pas à la polémique mais peut-être quand même à certaines questions. Tout d'abord, pour avoir dirigé des opérations humanitaires lors d'immenses tremblements de terre dans le passé, chaque heure, chaque minute compte. Je vois que le gouvernement a préféré retarder un peu son aide et envoyer une mission exploratoire. C'est la première fois dans l'histoire de B-FAST et je dois avouer que je ne comprends pas très bien. Je pense que nous sommes le seul pays à le faire. Quelles sont les raisons, étant entendu que

nous savons qu'ils ont besoin de médecins, d'une assistance médicale d'urgence pour les blessés, pour les malades, pour ceux qui vont décompenser dans les jours et les semaines à venir?

La deuxième chose est: pourquoi ne pas encore amener EuFast? On a besoin de cette coordination européenne que l'on met en place, mais on a besoin aussi de grosses capacités, de génie civil, de corps médicaux, etc. Pourquoi n'a-t-on pas encore cela?

Dernière question: je ne voudrais pas qu'on oublie la Syrie. Aujourd'hui, c'est un huis-clos total. Il y a là aussi des dizaines de milliers de blessés et de sans-abri. Ils ont aussi besoin de notre aide. Là aussi je vous demande toute votre attention. Quels sont vos plans en faveur de ces populations-là? Je vous remercie.

09.02 André Flahaut (PS): Madame la présidente, madame la ministre, monsieur le ministre, face à pareille catastrophe, c'est la consternation et la tristesse. Nous avons une pensée pour les victimes et aussi pour les sauveteurs qui sont à l'ouvrage en Turquie comme en Syrie.

Cet immense drame nous rappelle la catastrophe de 1999 en Turquie, lorsque, avec MM. Louis Michel et Guy Verhofstadt, nous avons mis en place B-FAST. Il s'agit d'un outil intéressant, qui a fait ses preuves à de nombreuses reprises. Malgré quelques esprits chagrins et quelques tentatives de le déstabiliser, B-FAST continue à exister et à faire ses preuves.

Madame la ministre, vous avez décidé de mettre en œuvre cet outil précieux, de façon intelligente et non précipitée. Effectivement, il a été créé pour éviter que tout le monde fasse la même chose, n'importe comment. Il faut travailler avec ordre et méthode et répondre aux besoins exprimés dans la durée, ce qui sera le cas avec l'hôpital de campagne qui sera déployé par la ministre de la Défense.

Ensuite, nous travaillons avec ordre et méthode avec la Coopération au développement. La ministre compétente a dégagé 5 millions, dont 4 pour la Syrie, parce qu'il ne faut pas oublier ce pays. Il faut réellement s'engager pour faire valoir la solidarité des deux côtés. B-FAST ne peut pas intervenir dans un pays en guerre, mais on peut très bien soutenir les mécanismes européens et les organisations non gouvernementales pour aider la population syrienne en souffrance.

Madame la ministre, monsieur le ministre, pouvons-nous être rassurés quant au fait que l'action belge est bien destinée à s'inscrire dans la durée pour accompagner les victimes et permettre la reconstruction des zones dévastées? (...)

09.03 Gaby Colebunders (PVDA-PTB): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, vooreerst wil ik namens de PVDA ons medeleven betuigen met alle slachtoffers van de vreselijke aardbeving in Turkije en Syrië, maar ook aan de talrijke inwoners in ons land van wie familieleden en vrienden in het getroffen gebied wonen. Ik durf echt niet meer naar de tv-beelden met al dat leed te kijken. Ouders en kinderen schreeuwen en smeken om hulp. Net daarom was het belangrijk dat we meteen in actie schoten.

De hele wereld schrok wakker en stuurde humanitaire hulp. In België wist men het echter niet zo goed. Vijf verschillende ministeries die bevoegd zijn, men moest bekijken welke procedures moesten worden doorlopen, noem maar op. Dan kwam men tot de vaststelling: waar zijn onze *rescue teams*? Kapot bespaard door de regering-Michel, met de heer Jambon op kop. Hij hervormde de Civiele Bescherming met als resultaat: minder middelen, minder personeel, sluiting van kazernes.

Onze B-FAST-teams behoorden tot de wereldtop. Herinner u de beelden van de teams met honden, opgeleid om slachtoffers te vinden. In Haïti waren we zelfs als eerste ter plaatse. Door de laksheid van de regering-De Croo die geen investeringen heeft gedaan om dit recht te zetten, moesten de verschillende kabinetten elkaar telefoneren om te zien of er nog *rescue teams* waren. Vinden we dit nog normaal? Schaam u allemaal!

Zult u investeren in civiele veiligheid? Zult u opnieuw een *search and rescue team* oprichten zodat we er de volgende keer opnieuw als eerste staan.

09.04 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Collega's, we hebben daarnet meer dan terecht een minuut stilte in acht genomen ter nagedachtenis van de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië. Het aantal doden is al opgelopen tot meer dan 17.000, waaronder heel veel kinderen. Bovendien vond de aardbeving

plaats in gebieden die zeer moeilijk bereikbaar zijn voor humanitaire hulp. Zeker in Syrië wordt het de internationale hulpverlening zeer moeilijk gemaakt.

Mevrouw de minister, ik weet dat ons land inspanningen heeft geleverd, wat positief is. België is een klein land maar we kunnen groot zijn in internationale solidariteit. Toch wil ik u wijzen op twee knelpunten.

Allereerst, vraag ik u om effectief groot te zijn in de internationale hulpverlening en extra financiële middelen vrij te maken. Syrië en Turkije smeken om meer internationale hulp. Welke extra middelen, met de nadruk op extra, worden vrijgemaakt voor Turkije en zeker ook voor Syrië, waar we moeten optreden via lokale hulporganisaties?

Vervolgens B-FAST, dat in het verleden een ijzersterke reputatie had. Het ging om een snelle interventiemacht om snel hulp te verlenen. Wij hadden *search and rescue teams*. De hele wereld benijdde België om B-FAST. Helaas is B-FAST het slachtoffer geworden van een onbesuisde besparingsdrift door de bevoegde N-VA-minister Jan Jambon in de toenmalige regering. Dit is bijzonder jammer, want zo zijn wij als land een performant instrument verloren.

In het regeerakkoord staat er echter een engagement om die *search and rescue teams* in ere te herstellen. Ik vraag u of u dat engagement zal nakomen?

09.05 Ellen Samyn (VB): Mevrouw de voorzitter, eerst en vooral wil ik namens mijn fractie ons medeleven betuigen aan de familieleden van de duizenden slachtoffers van de verwoestende aardbeving. Ook gaan onze gedachten uit naar de vele familieleden en betrokkenen die momenteel nog steeds in het ongewisse verkeren over het lot van hun dierbaren.

Collega's, mevrouw en mijnheer de minister, na dergelijke rampen zijn de eerste 72 tot 100 uren cruciaal om nog overlevenden vanonder het puin te halen. Tal van landen schoten onmiddellijk in actie en stuurden hun zoek- en reddingsteams ter plaatse. Wat doet ons land? Twee dagen talmen, twee dagen van heel kostbare tijd verliezen. Niemand wist op dat ogenblik of B-FAST, dat ooit internationaal bekendstond om zijn expertise bij zoek- en reddingsmissies, nog kon worden ingezet. Dat is onbegrijpelijk. Het is onbegrijpelijk dat er op het meest cruciale ogenblik onduidelijkheid bestaat over de onmiddellijke inzetbaarheid van B-FAST, zeker omdat dit een van de doelstellingen van het regeerakkoord was.

U zou werk maken van een hernieuwd en versterkt operationeel instrument voor humanitaire noodhulp. Dat u daarvoor eerst een humanitaire ramp nodig hebt, is heel cynisch te noemen. Deze regering zou daarbij zelfs alle departementen en beleidsniveaus betrokken, maar op het Vlaamse niveau is blijkbaar niemand op de hoogte.

Mevrouw en mijnheer de minister, klopt het dat vanwege hervormingen B-FAST zijn internationale licentie *search and rescue* is kwijtgeraakt? Hoe is het mogelijk dat een internationaal hoog aangeschreven team geen internationale certificering meer heeft en dat u daar geen prioritair werk van heeft gemaakt? Wat moet er gebeuren opdat B-FAST in de toekomst sneller kan worden ingezet? Zult u de deelstaten betrekken bij uw hernieuwde B-FAST?

09.06 Michel De Maegd (MR): Madame et monsieur les ministres, le séisme meurtrier qui frappe le sud de la Turquie et le nord-ouest de la Syrie nous touche, bien évidemment, tous. Les images valent, hélas, mieux que de longs discours. Le nombre de victimes est effroyable et ne cesse d'augmenter. Ce séisme frappe une région grande comme trois fois la Belgique. Au nom de mon groupe, je m'associe tout d'abord aux condoléances présentées aux familles endeuillées et je réitère mon soutien à tous ceux qui interviennent pour secourir les blessés et les sinistrés. Il y aura un long travail de deuil et d'aide en tout genre pour toutes ces victimes.

La Belgique répond, bien sûr, présente. Nos équipes sont sur place. On sait qu'un hôpital de campagne fonctionnel, avec une attention particulière réservée aux mères et aux enfants, doit être opérationnel dès jeudi prochain.

Ma première question concerne l'aide médicale que nous pouvons fournir à plus long terme à ces victimes, une aide adaptée en fonction de leurs pathologies et à la demande des autorités turques. Une telle aide

humanitaire au sens large est-elle aussi demandée, madame et monsieur les ministres, par Ankara?

J'en viens à mes questions à plus court terme. Comment nos moyens matériels et humains s'inscrivent-ils dans le Mécanisme de protection civile de l'Union européenne (MPCU)? Cette action coordonnée donne-t-elle satisfaction? Notre ambassade à Ankara voit-elle ses moyens être renforcés temporairement pour répondre aux exigences du moment? Pouvez-vous rassurer les familles vivant en Belgique sur l'absence de victimes belges? Comment aider les victimes civiles syriennes, qui ne doivent pas payer une double peine en raison de l'isolement politique de leur régime? Enfin, à la fin de cette mission, une évaluation de son efficacité débutera. De la sorte, B-FAST pourra évoluer. Je rappelle que cet instrument fut élaboré par Louis Michel et André Flahaut. Serait-il opportun d'inclure cette évaluation dans une réflexion finale sur l'adaptation de B-FAST, comme le prévoit l'accord de gouvernement? Cela permettrait en effet de mettre un terme aux critiques récurrentes (...)

09.07 Guillaume Defossé (Ecolo-Groen): Madame la présidente, laissez-moi d'abord m'associer aux mots de mes collègues pour les victimes de ce terrible séisme. On recense plus de 17 500 décès et des dizaines de milliers de blessés aujourd'hui, et il y en aura probablement plus encore. Face à un tel drame, il n'y pas de mots, certes, mais il doit y avoir à tout le moins de l'action.

L'action, madame la ministre, est l'objet de mon intervention. Nous avons en Belgique la structure B-FAST permettant d'envoyer des équipes d'aide d'urgence à des pays touchés par des calamités. Pendant des années, notre pays a pu démontrer la qualité et l'étendue de ses compétences dans les diverses catastrophes où elle est intervenue. Nous avons appris cette semaine que la Belgique comptait envoyer une équipe médicale d'aide urgente de 80 personnes sur place. Un premier départ a eu lieu hier mais on attend la mise en place d'un hôpital de campagne seulement pour la semaine prochaine.

Pourtant, la Turquie avait demandé que les équipes de recherche et de sauvetage soient envoyées en premier lieu. Or, c'est là que le bât blesse. Il a été décidé en 2019 par le gouvernement de la Suédoise d'amputer B-FAST de l'unité Search and Rescue pour raisons budgétaires. L'argument officiel avait été de dire que l'offre internationale était suffisante. Nous voilà aujourd'hui dans l'incapacité de répondre à une demande urgente!

Madame la ministre, pouvez-vous nous dire si l'aide qui est apportée répond au mieux aux demandes, au vu des capacités que nous avons encore en Belgique?

L'accord de la Vivaldi prévoit que le gouvernement renforcera B-FAST notamment en le rééquipant d'une unité de Search and Rescue. Où en est-on dans ce travail de correction des erreurs précédentes?

Enfin, les zones touchées par le séisme accumulent les fléaux dont celui de la guerre. Or, il existe un risque clair de voir l'aide internationale instrumentalisée. Le nord de la Syrie, dans la zone qui échappe au régime d'Assad, reste difficile d'accès. Le régime semble vouloir faire passer toute l'aide qui lui arrive par Damas, ce qui lui permet de sélectionner les zones où envoyer de l'aide et donc d'isoler celles qui échappent à son contrôle. Quant aux points de passage à la frontière turque, ils sont peu nombreux et pas assez efficaces. Madame la ministre, garantisiez-vous que notre aide humanitaire parviendra non seulement en Turquie mais aussi en Syrie, dans les zones contrôlées par les rebelles, via les structures locales?

09.08 Els Van Hoof (cd&v): Mevrouw de voorzitter, mevrouw en mijnheer de minister, de beelden van de aardbeving in Turkije en Syrië laten uiteraard niemand onberoerd. Ons medeleven is dan ook gepast. Gisteren vertrok een team van B-FAST om een veldhospitaal op te zetten in Turkije, overeenkomstig de bepaling in het regeerakkoord dat wij snel veldhospitalen moeten kunnen opzetten.

Intussen rijzen er wel vragen over de paraatheid van B-FAST bij dat soort rampen. Ik denk dat het momentum aangebroken is om het regeerakkoord op dat vlak *fast* en volledig uit te voeren. Ik meen dat het van belang is dat B-FAST een complementaire rol kan spelen op Europees vlak en dat de communicatielijnen tussen het Crisiscentrum en B-FAST veel duidelijker worden.

Uiteraard is hulpverlening nu onze eerste prioriteit. Die wordt extra bemoeilijkt door de burgeroorlog in Syrië. Ik juich toe dat via humanitaire hulp 5 miljoen euro is voorzien, ook voor Syrië, maar wij stelden vast dat 4 miljoen reeds was voorzien in de begroting en dat er 1 miljoen is bijgekomen. Als de noden stijgen, is het van belang dat de budgetten volgen, hopelijk nog in de toekomst. Dat moet vertaald worden in extra steun.

De mensen in de straat willen vandaag ook solidair zijn. Van die solidariteit hebben we al beelden gezien. Financiële hulp is daarvoor het meest efficiënt. Volgens ons kan het Consortium 12-12, in overleg met de ngo's, die solidariteit perfect coördineren.

Wanneer mogen wij een toekomstvisie verwachten omtrent B-FAST, zoals vermeld in het regeerakkoord, met een bijhorend koninklijk besluit? Komt er nog extra financiële hulp bovenop die 5 miljoen? Zal het Consortium 12-12 worden opgestart in overleg met de ngo's?

09.09 Vicky Reynaert (Vooruit): Mijnheer de minister, mevrouw de minister, tien seconden, zolang duurde de initiële aardbeving in Turkije en in Syrië. Vele mensen sliepen nog. Er zijn dus veel slachtoffers. Heel veel. Indringende foto's gaan de wereld rond. Verhalen van verdriet en hoop vullen ons hart. Ook mijn fractie betuigt daarom vandaag haar medeleven met al diegenen die vandaag moeten leven met het verlies van hun familie en hun dierbaren.

Ondertussen is het duidelijk dat de hulpverlening ter plaatse moeizaam op gang komt. Gebouwen voldeden niet aan de veiligheidsvereisten, en dus zijn vele slachtoffers bedolven onder het puin. Dwars door de reddingspogingen loopt ook nog eens de verkiezingscampagne in Turkije, die de hulpverlening bemoeilijkt. Dit is nochtans niet het moment voor een politiek spel.

Het is daarom goed dat onze regering ondersteuning stuurt, en dat u middelen vrijmaakt. Vooruit gelooft in internationale solidariteit. Het betekent hulp bieden waar nodig, ook als straks de camera's verdwijnen en deze ramp uit de aandacht verdwijnt. Dat vraagt noodhulp, vandaag, maar dat vraagt vooral medische ondersteuning, straks. Iedere minuut komen er nog baby's, kinderen en ouders onder het puin vandaan. Maar daar houdt de miserie niet op. Onderkoeling en verwondingen maken medische zorgen ook na de eerste dagen noodzakelijk.

Mijnheer de minister, wij kunnen het verschil maken wat de medische hulpverlening betreft. Wat ons land kan leveren via B-FAST op dit gebied, kunnen maar weinig andere landen. Mijn vragen voor u zijn de volgende. Welke hulp wordt er precies geleverd? Hoe snel is deze steun uitgerold? Is dit het model voor de toekomst van onze hulpverlening?

09.10 Tania De Jonge (Open Vld): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, wij beleven turbulente tijden op internationaal vlak. Het conflict in Oekraïne heeft mondiale gevolgen. De internationale gemeenschap doet echt wat ze kan.

Collega's, de wereld beeft, begin deze week ook letterlijk. Turkije en Syrië zijn keihard getroffen door een zware natuurramp, die tienduizenden slachtoffers heeft geëist. Onze fractie betuigt dan ook haar medeleven aan de nabestaanden.

Behalve de materiële schade is de menselijke tol niet te overzien. Wij zien en horen getuigenissen van hoe de bevolking in dramatische omstandigheden moet zien te overleven. Gezinnen brengen nachten door in de vrieskou, waarbij zij enkel wat dekens ter beschikking hebben en de kledij die zij aanhadden op het moment van de ramp.

Opnieuw is er een spontane golf van solidariteit ontstaan, ook in verschillende steden en gemeenten in ons land. Ook in mijn stad heeft de Turkse gemeenschap heel wat initiatieven genomen.

De internationale hulpverlening is snel op gang gekomen. Ook ons land is ter plaatse. Wij bouwen daar een veldhospitaal type 2, wat een goede voorbereiding ter plaatse vergt. Een Belgische spoedarts, die reeds in het rampgebied aanwezig is, is van mening dat wij, door de wijze waarop wij werken, meer mensen kunnen helpen dan vroeger. Er zal lokaal intens worden samengewerkt. Wij zullen ook wekenlang het verschil kunnen maken op het vlak van de medische hulpverlening.

Ik heb dan ook één vraag. Wat zal u de komende weken nog ondernemen, om de immense noden te lenigen die er zijn in het getroffen gebied? Wat is de feedback van onze mensen ter plaatse op dit moment?

09.11 Hadja Lahbib, ministre: Madame la présidente, mesdames et messieurs les députés, chers collègues,

comme vous l'avez dit, le tremblement de terre qui a touché la région frontalière entre la Syrie et la Turquie est une véritable tragédie, un drame humain dont l'ampleur ne cesse d'augmenter au fur et à mesure des jours et des heures qui passent. Ce drame exige la plus grande mobilisation, l'empathie et le soutien de la communauté internationale dont la Belgique qui a répondu présente.

Maandag hebben verschillende regeringsleden hun medeleven en solidariteit betuigd. Er was ook een boodschap van medeleven en solidariteit van Zijne Majesteit de Koning aan de president van de Turkse Republiek. Dinsdag had ik een telefoongesprek met mijn Turkse collega, Mevlüt Çavuşoğlu, om onze solidariteit uit te drukken en hem mee te delen welke soort bijstand België aanbiedt naar aanleiding van het verzoek van Turkije. Hij had grote waardering voor de medische steun van ons land, die de installatie van een veldhospitaal mogelijk maakt.

De situatie ter plaatse wordt op de voet gevolgd. Onze posten in Turkije staan voortdurend in contact met de plaatselijke autoriteiten en onze ereconsuls in de getroffen gebieden. Onze ambassade in Beiroet, die verantwoordelijk is voor Syrië, staat voortdurend in contact met onze ereconsul in Syrië. Het reisadvies voor Turkije en Syrië werd maandag aangepast en houdt rekening met de laatste ontwikkelingen.

Pour la Turquie et la Syrie, nous mettons nos compatriotes en garde contre d'éventuelles répliques sismiques. Nous informons également les personnes inquiètes pour des proches qui se trouvent dans les régions touchées et qui peuvent contacter le SPF Affaires étrangères, où une cellule de crise a été mise en place. Ankara nous fait savoir que, pour l'instant, aucune aide supplémentaire n'est nécessaire.

Environ 230 Belges localisés dans les régions touchées sont inscrits dans les registres consulaires de notre poste d'Ankara, et environ 55 Belges sont inscrits dans les registres consulaires de notre poste de Beyrouth. Huit personnes sont également inscrites sur Travellers Online. Nous avons pu joindre la majorité d'entre eux, et ils vont bien. Seuls 28 Belges, soit 24 familles en Turquie et 3 Belges en Syrie restent pour l'instant injoignables, mais nous continuons à essayer de les contacter.

Op dit moment heeft Buitenlandse Zaken geen informatie ontvangen over Belgen die door de aardbeving overleden of ernstig gewond zouden zijn. Het bericht, dat we allemaal hebben gelezen, over de dood van een landgenoot is nog niet bevestigd door de Turkse autoriteiten.

La Belgique a pris la décision d'envoyer un hôpital de campagne et une équipe médicale d'environ 80 personnes. En termes de matériel, cela représente plusieurs dizaines de conteneurs. Il s'agit donc d'une très lourde opération sur le plan logistique. J'ajoute que, compte tenu des conditions météorologiques extrêmes, nous envoyons 10 000 sacs de couchage, dont un premier lot est déjà parti hier.

Selon le Centre européen de coordination de la réaction d'urgence, l'équipe belge est la première équipe européenne sur place dans le cadre du déploiement des hôpitaux de campagne. L'Espagne, la France et l'Italie ont proposé une aide similaire à la Turquie. Hier, une équipe de reconnaissance de huit personnes est partie pour repérer les lieux où l'hôpital de campagne pourra être installé. L'évaluation de l'endroit est en cours.

Een tweede ploeg vertrekt dit weekend om het veldhospitaal op te zetten dat volgende week donderdag operationeel moet zijn. De hele operatie kost 8 miljoen euro.

De Syrische regering heeft een oproep gedaan in het humanitair kader van de VN. België zal 5 miljoen euro extra humanitaire hulp vrijmaken, waarvan 4 miljoen voor Noordwest-Syrië en 1 miljoen verdeeld over Turkije en Syrië. U krijgt waarschijnlijk meer informatie van de minister van Ontwikkelingssamenwerking.

Soyez donc assurés que les Affaires étrangères font le maximum pour venir en aide, là où c'est possible, dans des conditions parfois très difficiles. J'en profite pour remercier vivement le personnel sur place, la cellule de crise ainsi que les bénévoles déjà partis et ceux qui se préparent à partir dans les prochains jours.

L'amélioration de B-FAST est un processus continu. Chaque mission permet de l'améliorer. Ce fut le cas lors de l'envoi d'une première équipe au Pakistan. En parallèle, les équipes travaillent actuellement à la révision de l'arrêté royal portant sur la vision de B-FAST et de son évolution. Depuis la création de B-FAST il y a 20 ans, le contexte international, mais aussi les expertises développées par les uns et les autres, ont considérablement évolué. Il est important d'en tenir compte. Vous l'avez dit, B-FAST implique une coopération étroite et

intelligente entre cinq ministères.

Je cède la parole à mon collègue en charge de la Santé.

09.12 Minister **Frank Vandenbroucke**: Ik wil mij aansluiten bij de uiting van medeleven en maak van de gelegenheid gebruik om mij te richten tot de vele mensen in dit land die familie hebben in Turkije of Syrië, die er kennissen of vrienden hebben. Hun leed en de angst, daar zijn geen woorden voor. Dat moet ons bezighouden. Onze gedachten zijn bij hen.

Les images que nous voyons depuis lundi laissent sans voix. Madame la présidente, je me permets de dire que certains débats qui nous occupent ici, au quotidien, entre nous, deviennent un peu futiles, même insignifiants vu la catastrophe humaine, la souffrance terrible en Turquie et en Syrie. Il faut organiser la solidarité de façon inconditionnelle, mais aussi efficace.

Je me permets aussi de dire qu'il y a peut-être des malentendus sur ce qu'est B-FAST, qui représente beaucoup plus que par le passé: il y a les unités Search and Rescue, mais aussi la mission en Slovaquie et celle au Pakistan pour la purification de l'eau. Il faut consolider B-FAST, lui donner un avenir. Il y a aussi un très grand malentendu sur ce que contient l'accord de gouvernement à ce sujet.

Men zegt hier dat wij gewacht hebben en dat er rondgebeld moest worden. Dat is absoluut niet zo; er is geen minuut gewacht. Turkije heeft om twee zaken gevraagd, namelijk *search and rescue teams* om onmiddellijk mensen vanonder het puin te bevrijden, en veldziekenhuizen. Wij hebben meteen beslist – er is geen minuut verloren gegaan – om overeenkomstig het regeerakkoord onze specialisatie in te zetten, het opbouwen van een veldziekenhuis. Wij waren het tweede Europese land waarvan dat aanbod aanvaard werd. Het gaat om een heus ziekenhuis en de opbouw daarvan dient stapsgewijs te gebeuren. De bewering dat wij gewacht zouden hebben of tijd zouden hebben verloren voor het opbouwen van een veldziekenhuis, klopt van geen kanten. Ik herhaal dat België de tweede Europese lidstaat was en op wereldniveau het zesde land was waarvan het aanbod voor de opbouw van een veldziekenhuis aanvaard werd.

We hebben dus helemaal niet gewacht. De bewering dat men getalmd zou hebben, is eigenlijk zelfs beledigend voor de Belgische hulpverleners ter plaatse. Zij hebben zeker niet gewacht en ze zullen daar het beste van zichzelf geven.

Ik wil trouwens beklemtonen dat we nog nooit zo'n grote missie hebben opgezet. Solidariteit moet hier onvoorwaardelijk zijn, ze moet gul zijn. Maar ze moet ook verstandig zijn; ze moet ook efficiënt zijn en daarom moeten er afspraken worden gemaakt op Europees niveau en moet men taken verdelen, elkaar aanvullen en specialiseren om te kunnen excelleren.

Mijnheer De Vriendt, die beslissing hebben we genomen in uitvoering van het regeerakkoord. Daarin staat helemaal niet dat wij weer *search and rescue teams* zullen opbouwen. In het regeerakkoord staat dat we zullen onderzoeken of we de sterke nieuwe toekomst van B-FAST vorm zullen geven met *search and rescue teams* dan wel met een veldhospitaal. Het was passend dat voormalig minister van Defensie, de heer Flahaut, hier heeft uitgelegd hoe belangrijk dat was en is en Defensie speelt daar nog steeds een zeer belangrijke rol in. Kortom, we geven B-FAST wel degelijk een toekomst. Daarbij hebben we gekozen voor *emergency medical teams* niveau 2 op basis van internationale richtlijnen, die we zelf mee uitgewerkt hebben.

Laat ik heel duidelijk zijn: dat men zijn rugzak aansjort en daarheen trekt, is geen goede of nuttige solidariteit; dat hebben we in het verleden geleerd. De Europese lidstaten moeten mekaar aanvullen op het vlak van hulp. Wij zullen daar een veldziekenhuis uitbouwen. Onderschat dat trouwens niet; dat is een voetbalveld groot! Er zijn geen andere landen die dat op het ogenblik aanbieden. We sturen daar spoedartsen, spoedverpleegkundigen, gynaecologen, vroedvrouwen, verpleegkundigen en logistiek personeel naartoe, 80 mensen. Onderschat dat niet! Laten we hopen dat de planning, namelijk dat het veldhospitaal operationeel is tegen volgende week donderdag, lukt. Het zal ook wekenlang nodig zijn om het zorgsysteem daar te ondersteunen.

We voeren het regeerakkoord uit: we geven een nieuwe en excellente toekomst aan B-FAST, dat ook de middelen zal hebben. Ik zeg daarbij ook aan de Turkse gemeenschap in ons land: het veldhospitaal zal daar blijven, zolang het nodig is. We zullen niet op een euro kijken. We hebben nu al beslist om daar 8 miljoen euro

voor uit te trekken. We zullen onze portemonnee opentrekken, dat is wat we zullen doen.

Collega's, solidariteit moet goed georganiseerd worden. Dat is wat we daar doen. Solidariteit veronderstelt Europese samenwerking, taakverdeling, specialisatie. Ik heb niet de gewoonte om altijd achteruit te kijken. Eerlijk gezegd, dat interesseert mij niet. Ik wil vooruitkijken de komende dagen en jaren en met België en B-FAST inzetten op een specialisatie in dat soort veldziekenhuis. Daarmee kunnen en zullen we excelleren. Laten we dat doen.

09.13 Georges Dallemagne (Les Engagés): Madame la ministre, monsieur le ministre, je peux me retrouver dans l'essentiel de ce que vous avez déclaré. L'heure n'est pas aux polémiques. L'heure est à la mobilisation. L'heure est à l'empathie. C'est une immense tragédie qui va impacter des millions de personnes pour des décennies. Nous devons être là à leur chevet parce que c'est notre devoir d'être humain d'être là-bas.

Alors, oui, il y aura le moment de l'évaluation. Il y aura le moment où on parlera des délais mais, aujourd'hui, c'est cette mobilisation qui est importante et je me réjouis qu'on puisse la faire. Je ne m'inscris pas dans la discussion sur le Search and Rescue. Je pense que cela n'a pas de sens. Ce qui a du sens, c'est qu'au niveau européen, nous ayons enfin cette capacité avec du génie civil lourd. Qui aura les grues? Qui aura les bulldozers? C'est à cela qu'il faut travailler. Il ne sert à rien d'avoir ici des chiens pendant une décennie qui ne vont rien faire et qui ne seront pas mobilisables le jour J. Je pense que c'est ensemble, au niveau de l'Union européenne, que nous parviendrons à avoir à la fois cette générosité et encore plus d'efficacité. Cela doit être notre objectif pour demain.

09.14 André Flahaut (PS): Mesdames les ministres, monsieur le ministre, tout d'abord, je crois qu'il faut vous remercier ainsi que la Défense qui fait un effort considérable et rapide dans ce processus de B-FAST. C'est en tout cas là que cela a commencé. Je crois qu'il faut être positif et, quand c'est bien, il faut avoir le courage de le dire. On a l'habitude de toujours se plaindre et de dire que cela ne va pas. Nous sommes les premiers à certains endroits et nous sommes une référence en beaucoup d'autres endroits. Alors, ayons le courage de le dire!

Il faut aussi rester solidaire. La solidarité ne peut pas avoir de frontières. Il faudra aussi rester solidaire et actif surtout après le départ des caméras et des médias. Il faudra rester solidaire avec les peuples de Turquie et de Syrie. La solidarité consiste aussi à renforcer B-FAST comme prévu par la déclaration gouvernementale que nous avons négociée.

Hier, certains d'entre nous ont vu la caricature de M. du Bus dans *La Libre Belgique* où on voit MM. Zelensky et Poutine sur les gravats, disant "On vient vous aider. On arrête la guerre." Croyez-moi, si ceci pouvait donner lieu à un cessez-le-feu et qu'on parle de paix plutôt que de guerre, ce serait bien pour l'ensemble de nos peuples et de nos continents.

09.15 Gaby Colebunders (PVDA-PTB): Mevrouw de voorzitster, mijnheer de minister, weet u wat ik hoor van mijn Turkse collega's en vrienden in Limburg? Zij hebben handen nodig. Wij hadden in België de beste handen, wij hadden de beste *search and rescue teams* van de hele wereld. En wij waren daar fier op.

Trek nu voor één keer eens niet uw paraplu open en zeg waar het op staat. Wij hebben die kapot bespaard en daarom hebben wij die nu niet meer. Verstop u niet achter uw medische teams. Het is goed dat wij die medische teams hebben. Uw collega Annelies Verlinden, die vandaag niet hier is, gaf het echter zelf toe. Ze gaf toe dat er niet meer zal geïnvesteerd worden, dat die oude kazernes niet terug in dienst worden genomen, dat de oude vrijwilligers en personeel niet terug worden genomen. Neen, het enige dat ze zei, was dat ze verder gaat dan de vorige regering.

Mijnheer de minister, mevrouw de minister, stop daarmee, want ons B-FAST-teams worden B-LAST-teams.

09.16 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Collega's, het is ongepast om negatief te doen over de inspanningen die ons land levert. Het medisch team dat wij uitsuren, is van absolute topkwaliteit en zal zelfs een week na de feiten nog heel nuttig zijn.

Dat neemt echter niet weg dat het potentieel van B-FAST veel groter is dan dat. Vroeger hadden wij die *search and rescue capacity*. Die staat ook expliciet vermeld in het regeerakkoord. Ik mag hopen dat de piste om die

search and rescue capacity opnieuw te gaan versterken niet dood en begraven is, want dat zou ik ten eerste betreuren. We zien dagelijks beelden van mensen die in Syrië en Turkije met blote handen puin aan het ruimen zijn. *Search and rescue* kan helpen om dat soort hulpverlening te verbeteren.

Mevrouw de minister, u hebt niet geantwoord op de vraag of er extra financiële hulp naar Syrië gaat. De aangekondigde 4 miljoen was al ingeschreven in de begroting. Wat mij en ook andere collega's hier interesseert, is of het gaat om additionele middelen. Internationale solidariteit betekent immers ook boter bij de vis.

09.17 Ellen Samyn (VB): Mevrouw de minister, zowat alles draait vierkant in dit land. Hoe kan het dus anders in dit verhaal? Bovendien slaan wij internationaal voor de zoveelste keer een mal figuur. Los van de versnippering van de bevoegdheden is het in feite waanzin dat in een crisissituatie maar liefst vijf departementen zelfs niet weten hoe B-FAST meteen inzetbaar kan zijn.

U wilt gewoon niet toegeven dat u rijkelijk laat bent en probeert dat nu in uw eigen stijl weer goed te praten. B-FAST stond vroeger wel onmiddellijk klaar, met een zoek- en reddingsploeg, en zelfs met een veldhospitaal met operatiekwartieren.

Wat mij eigenlijk het meeste stoort, is dat leden van de meerderheid de zwartepiet doorschuiven en verwijzen naar besparingen van de vorige regering. U ging hier toch werk van maken? De vorige regering was meer dan vier jaar geleden. Uw getalm heeft mensenlevens gekost. In feite komt uw solidariteit rijkelijk laat.

09.18 Michel De Maegd (MR): Madame et monsieur les ministres, je vous remercie de vos réponses. La catastrophe qui frappe la Turquie et la Syrie nous touche énormément et nous en rappelle, hélas, d'autres tout aussi dévastatrices: la Turquie, déjà durement touchée en 1999; l'Arménie en 1988; l'Indonésie en 2004; Haïti en 2010, le Japon en 2011 à cause du terrible tsunami. Ces catastrophes nous rappellent, au-delà des clivages et des conflits, à quel point la nature est imprévisible. Dans ces circonstances, chers collègues, il n'est pas d'autre possibilité que de se montrer solidaires et unis. Nous devons, comme nous le faisons, répondre à toutes les demandes d'aide qui nous parviennent. Nous pensons, bien sûr, aux proches de toutes les victimes, y compris chez nous. On en recense déjà plus de 15 000. Dans ce cauchemar, espérons de tout cœur que les équipes de sauvetage pourront encore sauver des vies.

L'heure n'est ni à la polémique ni à de stériles règlements de compte. Je ne veux pas que nous cédions à la basse politique politicienne sur le dos des victimes et de ceux qui ont tout perdu. L'heure est à la mobilisation, parce que, pour venir en aide aux innombrables sinistrés, chers collègues, chaque minute compte.

09.19 Guillaume Defossé (Ecolo-Groen): Madame et monsieur les ministres, je vous remercie pour vos réponses. Tout d'abord, je vous en supplie, n'oublions pas la population syrienne par confort ou par facilité! J'entends avec satisfaction que la Belgique fait déjà des efforts. Soyons sûrs que l'aide arrivera réellement aux zones les plus touchées et qui en ont le plus besoin, à toutes les zones qui en ont le plus besoin!

Concernant B-FAST, dans la droite ligne de l'accord de gouvernement envisageant la création d'un instrument optimal renouvelé et renforcé pour l'aide humanitaire d'urgence comme un hôpital de campagne ou un dispositif de recherche et de sauvetage, cela fait trois jours que nous recevons des messages d'anciens membres de la composante cynophile qui nous disent qu'ils auraient pu être envoyés et qui réclament qu'on réactive ce Search and Rescue. Ce sont des pompiers, des agents de la Protection civile, des gens motivés qui n'attendent qu'une chose: être mobilisés. Nous les comprenons quand nous voyons, à l'heure où je vous parle, ces civils déblayer à mains nues les décombres pour retrouver leurs famille, amis et voisins.

Madame et monsieur les ministres, nous avons le matériel. Nous avons l'expertise. Nous avons la réputation. Nous avons les gens. Reconstituons et renforçons B-FAST et montrons toute la solidarité dont la Belgique est capable de faire preuve!

09.20 Els Van Hoof (cd&v): Mevrouw de minister, mijnheer de minister, het is inderdaad gepast om eerst empathie te betonen met de Turkse en Syrische gemeenschap in plaats van polemieken te creëren. België hoeft niet als eerste ter plaatse te zijn om een vlag te planten ter wille van ons imago, het gaat er wel om dat ons land hulp biedt en mensen niet in de kou laat staan. Daarvoor is Europese coördinatie nodig. Daarin kunnen we volgens mij een goede rol spelen met B-FAST. Ik denk dat we die snel moeten uitklaren, ook voor de

toekomst.

Wij pleiten ook voor financiële hulp. Mijn vraag over het Consortium 12-12 werd niet beantwoord. De Turkse vrienden van onze fractie hebben aangegeven dat niet alleen materiële hulp, maar ook financiële hulp nodig is. Ik hoop dat het Consortium 12-12 kan worden opgestart.

Sta me toe om nog een hint te geven. Er staat 3 miljoen euro 'onbepaald' op het budget van Ontwikkelingssamenwerking. Laten wij daarmee mensenlevens redden.

09.21 Vicky Reynaert (Vooruit): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, mevrouw de minister, het is goed dat u er werk van maakt. De situatie in het gebied is zeer complex. Dat geldt vandaag zeker voor Syrië.

Mocht het Vlaams Belang vandaag nog denken dat men dictators als Assad zonder gevolg kan steunen, kijk dan maar eens naar de consequenties, want de grens naar de noodgebieden in Syrië blijft dicht. De laatste grenspost is vernield en alternatieven worden door Rusland en Assad geblokkeerd. Plaatsen waar mensen op de vlucht voor oorlog worden opvangen, zijn vernietigd. Die moeten wederopgebouwd worden, anders kunnen deze mensen niet anders dan verder trekken.

Bij rampen, oorlog en conflict zijn er geen simpele antwoorden. Leer ervan, want de wereld wordt alleen maar kleiner.

09.22 Tania De Jonge (Open Vld): Mijnheer en mevrouw de minister, wij moeten er de komende tijd echt alles aan doen om de getroffen en in het rampgebied te helpen. Zoals u zelf zegt, moeten wij solidair zijn op het terrein door de snelle ontplooiing van een veldhospitaal. Dat moet efficiënt en effectief zijn, dankzij de enorme expertise die ons land bezit. Wij moeten er via de diplomatieke kanalen ook voor zorgen dat de hulpgoederen goed terechtkomen.

Het is juist, mijnheer de minister, dat onze gedachten vooral moeten gaan naar de families die vandaag in onzekerheid leven en heel wat angst hebben, ook de families in ons land van wie familieleden ginder nog aanwezig zijn. Ik ben dan ook heel tevreden dat de regering in dezen haar verantwoordelijkheid opneemt.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

10 Vraag van Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De toekomstige investeringen in Defensie" (55003232P)

10 Question de Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Les futurs investissements dans la Défense" (55003232P)

10.01 Peter Buysrogge (N-VA): Mevrouw de minister, president Zelenski is vandaag in het land. Het is ten eerste een belangrijk moment omdat de oorlog al bijna een jaar bezig is. Ten tweede is het voor ons ook een gelegenheid om nogmaals onze internationale solidariteit te kunnen uitdrukken. Op dat vlak doet ons land het niet zo goed. Als men onze militaire steun vergelijkt met de steun die door buurlanden en gelijkaardige landen wordt gegeven, doen we het niet goed en kan het beter.

Ook op het vlak van het bbp doen we het eigenlijk niet goed. We zijn een van de slechtste leerlingen in de NAVO-klas wat betreft het halen van de 2 %-norm van het bbp voor militaire inspanningen. We halen slechts 1,55 % van het bbp, maar zelfs voor die doelstelling zouden we onder de lat door gaan als we uw recente rapport mogen geloven, want de cijfers voor de jaren 2025 en 2026 dalen nog in verhouding tot het bbp.

Gelukkig gebeuren er nog militaire investeringen, die door deze en de vorige regering werden beslist. Zo is men na een objectief onderzoek voor het vervangingsprogramma van de F-16 bij het moderne F-35-programma uitgekomen. Dat was een goede beslissing. Nu wordt er over een vervolgbeslissing nagedacht. Ook die richting steunen we. Voor de zesde generatie van gevechtsvliegtuigen is er keuze tussen drie programma's: het Frans-Duitse programma, het Engels-Italiaanse programma en het Amerikaanse programma. U hebt beslist om een comité aan te stellen om dat onderzoek voor te bereiden en op basis daarvan een beslissing te nemen. Tot daar alles goed, maar dan blijkt opeens dat u manipulaties uitvoert om bij het Frans-Duitse programma uit te komen. Daar hebben wij toch vragen over, mevrouw de minister.

Als de CHOD mogen geloven, dan hebt u eigenlijk al beslist en bent u in die richting aan het sturen. Klopt dat, mevrouw de minister? Is die beslissing al genomen? Wat is de rol van dat adviescomité dan uiteindelijk nog?

10.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer Buysrogge, de goedkeuring van de actualisatie van de militaire programmeringswet verankert een investeringsbudget van meer dan 11 miljard euro en de versterking van de technologische en industriële basis in het domein van veiligheid en defensie. Het recente SLR bevestigt de groei van het budget van 4,9 miljard euro in 2022 tot 6,5 miljard euro in 2026, wat een stijging betekent van meer dan 30 %.

België haalt bovendien de komende jaren het objectief om van die defensie-uitgaven minstens 20 % te spenderen aan investeringen. België zal op die manier kunnen beschikken over technologische en industriële autonomie. Dat zal gebeuren door de DIRS en door de deelname van België aan grootschalige en langlopende ontwikkelingsprogramma's.

Het is geen geheim dat ik voorstander ben van de versterking van een Europese defensie. Een sterke Europese defensie- en veiligheidspijler zal immers de NAVO aanzienlijk versterken. In dat verband is de staf van Defensie reeds in contact met verschillende partners, om uitvoering te geven aan het STAR-plan, in het bijzonder op het vlak van de geplande investeringen in alle domeinen.

De regering heeft het technisch adviescomité Next Generation Combat Aircraft Technologies belast met het bestuderen en uitwerken van een voorstel voor Belgische deelname aan de ontwikkeling van de toekomstige generatiesystemen voor luchtgevechten. Andere comités voor programma's met hoogtechnologische waarde, onder meer in de domeinen zee en land, zullen eveneens worden opgericht.

10.03 **Peter Buysrogge** (N-VA): Mevrouw de minister, u zegt dat alles goed loopt. Er is een adviescomité bezig met al het werk. Luister naar mijn woorden, kijk niet naar mijn daden. De stafchef zegt dat er een zeer sterke politieke wil is om uit te komen bij het SCAF-programma. U stuurt generaals naar Frankrijk, naar Parijs, om dat doel mee te kunnen bereiken.

Laten we alles objectief analyseren, technisch gezien de beste keuze maken, kijken waar er het beste geïnvesteerd kan worden, zodat onze industrie er ook een graantje van kan meepikken. Laat dat adviescomité in alle neutraliteit zijn werk doen. Oefen geen politieke druk uit. Kom alstublieft naar de commissie om uit te leggen hoe er exact te werk zal worden gegaan. De bevolking heeft nood aan transparantie, wil weten hoe het comité zal werken en hoe de beslissingen uitwerking zullen krijgen.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

11 Questions jointes de

- Georges Dallemagne à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La position du gouvernement quant à la prolongation de centrales nucléaires supplémentaires" (55003221P)
- Malik Ben Achour à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La sécurité d'approvisionnement et la lettre d'Elia relative au risque de pénurie d'électricité" (55003247P)
- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La prolongation de Doel 4 et Tihange 3 et les négociations avec ENGIE" (55003243P)
- Bert Wollants à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La prolongation des centrales nucléaires" (55003245P)
- Reccino Van Lommel à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La sécurité d'approvisionnement" (55003242P)

11 Samengevoegde vragen van

- Georges Dallemagne aan Alexander De Croo (eerste minister) over "Het standpunt van de regering over de verlenging van de levensduur van meer kerncentrales" (55003221P)
- Malik Ben Achour aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De continuïteit van de stroomvoorziening en de brief van Elia over het risico op een stroomtekort" (55003247P)
- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De levensduurverlenging van Doel 4 en Tihange 3 en de onderhandelingen met ENGIE" (55003243P)
- Bert Wollants aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De verlenging van de levensduur van de kerncentrales" (55003245P)
- Reccino Van Lommel aan Alexander De Croo (eerste minister) over "De continuïteit van de stroomvoorziening" (55003242P)

11.01 Georges Dallemagne (Les Engagés): Madame la ministre, c'est donc l'épisode 17 de la saison 4 de la politique énergétique de la Belgique. On pourrait en sourire si c'était une série sur Netflix, mais malheureusement, on est dans un problème stratégique pour l'avenir de notre prospérité, de notre tissu industriel, du bien-être de nos concitoyens. Il s'agit de notre politique énergétique. Je dois vous avouer que cela sent très fort l'improvisation. Cela sent la politique à la petite semaine. Il y a un mois, on nous dit qu'on va relancer deux réacteurs. Aujourd'hui, on nous dit qu'on va peut-être en prolonger trois autres. Peut-être, parce que ce n'est plus très clair.

Il y a quelques semaines, vous nous disiez qu'il était dangereux de relancer ces réacteurs, parce que ils ne sont plus aux normes sur le plan de la sûreté nucléaire. Aujourd'hui, cela semble faisable. On n'y comprend plus rien. On aimerait comprendre quelle est votre politique énergétique, ce qui va se passer durant les hivers prochains. Au-delà des hivers 2025, 2026 et 2027, je vous avais mise en garde il y a quelques semaines. Y aurait-il une capacité suffisante installée pour pouvoir assurer l'approvisionnement énergétique du pays? On aimerait avoir enfin une vision claire de ce qui va se passer en matière nucléaire, et aussi au niveau du mécanisme de rémunération de capacité dont on ne parle plus beaucoup. Est-il toujours à l'ordre du jour? Pourra-t-il être mis en place? Ces deux centrales aux Awirs et du côté de Vilvorde sont-elles toujours à l'ordre du jour? A-t-on une politique claire de votre part pour l'avenir du pays en matière énergétique? Je vous remercie.

11.02 Malik Ben Achour (PS): Madame la ministre, le rapport d'Elia lance une véritable alerte quant à la sécurité d'approvisionnement. En effet, selon ce rapport, nous risquons de manquer d'électricité pendant les prochains hivers. Ce risque est important: entre 900 mégawatts et 1,2 gigawatts lors des pics de consommation d'ici à 2025, ce qui représente tout de même un dixième de la consommation nationale.

Le gouvernement annonçait la semaine dernière sa volonté d'étudier avec ENGIE et l'Agence fédérale de contrôle nucléaire (AFCN) la prolongation de plusieurs réacteurs. Je trouve cela très bien mais, tout de même, l'hiver 2025 approche, la prolongation de Doel 4 et de Tihange 3 n'est pas encore bouclée et le risque sur la sécurité d'approvisionnement est connu.

Nous avons parfois l'impression que le gouvernement n'avance qu'à petits pas. On agit un peu au goutte à goutte; on y va sans y aller et on fait cette prolongation sans vraiment se l'avouer. Pour le groupe PS, il faut accélérer considérablement les investissements dans les énergies renouvelables et envisager une vraie place pour le nucléaire sur le long terme. La sécurité d'approvisionnement, les prix, le climat, voilà nos trois fondamentaux.

Il ne faut plus tergiverser; il faut être pragmatique, efficace. C'est ce que nos concitoyens attendent. Dans un premier temps, il faut finaliser la prolongation de Doel 4 et de Tihange 3 et ensuite assurer les bases d'un mix énergétique dans lequel nous mettrons les bouchées doubles sur le renouvelable et nous laisserons une place pour une énergie pilotable comme le nucléaire.

Madame la ministre, quelle est votre réponse à l'analyse d'Elia? Garantisiez-vous l'aboutissement du dossier de la prolongation dans les temps? Et, au-delà des négociations avec ENGIE et de la recherche dans les *small modular reactors* (SMR), avons-nous une stratégie à long terme pour le nucléaire en Belgique?

11.03 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Madame la ministre, cela fait presque un an que vous négociez le prolongement de Doel 4 et de Tihange 3 avec ENGIE. Vous avez signé, en décembre, un accord de principe mais celui-ci contient des cases vides parce qu'il n'y a pas les chiffres. Ce qui est certain, c'est qu'il y aura une addition à payer à charge de l'État, peut-être le contribuable, peut-être le consommateur. En tout cas, le prolongement aura un coût pour les gens. De plus, il est clair aussi que nous paierons une partie des déchets radioactifs. On constate que le principe du pollueur-payeur que tout le monde cite tout le temps est à géométrie variable. Pour ENGIE et les grosses multinationales, cela ne vaut pas ou ne vaut qu'à moitié et pour ceux qui ont des déchets à évacuer, pour les sacs poubelles, c'est la pleine facture.

ENGIE a déjà tiré le gros lot. Elle ne sait pas combien de millions ou de milliards peut-être il y a dans l'enveloppe alors qu'elle a réalisé des milliards de bénéfices durant cette crise. Maintenant, vous allez étudier la prolongation de trois autres centrales. À quel coût? On ne le sait pas. En fait, alors que vous ne savez pas encore combien va vous coûter la prolongation de ces deux centrales, vous allez déjà entamer des discussions pour un deuxième tour de cadeaux à ENGIE.

Madame la ministre, allez-vous une fois de plus aller quémander chez ENGIE? De toute façon, c'est ENGIE qui a toutes les ficelles en main. Combien cela va-t-il encore nous coûter? Ne serait-il pas plutôt temps de prendre nous-mêmes notre production électrique en main?

11.04 Bert Wollants (N-VA): Mevrouw de minister, de bevoorradingsekerheid in dit land komt de komende jaren meer en meer onder druk te staan. Met een regering die zich vastklampt aan de wet op de kernuitstap, zal dat natuurlijk niet beteren. We horen hier een aantal coalitiepartners die ondertussen het licht hebben gezien, maar u bent minister van Energie. De vraag is waartoe u bereid bent.

Neem nu het verlengen van de levensduur van de oudste kerncentrales. We weten ondertussen dat er een onderzoek zal komen om de levensduur daarvan met amper een paar jaren te verlengen. Zal dan na dat paar jaren het stroomtekort plots op magische wijze verdwijnen? Dat is nog maar de vraag. Als we u daarover aanspreken, gaat onmiddellijk de groene paraplu open en verwijst u naar minister Verlinden die eigenlijk alles moet oplossen en dat binnen haar bevoegdheden moet doen. We mogen effectief de vraag stellen wat u concreet nog van plan bent in dit dossier. We moeten vaststellen dat de steun voor meer kernenergie blijft toenemen, er is bijna Kamerbreed steun voor. De partijen die voorstellen hebben ingediend om dit ook waar te maken, mogen stilaan beginnen denken aan een wisselmeerderheid waarbij uw partij geen stokken meer in de wielen kan steken.

Collega's, wat gaat er hier gebeuren? Wat heeft de regering nu effectief beslist inzake de kerncentrales, op korte termijn en op lange termijn? Bent u als ministers bereid om stappen te zetten? Steunt u het verlengen van de levensduur van alle kerncentrales? Zult u ervoor zorgen dat er resultaten komen? Wanneer mogen we die dan verwachten?

11.05 Reccino Van Lommel (VB): Mevrouw de minister, Elia is opnieuw duidelijk: net wanneer de volgende drie kerncentrales sluiten, in 2025, krijgen we te maken met een gigantisch elektriciteitstekort van 1,3 gigawatt. Telkens wij daarvoor waarschuwen, werpt u op dat België netto-exporteur is en vandaag Frankrijk helpt, omdat het met een energietekort kampt. Maar dat is de situatie nu, terwijl de waarschuwing geldt voor de winter 2025-2026 en de daaropvolgende jaren.

De conclusie is dat we de kerncentrales nodig hebben en u begint dat langzaam in te zien, mevrouw de minister, mijn felicitaties daarvoor. Dat inzicht komt evenwel bijzonder laat en het daarop gebaseerd beleid is bijzonder mager. Telkens er een kerncentrale wordt afgekoppeld, zoals Tihange 2 jammer genoeg, poneren sommige regeringspartijen dat we onze kerncentrales nodig hebben. Dat is toch wel de wereld op zijn kop,

collega's! Waren de partijen die de discussie over de levensduurverlenging van de kerncentrales een dood lijf noemden, misschien zelf een dood lijf, omdat ze zelf niet de noodzakelijke beslissingen hebben genomen? Ondertussen worden onze kernbrandstoffen verspild aan energieproductie voor onze buurlanden, waardoor we in 2025 zelf in de kou komen te zitten omdat zelfs een *fuel extension* onmogelijk dreigt te worden. De energiebevoorrading is dus helemaal niet gegarandeerd. U zou het toch allemaal oplossen als minister?

Neemt u de conclusie van Elia serieus? Welke bijkomende pistes rond de levensduurverlenging liggen er nu concreet op tafel? Wat zult u doen om de energiebevoorrading te garanderen? Waarom heeft het FANC tot op heden nog steeds geen veiligheidsdossier ontvangen voor Doel 4 en Tihange 3?

11.06 Tinne Van der Straeten, ministre: Messieurs les députés, je vous remercie des questions que vous me posez.

Permettez-moi, tout d'abord, de vous rappeler le contexte, qui s'est dédoublé depuis le début de la législature puisqu'il y a désormais celui qui précède la guerre et celui qui la suit. Monsieur Dallemagne, vous m'avez demandé où en était le mécanisme de rémunération de capacité (CRM). Ce dernier fut mis en place avant la guerre. La raison en est que tous les gouvernements antérieurs à l'actuel avaient confirmé systématiquement la sortie du nucléaire. Or celle-ci ne fut pas préparée. Raison pour laquelle on a élaboré le CRM, qui est un mécanisme d'investissement destiné à attirer des capacités de production dans ce pays, vu que celles-ci manquaient. À présent, elles vont arriver. À votre question relative à l'avenir des deux centrales qui doivent être construites à Seraing et à Liège (Awirs), je réponds que leur construction se poursuit. Le timing est respecté pour que celle-ci s'achève en 2025.

Ensuite, j'en viens au contexte de guerre: l'invasion russe en Ukraine. Simultanément à celle-ci se posent des problèmes avec le parc nucléaire français. Lorsque nous avons demandé en octobre à Elia de réexaminer la sécurité d'approvisionnement, un réacteur français sur deux était devenu indisponible.

Ce contexte était imprévisible, mais le gouvernement a pris les choses en main sans agir dans l'improvisation. En ce qui concerne le conflit en Ukraine, nous avons décidé de prolonger de dix ans deux réacteurs nucléaires. En vue d'exécuter cette décision, nous avons négocié avec ENGIE, avant de conclure un premier accord en janvier. Comme annoncé, les travaux de LTO ont débuté et se poursuivent. Ensuite, la situation en France a nécessité une réévaluation de la question des importations. Qu'on l'approuve ou non, nous sommes désormais exportateurs nets vers la France.

Wij zijn nu netto-exporteur naar Frankrijk. Wij voeren netto elektriciteit uit naar Frankrijk wegens de onbeschikbaarheid van het Franse nucleaire park. Die onbeschikbaarheid voegt enige onzekerheid toe aan de situatie in België. Die specifieke onzekerheid, die willen we wegwerken en die zullen we wegwerken. Het gaat over de winter 2025-2026 en de winter 2026-2027. Daarover heeft Elia ons gemeld dat de onzekerheid kan worden weggewerkt door met de bestaande nucleaire centrales voor te zorgen dat er 1,2 gigawatt beschikbaar is op de momenten van schaarste.

Naast de kwestie van de bevoorradingszekerheid is er ook de kwestie van de nucleaire veiligheid. Dat wil zeggen dat de exploitant inderdaad voor de bestaande centrales een veiligheidsdossier zal moeten indienen bij het FANC, waarna we kunnen nagaan hoe de bevoorrading tijdens die winters verzekerd is. Het gaat om een punctueel probleem, dat wij op een punctuele manier oplossen.

Mais ce n'est pas une politique à la petite semaine; c'est une politique avec un horizon. Nous ne sommes pas aujourd'hui dans une situation où nous devons mettre nos populations en garde à cause d'un plan de délestage. Nous ne sommes pas, en ce moment, dans une politique de crise.

Neen, wij voeren een politiek van vooruitziendheid en van management. Dat wil zeggen dat wij vandaag, in 2023, de winter van 2025-2026 in handen nemen. Dat betekent ook dat er voor de huidige winter geen probleem is en voor de eerstvolgende winter evenmin. We hoeven nu geen crisisbeleid te voeren, integendeel, aangezien onze modellen dagelijks de bevoorradingszekerheid meten en onze instanties, zoals Elia, ons dag na dag en maand op maand tijdig informeren wanneer een en ander nodig is, zodat wij de nodige beslissingen kunnen opstarten, ook als die tijd vergen.

Il ne s'agit pas ici d'une situation comme celle vécue durant l'hiver 2018, lorsque le précédent gouvernement

a dû appeler un peu partout pour attirer des capacités d'investissement. (...)

11.07 Georges Dallemagne (Les Engagés): Madame la ministre, je vous donne raison sur un point: la situation ne date pas d'hier et le gouvernement précédent, singulièrement la précédente ministre en charge de l'Énergie, portent une responsabilité importante sur ce qui se passe aujourd'hui. Elle vous fait souvent la leçon, mais elle a évidemment une responsabilité partagée.

Par contre, je maintiens que c'est très improvisé de la part, notamment, d'une ministre écologiste qui aurait dû prendre très au sérieux l'Accord de Paris, et qui aurait dû, dès ce moment, il y a six ans, en 2015-2016, dire qu'il fallait une énergie pilotable. J'étais dans l'opposition. Nous avons déjà modifié notre position par rapport au nucléaire. À ce moment-là, il aurait fallu prendre les mesures nécessaires. Aujourd'hui, je maintiens que ce que vous êtes en train de faire, c'est de l'improvisation. Nous ne savons toujours pas si ces hivers pourront être couverts par une énergie suffisante. Vous nous dites qu'il y a des problèmes en France et qu'on ne pouvait pas le prévoir. (...)

11.08 Malik Ben Achour (PS): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses. Nous avons une échéance à court terme, à savoir les négociations avec ENGIE qui nous offrent l'opportunité de fixer le cadre de notre futur énergétique à long terme.

Cette semaine, la commission de l'Énergie était à Copenhague et nous avons vu un pays que vous connaissez bien et dans lequel, je dois vous le dire, votre expertise est reconnue. C'est un pays qui mise massivement et depuis longtemps sur le renouvelable. Et, pourtant, ils nous l'ont dit. Ils se posent la question du nucléaire. Soyons donc honnêtes, pendant 20 ans, nous avons manqué de stratégie sur le long terme et c'est une responsabilité qui est collective. Nous sommes à nouveau à un tournant de notre histoire énergétique et, cette fois, nous ne pouvons pas manquer le rendez-vous avec notre histoire.

11.09 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Madame la ministre, vous n'avez pas répondu à mes questions parce que vous n'avez rien à répondre. Le problème, c'est que les citoyens ont déjà payé trois fois pour les surprofits d'ENGIE. Il ne faut pas oublier que les centrales nucléaires ont été amorties dans les années 70, 80 et 90. Elles ont été amorties et données en cadeau à ENGIE.

Depuis lors, il y a eu les surprofits, à savoir 15 milliards depuis 1999. Il y a aussi les 9 milliards de surprofits grâce à la crise. Tout cela provient de la poche des gens. Ce sont les facture d'énergie. Ensuite, il y a l'accord que vous avez signé en décembre et dont on ne connaît pas le montant. On ne sait pas combien cela va coûter pour les déchets et la prolongation. Maintenant, si vous vous engagez dans cette voie d'encore prolonger trois centrales supplémentaires, il est certain qu'on va à nouveau faire payer les citoyens, pour la quatrième fois. Quand arrêterez-vous? Quand ce gouvernement arrêtera-t-il d'aller chercher l'argent dans la poche des gens? C'est la question qui se pose et à laquelle vous ne répondez pas. (...)

11.10 Bert Wollants (N-VA): Mevrouw de minister, ik dank u voor uw aanwezigheid, want antwoorden heb ik jammer genoeg niet gekregen.

Het is duidelijk waar het probleem zit. In 2025 gaan de kerncentrales dicht en vanaf 2025 hebben we een enorm probleem. Ik begrijp al uw coalitiepartners die hier komen zeggen dat we een langetermijnvisie nodig hebben, dat we moeten kunnen bekijken op welke manier we onze energie in de toekomst zullen produceren en dat er inderdaad een rol is weggelegd voor kernenergie. Dat is duidelijk. Ik hoor dat bij PS, cd&v, MR en Open Vld, maar waar hoor ik het niet? Bij de minister van Energie, die er niet van wil weten en die het zal blijven blokkeren. Dat is schandalig.

11.11 Reccino Van Lommel (VB): Mevrouw de minister, er moet mij iets van het hart. U zou het allemaal oplossen. Er kwam een energietransitie, met een gegarandeerde bevoorradingszekerheid. De mensen moeten hun gasketel buitengooien en een warmtepomp kopen, de dieselauto moet weg en de mensen moeten elektrisch rijden en de industrie moet stoppen met fossiele brandstoffen. Alleen is de bevoorradingszekerheid niet gegarandeerd en is ons hoogspanningsnet zelfs niet in staat om op korte termijn in onze behoeften te voorzien. U laat de ene kerncentrale na de andere sluiten zonder in vervangcapaciteit te voorzien en het meest schaamteloze vind ik dat u de oorlog in Oekraïne, die ik betreur, gebruikt om het falen van uw regering erop af te wentelen.

U zit diep in de problemen. Uw vivaldiregering weet het niet meer, maar de rekening, die is blijkbaar voor de burger.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

12 Samengevoegde vragen van

- Tom Van Grieken aan Nicole de Moor (Asiel en Migratie) over "Het opwerpen van fysieke barrières aan de buitengrenzen van de EU" (55003229P)
- Theo Francken aan Alexander De Croo (eerste minister) over "Het standpunt dat de regering op de Europese top over migratie zal innemen" (55003230P)

12 Questions jointes de

- Tom Van Grieken à Nicole de Moor (Asile et Migration) sur "La construction de barrières physiques aux frontières extérieures de l'Union européenne" (55003229P)
- Theo Francken à Alexander De Croo (premier ministre) sur "La position du gouvernement lors du sommet européen sur la migration" (55003230P)

12.01 Tom Van Grieken (VB): Mevrouw de staatssecretaris, de Europese Unie werd vorig jaar geconfronteerd met niet minder dan 333.000 illegale grensoverschrijdingen. Op dit moment is er een Europese top bezig om een antwoord te bieden op de immense immigratiecrisis. Er zijn dertien landen, waaronder Nederland, Oostenrijk en Denemarken, die ondertussen voorstander zijn van het opwerpen van fysieke grensbarrières, maar wie staat er niet op dat lijstje van dertien moedige landen en waarom? België, omdat u er in de regering niet uit raakt. U mag niet van de opengrenzenpartijen, Groen en Vooruit. U bent de dwel in de regering.

Bent u niet beschaamd, mevrouw de staatssecretaris? Vorig jaar waren er 37.000 asielzoekers, maar u kunt vandaag geen standpunt innemen. Bent u niet beschaamd? Alleen al vorig jaar waren er voor 703 miljoen euro opvangkosten, maar u kunt vandaag geen standpunt innemen. Bent u niet beschaamd, mevrouw de staatssecretaris? België is een van de topbestemmingen in de Europese Unie, maar u kunt vandaag geen standpunt innemen. Er zijn hier kraakpanden, uw koffiezetapparaat is zelfs in beslag genomen door de advocaten van asielzoekers, maar u kunt vandaag geen standpunt innemen.

Mijn vraag is heel eenvoudig, mevrouw de staatssecretaris. Bent u bereid alsnog een moedig standpunt in te nemen op de migratietop of blijft cd&v aan het handje van de multiculpartijen Groen en Vooruit lopen?

12.02 Theo Francken (N-VA): De situatie op het terrein is bijzonder ernstig. We gaan naar een openbare verkoop van koffieapparaten, van meubels. Ik ben deze zaken aan het zoeken op verkooponline.be. Het is bijzonder cynisch hoe de asielpolitiek mismeestert. We zijn zo ver gekomen dat we in openbare verkoop materiaal en werkmateriaal van Fedasil en de ambtenaren moeten verkopen, dat we het materiaal van uw eigen kabinet moeten verkopen.

U beloofde drie zaken, namelijk: geen asielchaos, geen geroep om beroep en respect voor het internationaal recht. We zijn nu twee jaar verder en we zien juist het tegenovergestelde van die drie belangrijkste beloftes. Er woedt een enorme asielchaos, met tentenkampen tussen Molenbeek en de stad Brussel. U gaat dagelijks in beroep en wordt dagelijks veroordeeld, meer dan 7.000 keer al. En wat betreft respect voor het internationaal recht, u bent ook al meer dan 1.000 keer veroordeeld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg. Dat is een heel pijnlijke zaak.

Europa schiet nu wel in actie. Er is voor de eerste keer in jaren een Europese top. Dat is op zich een goede zaak. De eerste minister mag echter geen standpunt vertolken omdat er geen eensgezindheid is in de regering. Wat is dan juist het standpunt dat de eerste minister vertolkt als het gaat over het bouwen van hekken en muren en de financiering daarvan door de Europese Unie? Wat zal hij daar dan over zeggen?

Wat gebeurt er dan met het andere verhaal van de screening aan de buitengrenzen? Daar bent u sterk voorstander van. Klopt het dat dit onderdeel is van een verhaal waarbij er opsluiting zal zijn aan de buitengrens, ook van minderjarigen, voor een periode van vijf dagen? Is dat dan een standpunt van de regering of is het een persoonlijk, individueel standpunt?

12.03 Staatssecretaris **Nicole de Moor**: Beste collega's, vandaag en morgen vindt er een belangrijke Europese top plaats over migratie. De huidige migratiedruk op ons land is onhoudbaar. Ik ben heel tevreden dat België erin geslaagd is om dit op de hoogste Europese tafel te leggen. De absolute prioriteit voor ons land op deze top is het tegengaan van ongecontroleerde secundaire stromen van asielzoekers die van het ene naar het andere land doorreizen.

Ik ben zeer hoopvol dat de 27 staatshoofden en regeringsleiders straks expliciet zullen aanvaarden dat de bestaande Dublinregels moeten worden gerespecteerd. De leiders zullen ook een engagement aangaan voor het afronden van de onderhandelingen over het Asiel- en Migratiepact. U weet dat de Dublinregels en het Europese migratiepact al langer twee speerpunten van mijn Europees beleid zijn. Het momentum wordt vandaag aangegrepen. Voorts staat ook de terugkeer op de agenda. België gaat akkoord met een slagkrachtiger Europa in de relaties met andere landen, waarbij we meer met een stem spreken en het geheel van ons buitenlands beleid kunnen inzetten wanneer we met derde landen over terugkeer praten. Tot slot zal België verkrijgen dat het toezicht op het visumbeleid van de buurlanden van de Europese unie wordt versterkt. Ons eerdere beleid ten aanzien van Servië wordt hiermee door de voltallige EU bevestigd.

België heeft dus op deze top gewogen. Daar mogen we terecht trots op zijn. Het is immers van het grootste belang dat België de Europese migratiediscussie veel meer mee in handen neemt. Daar zijn de premier en ikzelf van overtuigd.

Met betrekking tot de discussie over de grensinfrastructuur help ik graag wat misverstanden de wereld uit. Er is niets mis met grenzen. Er is ook niets mis met grenscontrole. Grenzen zijn nodig om migratie te beheren, om te weten wie er op ons grondgebied is. Ondanks wat u misschien in de kranten leest, gaat het debat niet over voor of tegen muren of voor of tegen Europees geld voor muren. Beste collega's, ook vandaag financiert de Europese Unie al onze buitengrenzen via grenspatrouilles, via het Europees agentschap Frontex, met camerabewaking en ja, ook met fysieke grensbewaking. Zo worden in onze Belgische luchthavens, bijvoorbeeld in Zaventem, waar we zelf over een Europese buitengrens beschikken, de e-gates en scanners met Europees geld betaald. Wie in Zaventem van het vliegtuig stapt, wordt aan een fysieke grens gecontroleerd. Wie niet over de juiste documenten beschikt, maar wel op de vlucht is en bescherming nodig heeft, kan aan die grens asiel aanvragen. Ik zie echt niet in wat daar verkeerd aan is. Wij hebben dus grenscontroles nodig aan alle Europese buitengrenzen. Het is en blijft aan de Europese Commissie om in het licht van de prioriteiten en de beschikbare middelen de keuze te maken voor wat mogelijk is.

Collega's, ik heb mij de voorbije dagen enorm gestoord aan het debat over het zogenaamde Fort Europa. Ik zeg daarover al maanden consequent hetzelfde, namelijk dat wij inderdaad een betere controle nodig hebben aan onze buitengrenzen, om migratie te beheren en te controleren, om te weten wie er op ons grondgebied is en om irreguliere migratie tegen te gaan. Moeten of kunnen wij echter de hele Europese Unie ommuren? Neen, natuurlijk niet. Wat wij nodig hebben, is een betere controle van onze buitengrenzen. Op sommige plaatsen zal dat met een hek zijn, op andere plaatsen zal dat met niet-fysieke barrières zijn.

Mijnheer Van Grieken, mijnheer Francken, het verschil met u is echter dat dit altijd met de spreekwoordelijke deur in de muur zal moeten zijn voor wie bescherming nodig heeft. In uw model komt immers ook wie echt op de vlucht is voor oorlog en vervolging er niet meer in. Dat is onaanvaardbaar. Dat zal niet met mij en niet met ons zijn.

12.04 **Tom Van Grieken** (VB): Mevrouw de staatssecretaris, u klopt zich trots en goedlachs op de borst omdat u de secundaire migratiestromen wilt aanpakken. Dat zal u echter nooit lukken, mevrouw, als u de primaire migratiestromen niet wilt aanpakken.

Mevrouw de Moor, wees nu toch moedig en sluit u aan bij die dertien moedige landen die wel willen inzetten op het bestrijden van deze immigratiecrisis. Mevrouw de Moor, wees nu toch moedig en stop met de dwel te zijn van de opengrenzenpartijen als Groen en Vooruit. Mevrouw de Moor, wees moedig en pleit samen met het Vlaams Belang voor een echt Fort Europa. Want, Nicole, ons land is vol.

12.05 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de staatssecretaris, ik moet eerlijk zeggen dat ik niet goed kan volgen. U zegt dat het debat niet gaat over wie er moet betalen en over de vraag of wij een hek of een muur moeten bouwen. Het debat gaat daar wel over. Ik weet niet op welke planeet u leeft, maar het debat gaat daar al wekenlang over, op Europees niveau. *Politico* schrijft er elke dag over, al wekenlang, over wie nu precies

welk standpunt inneemt. Op dit moment is dat de essentie van het debat op de Europese top, wie de financiering zal betalen en of die hekken nu al dan niet gebouwd mogen worden.

Natuurlijk zal er in een spreekwoordelijke deur voorzien worden voor mensen die bescherming nodig hebben, maar wij zullen dat doen door zelf die mensen te selecteren in de vluchtelingenkampen en hen op onze voorwaarden in te vliegen, volgens een quotum bepaald in dit Parlement, elk jaar, en niet op de voorwaarden van de mensensmokkelaars en van de maffia die het hele asielsysteem doen kapseizen onder de fraude, die zo endemisch is dat men het niet meer kan verdedigen. Dat is het grote verschil tussen uw en mijn partij.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

13 Vraag van Christian Leysen aan Alexia Bertrand (Begroting en Consumentenbescherming) over "Het goede nieuws bij de voorlopige afsluiting van de rekening 2022" (55003236P)

13 Question de Christian Leysen à Alexia Bertrand (Budget et Protection des consommateurs) sur "Les bonnes nouvelles à la clôture provisoire des comptes 2022" (55003236P)

13.01 Christian Leysen (Open Vld): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de staatssecretaris, eind vorige jaar bevonden wij ons in bijzonder zwaar weer. De toestand van de begroting werd door velen aangegrepen om voor de zoveelste keer de hel en de verdoemenis te preken. Men deed zijn uiterste best om niet alleen u, maar iedereen in ons land een collectieve depressie aan te praten. Deze week is de lucht ietwat opgeklaard, want er viel goed nieuws te melden. Wellicht is dat de reden waarom de oppositie deze week niet is komen orakelen dat in dit land niets nog werkt.

Voor alle duidelijkheid, de situatie is vandaag nog steeds ernstig, maar het begrotingstekort van 2022 is wel fors bijgesteld naar beneden. Het tekort valt liefst 7 miljard lager uit dan voorzien.

Als liberalen zijn wij vooruitgangsoptimisten. Wij geloven in de toekomst en zijn ervan overtuigd dat het beste nog moet komen. Niemand in ons land is gebaat bij dogmatisch pessimisme. We leven in een straf land en morgen wordt het beter dan vandaag.

U hebt terecht aangegeven dat wij het tekort verder moeten terugdringen. Essentieel daarbij is dat wij de focus behouden en gedisciplineerd blijven werken. Dit is zeker niet het moment om victorie te kraaien. In die optiek kondigen de komende weken en maanden zich als bijzonder belangrijk aan om het pad te blijven behouden.

Mevrouw de staatssecretaris, hoe kijkt u naar het goede nieuws dat wij deze week mochten vernemen? Welk pad moeten wij in de volgende periode bewandelen?

13.02 Staatssecretaris Alexia Bertrand: Dank u voor uw vraag. *(Gelach op de banken van de N-VA)*

Het klopt, beste collega's, mijnheer Leysen, dat de lucht deze week wat opgeklaard is. Er is inderdaad goed nieuws, dat heeft u genoteerd. Ik ben niet verbaasd dat net onze liberale fractie dat goede nieuws opmerkt.

(...): Wij ook niet! (Hilariteit)

13.03 Staatssecretaris Alexia Bertrand: Uit de voorlopige eindejaarsramingen blijkt inderdaad dat ons tekort 7 miljard lager zal liggen dan eerst voorzien. Concreet gaan we naar een tekort van 22 miljard in plaats van naar een tekort van zowat 29 miljard; 4 % van het bbp in plaats van 5,3 %. Dat is nog altijd een groot tekort. Dat is nog altijd een schuld. Dat is nog altijd geld dat we niet hebben, maar toch is het een opsteker voor deze regering. Hoe komt dat? Waar komt het vandaan? Enerzijds zijn er hogere fiscale ontvangsten dankzij betere groeicijfers: 3,1 % in plaats van 2,6 %. Dat bewijst dat deze regering de juiste keuzes gemaakt heeft en dat door deze keuzes onze economie goed stand heeft gehouden, ondanks de grote schokken van de laatste jaren, zoals de covidcrisis, de energiecrisis. Anderzijds zijn er in 2022 minder uitgaven gedaan dan voorzien en werden provisies niet opgebruikt.

Maar het werk is niet af. De eerste stappen om dat werk verder te zetten, zijn deze week gezet met de hervorming van de accijnzen. Daar hebt u allemaal iets van gehoord. Ook de komende weken wachten ons nog grote uitdagingen die we moeten aangaan met discipline, focus en concentratie. (...)

13.04 Christian Leysen (Open Vld): Mevrouw de staatssecretaris, ik ben het volledig met u eens. De huidige budgettaire meevallers zijn weliswaar een opsteker, maar vooral een aansporing om verder te hervormen. Een zwaluw maakt immers de lente niet. Wij moeten voort de overheidsfinanciën op orde krijgen en het doet steeds plezier dat wanneer er groei is, iedereen daar beter van wordt, ook de volgende generatie, zoals de minister van Financiën argumenteerde.

De beste manier om dat te bereiken, is meer mensen aan de slag te krijgen en te houden. Wie van het leven wil genieten, moet dat ook verdienen. Door te werken en aan het werk te blijven, zeker op mijn leeftijd, kan men ook genieten. Dat betekent dus dat men de werkzaamheidsgraad omhoog moet krikken en dat men de nodige stappen moet zetten om onze pensioenen toekomstvast te maken, stapsgewijs, niet door te twitteren en te toeteren (...)

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

La **présidente**: Ceci clôture notre séance des questions d'actualité.

Projets de loi et propositions

Wetsontwerpen en voorstellen

14 **Projet de loi protégeant la profession et le titre de géomètre-expert et créant un Ordre des géomètres-experts (3062/1-6)**

14 **Wetsontwerp tot bescherming van het beroep en de titel van landmeter-expert en tot oprichting van een Orde van landmeters-experten (3062/1-6)**

Discussion générale

Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

M. Albert Vicaire et Mme Florence Reuter, rapporteurs, renvoient à leur rapport écrit.

14.01 Katrien Houtmeyers (N-VA): Mevrouw de voorzitter, over het wetsontwerp is grondig overleg gepleegd met de landmeters-experten. Dat is voor ons belangrijk. Ik beklemtoon ook dat de wetswijziging onzes inziens een stap vooruit is voor de rechtszekerheid en de bescherming van de beroepssector en hun klanten. Doch, omdat de hervorming van de beroepsorde in een ruimer kader past en wij vrezen dat het maar om een pyrrusoverwinning gaat, zullen wij ons onthouden.

De N-VA pleit al langer voor een hervorming van de beroepsordes. Al decennialang bestaat er namelijk wrevel bij de verschillende beroepsordes. De meeste zijn dan ook opgericht toen België nog unitair was gestructureerd en weerspiegelen die structuur. Dat zorgt voortdurend voor spanningen tussen de Nederlandstalige en de Franstalige vleugels van de beroepsordes. Terwijl de Vlamingen veeleer de klemtoon leggen op responsabilisering, transparantie en efficiëntie, hechten de Franstaligen meer waarde aan de titel en het prestige van het beroep. Die verschillende zienswijzen vloeken met de unitaire structuur. De problemen bij de Orde van Architecten waren alom bekend. Ook bij de Orde van Advocaten rees er enkele decennia geleden een soortgelijk conflict. Die orde heeft zich uiteindelijk zelf opgesplitst. Sindsdien bestaat er een Nederlandstalige en een Franstalige balie. Enkel voor de coördinatie van internationale zaken komen ze nog samen.

Andere beroepsgroepen hebben dezelfde verzuchting. In dat opzicht is het wenselijk om iedere vleugel een beleid te geven dat hij zelf voor ogen heeft. Dat betekent ook dat iedere raad rechtspersoonlijkheid heeft. Op nationaal niveau zou dan enkel nog een informeel orgaan bestaan, bijvoorbeeld om af te spreken welke houding er op internationaal gebied wordt aangenomen. De Orde van Advocaten bewijst dat dat mogelijk is.

De landmeters-experten zijn al jaren vragende partij voor de oprichting van de orde. We vinden het dan ook een goede zaak dat zij nauw betrokken zijn bij de opstelling van het wetsontwerp. We vrezen echter dat het om een pyrrusoverwinning gaat voor de landmeters-experten. Ze hebben dan wel een orde en een beschermende beroepstitel, maar de geschiedenis wijst uit dat, wanneer de structuur geen verschillende zienswijzen toelaat, frustraties vroeg of laat opborrelen. Het gaat dus om de inrichting van een economisch beleid, dat reeds decennialang een gewestbevoegdheid is. Om die reden zouden ordes dan ook best ressorteren onder de gewesten.

Daarom zullen wij ons onthouden op het wetsontwerp.

14.02 Albert Vicaire (Ecolo-Groen): Madame la présidente, mesdames, messieurs, le texte qui vous est soumis aujourd'hui traîne dans les couloirs du Parlement depuis plusieurs législatures. Puisque personne ne le dit, je voudrais quand même préciser que je suis content de voir que les dossiers problématiques qui traînent dans les tiroirs du Parlement peuvent avancer avec cette Vivaldi tant décriée.

Je voudrais souligner trois points, trois raisons pour lesquelles mon groupe soutiendra ce texte. D'abord, le fait que l'ensemble du secteur se mette d'accord sur un texte commun est une démarche constructive et suffisamment rare pour être mise en évidence. Il y a en effet un large panel de fonctions au sein de cette profession: cela va de l'indépendant au fonctionnaire, autrement dit de métiers extrêmement différents.

Ensuite, l'ordre va pouvoir avoir une influence positive sur la qualité du travail effectué. En effet, un client peut difficilement se retourner contre une seule prestation qui serait mal faite, tandis qu'un ordre pourrait s'alarmer d'un travail mal fait par un de ses disciples. Dès lors, les confrères peuvent se surveiller les uns et les autres, et je pense que c'est un point positif pour les clients.

Enfin, plusieurs personnes – et notamment les étudiants – m'ont interrogé sur leurs inquiétudes pour ce qui est du stage, qui est un stage de 210 jours, soit près d'une année complète. Ils s'inquiètent car ce stage serait selon eux une période durant laquelle ils seraient exploités. En fait, il y a un salaire minimum, et je pense que, pour mes collègues qui travaillent avec M. Vandenbroucke, ce salaire minimum serait de bon aloi pour les infirmières qui prestent 2 400 heures, un métier pour lequel il manque des professionnels, ou pour les médecins qui prestent 60 heures par semaine dans les hôpitaux pour obtenir leur qualification.

Donc, les géomètres percevront un salaire durant leur stage. Le ministre m'a assuré que la qualification des maîtres de stage serait définie dans un arrêté royal, afin que les stagiaires ne soient pas exploités comme le craignent les étudiants. Dans le passé, les stages duraient deux ans. Depuis, ils ont été supprimés.

En tout cas, il faut bien se rendre compte que, si un jeune indépendant qui doit placer sa borne entre les terrains de deux fermiers n'a pas reçu une formation correcte, il aura beaucoup de mal à placer la borne au bon endroit, parce que les deux fermiers vont le regarder avec un air des plus belliqueux. Je connais le monde agricole et je sais que l'endroit de la borne est une question stratégique! C'est pourquoi ce stage est nécessaire.

Il vous reste donc pas mal de travail à accomplir, monsieur le ministre, à travers des arrêtés royaux relatifs à la compétence à exiger du maître de stage.

Pour toutes ces raisons positives, nous soutiendrons ce texte. Preuve est apportée que, quand c'est vert, on avance!

14.03 Reccino Van Lommel (VB): Mijnheer de minister, de oprichting van een Orde van landmeters-experten is op zich vanzelfsprekend een goede zaak, omdat zij gedragen wordt en er ook heel wat overleg aan is voorafgegaan. Ik begrijp de filosofie van het wetsontwerp waarin het beroep onder alle sociale statuten wordt gereguleerd en het gaat om gekwalificeerde beroepsbeoefenaars.

Wij hebben echter een aantal bedenkingen bij de inrichting van de beroepsordes in ons land.

In het verleden hebben wij al een aantal wetsvoorstellen ingediend om ze te splitsen in volwaardige Vlaamse en Franstalige beroepsordes. Wij doen dat niet zomaar. Wij stellen immers vast dat die structuren in het

verleden niet altijd een groot succes zijn gebleken en ik vrees dat wij vandaag opnieuw dezelfde fout maken en dat de structuur die in het wetsontwerp wordt voorgesteld, niet goed zal werken en zal leiden tot bepaalde spanningen, die wij ook kennen in een aantal andere beroepsorganisaties.

Ik begrijp natuurlijk de betrokkenen, want er wordt geschermd met de gedragenheid en het overleg dat eraan is voorafgegaan. Die mensen zijn inderdaad content dat er iets in het leven wordt geroepen, maar wij kunnen hoe dan ook raden dat er in de toekomst spanningen zullen ontstaan, zoals ik daarnet heb aangegeven, net zoals dat het geval is bij andere organisaties.

Dat maakt dat wij het liever anders hadden gezien. Ik vond het vreemd dat u de kostenstructuur als argument aangaf, mijnheer de minister. Dat was voor u de reden om het op deze manier te organiseren. Een collega maakte mij het verwijt dat ik hier een communautair dossier van maakte, maar ik stel een goede werking hoe dan ook voorop.

Wij gaven ook mee dat er nog veel moet worden uitgewerkt in het wetsontwerp. Er zijn heel wat bevoegdheden gedelegeerd aan de Koning. U gaf aan dat dat al bij al nog wel meeviel en dat het niet anders was dan anders. Ik weet dat het delegeren van bevoegdheden aan de Koning niet ongebruikelijk is, maar ik had liever veel meer zaken geëxpliciteerd gezien in het wetsontwerp.

Wat het stagewerk betreft, collega Vicaire heeft er daarnet ook naar verwezen, volgens ons ontbreken hier nog een aantal regels. Het is inderdaad belangrijk dat de kandidaten voldoende ervaring opdoen, opdat zij later hun beroep met voldoende kennis van zaken zouden kunnen uitoefenen. Er worden daarvoor 210 stagedagen voorzien, wat overeenkomt met een volledig werkjaar. Ik begrijp echter niet dat bijvoorbeeld een relevante portfolio en andere relevante ervaringen uit het verleden niet kunnen worden meegenomen. Ik blijf de mening toegedaan dat die ervaring in een aantal gevallen moet kunnen worden meegenomen en als effectieve stagedagen moet kunnen gelden.

Wat betreft de bezoldiging van de stagiairs, ook bij andere beroepsverenigingen bestaat daarover wrevel en zijn daar problemen mee. In antwoord op mijn vraag heeft de minister aangegeven dat we dat nog verder moeten uitwerken en dat dit verder zal worden bepaald in een van die bewuste koninklijke besluiten. Collega Vicaire spreekt van een minimumloon, maar we weten vandaag nog altijd niets, want er is daarover niets bepaald. Ik vind dat essentieel en een terechte bezorgdheid, te meer omdat de mensen verplicht zijn om die stage van een jaar te volgen en wij moeten vermijden dat die stagiairs zouden worden uitgebuit.

Dat alles maakt dat wij een aantal fundamentele bemerkingen hebben bij dit wetsontwerp. Wij zullen ons dus, net als in de commissie, onthouden bij de eindstemming.

14.04 Marianne Verhaert (Open Vld): Mevrouw de voorzitter, collega's, ik wil mijn tussenkomst starten met de heer Clarinval te bedanken voor de realisatie van dit wetsontwerp, eindelijk. Het wetsontwerp tot bescherming van het beroep en de titel van landmeter-expert en tot oprichting van een Orde van landmeters-experten is een dossier dat al zeer lang op de werkplank ligt. Zoals dat dan gaat in onze Belgische politiek heeft dit wetsontwerp ook al heel wat ministers gekend. Ikzelf, als gewezen landmeter-expert, heb er enkel deze legislatuur al twee ministers over ondervraagd.

Ik ben dan ook zeer blij dat dit hier vandaag ter stemming voorligt. Hiermee creëren we immers meer rechtszekerheid voor de landmeters-experten en de consument. Met dit wetsontwerp geven we de huidige raden van landmeters-experten de rechtspersoonlijkheid en de middelen om te kunnen optreden als vertegenwoordigend beroepsorgaan. We geven hen de mogelijkheid om inbreuken op de toepasselijke wetgeving en nalatigheden in het kader van de beroepsuitoefening te onderzoeken en op te volgen, wat uiteraard belangrijk is in de taak die een landmeter uitoefent. Kijk maar naar de vele burenruzies over perceelsgrenzen.

Daarnaast voorzien we in een stage van 210 dagen, wat noodzakelijk is om de kwaliteit te garanderen voor zowel de beroepsbeoefenaars als de consumenten. Ik spreek uit ervaring. Op de schoolbanken ben ik nooit geconfronteerd met twee vechtende boeren over de ligging van een perceelsgrens. Het is belangrijk om die praktijkervaring op te doen voor men effectief van start gaat in dit beroep. De nadere regels voor de stage zullen nog worden vastgelegd in een reglement betreffende de beroepsopleiding.

In de commissie kwam de vraag over buitenlandse landmeters-experts aan bod en of er wordt toegezien of zij voldoende kennis hebben. Het ontwerp bevat heel duidelijk ook een bekwaamheidsproef en/of aanpassingsstage die zij moeten lopen. De beroepsorganisaties hebben een bevraging gedaan over het invoeren van de stage bij alle landmeters, zowel de ervaren landmeters, die vroeger wel een stage hebben gedaan, als de jongere landmeters, die jammer genoeg geen stage deden. Het resultaat was zeer duidelijk. Meer dan 90 % steunt de invoering van een stage.

De oprichting van een federale orde waar het beroep via afzonderlijke kamers volgens de taalgroep wordt beheerd is een grote stap voorwaarts. Ik heb dit in de commissie gezegd en ik heb het hier vandaag ook al gehoord. Het is jammer dat sommige partijen hiervan een communautaire zaak willen maken. Het is zo dat de vertegenwoordigers van de beroepsverenigingen lang beide kanten van de taalgrens volledig achter deze tekst staan.

Volgens sommigen zou het ook spanningen geven. Collega's, als zus van de voorzitter van de grootste landmetersvereniging aan Vlaamse zijde kan ik zeer duidelijk zeggen dat spanningen niet aan de orde zijn. Wij zien samenwerking immers als een positief element. Ook de internationale contacten gebeuren samen met de collega's van beide kanten van de taalgrenzen.

Met dit akkoord benadrukken en erkennen we de toegevoegde waarde van onze landmeters in de maatschappij. Het beroep is immers veel meer dan alleen wat paaltjes in de grond slaan. Daarom staan, voor de eerste keer in meer dan dertig jaar, alle beroepsverenigingen langs beide kanten van de taalgrenzen achter eenzelfde visie en eenzelfde tekst.

Daarom steunen wij dit ontwerp volmondig.

14.05 David Clarinval, ministre: Madame la présidente, je voudrais rapidement remercier l'ensemble des intervenants ici en plénière mais aussi ceux qui ont participé aux débats en commission, lors des réunions que nous avons eues sur ce sujet, pour le débat constructif que nous avons pu mener sur ce texte qui, en effet, traîne dans les cartons et dans les couloirs du Parlement - ou du gouvernement, je ne voudrais choquer personne - depuis très longtemps.

M. Vicaire et Mme Verhaert, on sent que vous parlez en connaissance de cause quand vous évoquez l'importance d'être précis quand il faut borner un champ. C'est aussi important en milieu urbain. Il est important d'avoir des géomètres qui connaissent leur métier. En effet, merci pour les commentaires sur ce texte.

Je voudrais simplement dire à Mme Houtmeyers et à M. Van Lommel que les géomètres ne sont pas demandeurs de créer un ordre néerlandophone et un ordre francophone. Ce n'est pas du tout un souhait qu'ils ont formulé. Au contraire, ils souhaitent que ce soit un ordre national. Les règles auxquelles ils sont soumis sont les mêmes, que ce soit au Nord ou au Sud du pays. Un seul ordre garantit une application uniforme des réglementations sur tout le territoire. Cela permet aussi, disent-ils, d'avoir des coûts et des cotisations plus faibles que s'il y avait deux structures séparées; je regrette donc qu'il ait ce bémol de la part de deux groupes du Parlement. Mais je me réjouis en tout cas qu'on ait pu obtenir une large majorité sur ce texte. Je vous remercie pour la suite de la procédure.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles **Bespreking van de artikelen**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(3062/6)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(3062/6)**

Le projet de loi compte 62 articles.
Het wetsontwerp telt 62 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 62 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 62 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

15 **Projet de loi modifiant l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants en ce qui concerne le calcul des cotisations pour les travailleurs indépendants artistes débutants (3010/1-5)**

15 **Wetsontwerp tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen betreffende de bijdrageberekening voor startende zelfstandige artiesten (3010/1-5)**

Discussion générale ***Algemene bespreking***

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

M. Delizée, rapporteur, se réfère au rapport écrit.

15.01 **Björn Anseeuw** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het wetsontwerp betreffende een tijdelijke korting op sociale bijdragen voor zelfstandige kunstenaars hebben we in de commissie twee keer besproken om de eenvoudige reden dat ik tweede lezing gevraagd heb. Daar waren goede redenen voor, want ook bij de bespreking in tweede lezing werden er interessante dingen gezegd, onder andere door u, mijnheer de minister, en door collega-parlementsleden, om mevrouw De Jonge niet bij naam te noemen.

Wie kan er tegen zijn dat zelfstandigen minder sociale bijdragen moeten betalen, zeker in een tijdsgewricht waarin zij het al heel vaak ontzettend moeilijk hebben om het hoofd boven water te houden? Zelfstandigen zijn de ruggengraat van onze economie; zeker in Vlaanderen is dat het geval. Voor de kunstenaars is dat niet anders. Waarom kan iemand tegenstander zijn van een dergelijk voorstel? Welnu, wij zijn niet tegen.

Waarom moet er echter opnieuw een uitzonderingsregeling voor een welbepaalde groep worden ingeroepen? Het zal u niet verwonderen dat wij oorspronkelijk op die vraag geen antwoord kregen, ware het niet dat u bij de tweede lezing bijzonder eerlijk was, mijnheer de minister. U verklaarde namelijk – dit niet onbelangrijke zinnetje werd in het verslag opgenomen – dat het een goed voorstel is, omdat het kan helpen om te switchen tussen verschillende statuten. In dit geval gaat het om de switch van een werknemersstatuut naar een zelfstandigenstatuut. Het is kennelijk de bedoeling om het zelfstandigenstatuut voor kunstenaars aantrekkelijker te maken.

Op zich kunnen we ons afvragen wat daartegen in te brengen valt, aangezien iedereen de vrije keuze heeft om te doen wat hij of zij wil, bijvoorbeeld op het vlak van statuut. Principieel ben ik het daarmee eens. De bespreking werd echter pas echt interessant toen collega De Jonge bij herhaling zei dat het stuk wetgeving noodzakelijk was, omdat de gemeenschappen cultuur onderfinancieren en dus onvoldoende middelen vrijmaken om cultuur te steunen, te financieren, te subsidiëren. Ik heb bij herhaling gevraagd over welke deelstaten dat nu eigenlijk gaat. Collega De Jonge moest mij het antwoord schuldig blijven, of koos ervoor om mij het antwoord schuldig te blijven. Ik kan natuurlijk niet in het hoofd van iemand anders kijken; ik stel alleen vast dat er geen antwoord op gekomen is.

Vragen die niet beantwoord worden, durven wel eens interessant te zijn en dus ben ik zelf op onderzoek gegaan. Laten wij dan eens kijken naar voor wie de regelgeving wordt ingevoerd. Het gaat over startende

zelfstandige kunstenaars. Wie bepaalt wie kunstenaar is en wie niet?

15.02 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Mijnheer Anseeuw, u zei zopas dat het gaat om de vrije keuze. Ontkent u dan het projectmatig en grillig werken in de cultuursector? Voor veel kunstwerkers is er niet echt sprake van vrije keuze, zij worden gedwongen om van het ene naar het andere statuut over te stappen, naar gelang van het project. De ene keer werken ze volgens het zelfstandigenstatuut, de andere keer volgens het 1 bis-statuu, daarna zijn ze weer werknemer. Soms werken ze via de kleinevergoedingsregeling en wij hebben die poort nu een beetje gesloten. Net daarom wordt hier in een uitzondering voorzien. Als u die uitzondering niet erkent, ontkent u de eigenheid en specificiteit van de sector. Er wordt daar heel projectmatig gewerkt, meer dan in andere sectoren. De voorliggende wettekst is daarop net een antwoord.

15.03 Björn Anseeuw (N-VA): Mevrouw Vanrobaeys, dat is veeleer een statement dan een vraag. U hebt zich niet ingeschreven op de sprekerslijst. Het is dus vreemd dat u nu uw uiteenzetting houdt middenin de mijne. Het Reglement laat dat echter toe en het is dus uw volste recht.

Wat ik echter aan het uitleggen was, is dat het geldt voor startende zelfstandige kunstenaars. Wie bepaalt wie kunstenaar is en wie niet? Dat doet de nieuw ontwikkelde Kunstwerkcommissie. Wij hebben het er al eerder over gehad, maar ik zal elke gelegenheid te baat nemen om die onrechtvaardige miskleun die de vivaldiregering heeft geïnstalleerd aan de kaak te stellen. Die Kunstwerkcommissie is namelijk een commissie waarin kunstenaars op eigen houtje, zonder pottenkijkers van bijvoorbeeld de administratie die kennis en kunde aan tafel zou kunnen brengen, onder elkaar kunnen beslissen wie in aanmerking komt voor het kunstenaarsstatuut.

Wij hebben ons daar als enige partij tegen verzet. Dat is immers compleet onrechtvaardig, want het is een verhaal van ons kent ons of van onderlinge wraakacties. De manier waarop kunstenaars hier in dit land tot kunstenaar worden benoemd, ging echter van kwaad naar erger. Wij hebben een dieptepunt bereikt op dat vlak. Dat is op zich een probleem, want het voorstel dat nu ter tafel ligt, werkt immers in diezelfde context.

De tweede vraag houdt verband met de vraag die ik heb gesteld aan mevrouw De Jonge, toen zij stelde dat de gemeenschappen te weinig middelen uittrokken voor cultuur in dit land. Wij moesten dat volgens haar dus gaan remediëren via de federale sociale zekerheid.

Wat mij benieuwt, is in welk landgedeelte wij die startende zelfstandige kunstenaars zouden kunnen vinden. Ik heb dus een en ander uitgezocht.

Ik zal enkele cijfers citeren, om de heel eenvoudige reden dat het een redenering is die ik graag opbouw en omdat ik graag zou hebben dat u de kans krijgt om ze mee te volgen. Het gaat niet over zelfstandigen, maar over loontrekkende kunstenaars. In Brussel zijn dat er 7.758, in Wallonië 4.361 en in Vlaanderen 5.200. Dat betekent dat in Brussel en Wallonië samen twee derde van de loontrekkende kunstenaars te vinden is. In Vlaanderen is dat slechts een derde. Als u zich de vraag zou stellen waar dat potentieel aan kunstenaars zit dat zou kunnen switchen naar het zelfstandigenstatuut, dan is dat duidelijk in hoofdzaak in Brussel en Wallonië. Als wij bekijken hoeveel zelfstandige kunstenaars er in dit land in de verschillende landsdelen zijn, dan stellen wij vast dat er in Vlaanderen zomaar eventjes 7.151 zijn, of bijna de helft meer dan er loontrekkende kunstenaars zijn. In Brussel zijn er dat slechts 1.684 of met moeite een vijfde van het aantal loontrekkenden. In Wallonië zijn dat er 2.647, zijnde met moeite de helft van het aantal loontrekkende kunstenaars. Ook dat is een zeer sterke aanwijzing dat het potentieel dat zou kunnen gebruikmaken van die korting op de sociale bijdragen uit onze federale sociale zekerheid in Brussel en Wallonië te vinden is. Eén plus één is natuurlijk twee. Men weet dat het grootste potentieel aan kunstenaars dat zou kunnen gebruikmaken van deze maatregel om, zoals de minister zei, gemakkelijk te kunnen switchen van het werknemersstatuut naar het zelfstandigenstatuut te vinden is in Brussel en Wallonië.

Collega De Jonge, u hebt natuurlijk deels gelijk. Er zijn inderdaad deelstaten waar er te weinig middelen worden ingezet voor *fair pay* in de cultuursector, maar dat geldt alleszins niet voor Vlaanderen. De grote switch die men hier wil bewerkstelligen met dit wetsontwerp is immers allang gemaakt in Vlaanderen. Vlaanderen is het enige landsgedeelte van België waar er beduidend meer zelfstandige kunstenaars zijn dan er loontrekkende kunstenaars zijn.

Dat het beleid van Brussel en Wallonië, dat volgens collega De Jonge, die toch deel uitmaakt van de

meerderheid, ondermaats is wanneer het gaat over cultuur, moet worden gecompenseerd via de federale sociale zekerheid, is iets waartegen de N-VA zich verzet. Wij vinden niet dat de Vlamingen opnieuw moeten opdraaien voor een extra transfer van Noord naar Zuid in dit land omdat men in Brussel en Wallonië andere keuzes maakt voor het cultuurbeleid. Wij moeten daar niet opnieuw voor opdraaien.

Dat is de zeer eenvoudige en duidelijke reden waarom wij bij de eerste en de tweede lezing tegen dit voorstel hebben gestemd. We zullen dat straks ook hier in plenum doen, om de heel eenvoudige reden dat de federale sociale zekerheid, die in hoofdzaak wordt gefinancierd door hardwerkende Vlamingen, niet keer op keer het beleid van Brussel en Wallonië moet remediëren. Het is niet omdat men in bepaalde landsdelen keuzes maakt waar kunstenaars het gelag voor betalen, dat de hardwerkende Vlaming er opnieuw voor moet opdraaien. Wij van de N-VA zeggen neen.

15.04 Jean-Marc Delizée (PS): Madame la présidente, chers collègues, je ne partage pas la même lecture du projet ni la même analyse du statut des artistes que le précédent orateur mais c'est la démocratie.

La crise du covid et les mesures sanitaires ont mis en exergue les grandes difficultés et la grande précarité d'un très grand nombre d'artistes et de travailleurs et travailleuses des arts dans notre pays. Cela a abouti à une certaine prise de conscience politique du fait qu'il fallait établir un statut pour ces travailleurs et modifier la situation existante, ce qui n'avait pas été possible pendant une vingtaine voire une trentaine d'années.

Monsieur le ministre, le projet que nous examinons ici s'inscrit dans un ensemble plus large que je viens d'indiquer. Je profite de l'occasion pour rappeler que ce gouvernement a déjà mis en œuvre des avancées pour la protection sociale des travailleurs des arts dont les conditions de travail souvent précaires et intermittentes nécessitent certains aménagements aux règles ordinaires du chômage et ce, quelle que soit la langue parlée par ces artistes ou par ces travailleurs des arts ou la Région dans laquelle ils habitent. C'est ainsi que le ministre du Travail a mis en place, depuis octobre 2022, de nouvelles règles de chômage pour les travailleurs des arts, de meilleures allocations, un accès facilité à ces règles ainsi que la prise en compte de périodes de travail dit "invisible" qui est au cœur de notre débat.

Ce projet vise à permettre aux travailleurs des arts qui souhaitent se lancer dans une activité professionnelle à titre indépendant de payer des cotisations sociales réduites en tant que primo-starter pendant une période plus étendue de huit mois. De cette manière, nous améliorerons les conditions de début d'activité en tant que travailleur des arts indépendant à titre principal. C'est une mesure positive dans un ensemble plus large et nous la soutenons avec conviction, monsieur le ministre.

15.05 Ellen Samyn (VB): Mevrouw de voorzitter, zoals we al in de commissie hebben verklaard, staat onze fractie vrij kritisch tegenover dit wetsontwerp. We vinden dat er geen uitzondering in het socialezekerheidssysteem mag bijkomen.

De minister verklaarde dat dit wetsontwerp past in de hervorming van het kunstenaarsstatuut en dat dit om een soort puzzelstukje gaat. Wij vragen om nu eindelijk eens werk te maken van die hervorming in plaats van, zoals de vivaldiregering vaak doet, kruimelwetgeving in te voeren. Met dit wetsontwerp creëert u bovendien een onrechtvaardigheid, een discriminatie ten aanzien van de primostarters die geen kunstenaars zijn.

Dit wetsontwerp bevat een aantal positieve punten, maar wegens de uitzonderingsregel zullen we ons onthouden.

15.06 Tania De Jonge (Open Vld): Mevrouw de voorzitter, mevrouw Samyn, mijn excuses om zo snel het woord te nemen.

Mijnheer de minister, beste collega's, ik was niet van plan om het woord te nemen, maar in de commissie werd me al eens verweten dat ik wat uit mijn nek klets en nu opnieuw moet het toch wel aan de orde komen.

We hoeven het debat over de hervorming van het kunstenaarsstatuut niet over te doen. Het is een zeer goed werkstuk en er zijn daarbij belangrijke elementen naar voren gekomen die ook bij zelfstandigen van toepassing zijn. Het gaat deels over het onzichtbare werk. Ik heb niet de gewoonte om de uiteenzettingen in de commissie te herhalen, maar het is toch van belang te schetsen waarom we dit wetsontwerp zullen steunen.

Wij verdedigen het compromis dat de regering heeft bereikt. Dat houdt rekening met de specifieke kenmerken van de sector, zonder de principes waarop onze sociale zekerheid is gestoeld, uit het oog te verliezen. Zoals ik in de commissie heb verklaard, delen wij de wens van de N-VA om in zo weinig mogelijk uitzonderingsregels op de basisprincipes te voorzien.

Wat de periode betreft waarin men verlaagde bijdragen mag betalen onder het statuut van primostarter, vergeten we toch niet de breed gedragen vaststelling dat de artistieke sector ondergefinancierd is en dat er veel onzichtbaar werk gebeurt. Wanneer ik over onderfinanciering spreek, dan heb ik het over alle deelstaten, de gemeenschappen. Ze laten steken vallen die door de federale sociale zekerheid voor een deel opgeraapt moeten worden.

Ik heb inderdaad ook verwezen naar het Vlaamse cultuurbeleid en de cultuursubsidies die toch onder uw bevoegdheid vallen, mijnheer Anseeuw, vanuit de idee dat de markt niet voldoende middelen kan generen om dat te financieren. Iedereen is het er wel over eens dat heel wat van de inspanningen van de kunstenaars ook onzichtbaar werk zijn dat niet gehonoreerd wordt. Met andere woorden, de ondersteuning van de deelstaten is onvoldoende om dat voorbereidend onzichtbaar werk te dienen en dus moet een bijzonder statuut worden uitgewerkt om dat op te vangen op vlak van de sociale zekerheid.

Dat heb ik gezegd en ik heb daarbij niemand gevisieerd.

15.07 Björn Anseeuw (N-VA): Collega De Jonge, weet u, ik stel voor dat we bij de les blijven. Het gaat hier over een regeling waarbij er korting wordt gegeven op sociale bijdragen om kunstenaars te stimuleren om zelfstandiger te worden. Het punt is dat die ommekeer in Vlaanderen allang is gebeurd. Daar gaat het over. In Vlaanderen zijn er onder zij die als kunstenaar werken bijna meer dan de helft zelfstandigen meer dan er werknemers zijn. In Brussel en Wallonië is het net omgekeerd. In Brussel is bijna maar één vijfde van de kunstenaars zelfstandige en vier vijfde van hen is loontrekkende.

Wat hier op tafel ligt, en dat heeft de minister ook herhaaldelijk gezegd, dient enkel om de switch te maken van het werknemersstatuut voor kunstenaars naar het zelfstandigenstatuut voor kunstenaars. Ik stel op basis van de cijfers vast, en ik vermoed dat u dat ook doet, dat die ommekeer al lang is gemaakt in Vlaanderen, ook zonder die korting, en dat dit dus regelgeving is op maat van Wallonië en Brussel, de Fédération Wallo-Brux. Ons punt is dat de Vlamingen daar niet moeten voor blijven betalen, voor hetgeen u noemt “gemeenschappen die steken laten vallen”. Als het gaat over de switch van werknemersstatuut naar zelfstandigenstatuut bij kunstenaars, dan heeft Vlaanderen geen enkele steek laten vallen, want die switch is allang gemaakt. Die ommekeer is al realiteit in Vlaanderen, alleen in de Fédération Wallo-Brux is dat nog niet zo. U vindt het goed dat Vlaanderen en de Vlamingen daar weer dubbel en dik voor zullen betalen, wij vinden dat helemaal niet. Dat is de essentie van het verhaal en al de rest kan boeiend zijn om over te debatteren, maar daar gaat het hier vandaag niet over.

15.08 Tania De Jonge (Open Vld): Ik denk niet dat we het eens zullen geraken. Ik zal het advies van de NAR niet voorlezen, want dat zou ons te ver leiden, maar daar wordt duidelijk in gezegd, in de slotsom: “Hij verzoekt de regering en de gemeenschappen en gewesten dan ook op dat vlak een gecoördineerd en coherent beleid te voeren.” Dat verwijst een stuk naar die onderfinanciering bij de gemeenschappen. Ik heb het niet alleen over de Vlaamse Gemeenschap.

Mijnheer Anseeuw, misschien hebt u de aflevering niet gezien, maar op 24 januari zat in *De Afspraak*, naar aanleiding van de Oscarnominatie van *Close*, Anke Brouwers, docente filmgeschiedenis. Zij had het over de Oscarnominatie waar we natuurlijk allemaal ontzettend fier op zijn en waarbij we hopen dat hij als winnaar uit de bus mag komen. Zij heeft de taxshelter op Vlaams niveau toegejuicht en die heel positief genoemd. Ook heeft ze gezegd dat er heel wat middelen in opleiding werden gestoken en dat er heel wat meer talent op de vloer staat, ook zelfstandigen.

Maar ze heeft ook gezegd dat de middelen voor producties echt mee zouden moeten groeien. Dat was trouwens in aanwezigheid van een partijgenoot, de heer Bourgeois. We moeten daar op alle niveaus aan verder werken. Zoals ik al zei, ik kom ook een stukje uit de sector. Ik weet wat het is om onzichtbaar werk uit te voeren. Als je een productie wilt voorbereiden, gaat daar enorm veel tijd aan vooraf. Dat wordt niet altijd gezien of gefinancierd. Het is belangrijk dat we met dit wetsontwerp ook dat signaal kunnen geven.

15.09 François De Smet (DéFI): Chers collègues, le groupe DéFI soutiendra le présent projet de loi qui consiste à élargir aux artistes le régime de primo-starter. Le rapport fait très justement référence à l'avis du Conseil National du Travail qui a considéré que, sans préjudice de la réforme *sensu stricto* visant à renforcer les règles d'accès et de maintien des droits au chômage, il fallait encourager et promouvoir l'emploi dans ce secteur par des mesures de soutien spécifiques, ce que constitue la présente réforme. En effet, celle-ci vise à leur permettre de payer des cotisations sociales moins élevées si leur revenu n'atteint pas un seuil minimal.

Nous avons toujours été et resterons aux côtés des artistes, comme on a pu le constater pendant la crise du covid, car, au-delà de la reconnaissance de l'activité artistique, leur contribution à l'activité économique n'est pas souvent estimée à sa juste valeur. En dépit du fait que le présent régime constitue une exception à la sécurité sociale, il permettra de faciliter le passage d'un statut d'artiste à un statut d'indépendant. Voilà pourquoi nous soutiendrons ce projet, madame la présidente.

15.10 David Clarinval, ministre: Madame la présidente, je n'ai pas entendu de question spécifique mais je me réjouis du débat autour de cette question qui, comme l'a dit M. Delizée, est un des éléments de la réforme du statut d'artiste qui est menée avec mes collègues Dermagne et Vandenbroucke. Le dossier avance. Je m'en réjouis et je remercie l'ensemble des collègues qui ont pris part à cette décision.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)

Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.

De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles

Bespreking van de artikelen

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(3010/1)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(3010/1)**

Le projet de loi compte 5 articles.

Het wetsontwerp telt 5 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.

Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 5 sont adoptés article par article.

De artikelen 1 tot 5 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

16 Proposition portant assentiment à l'accord de coopération du 5 juillet 2022 entre l'autorité fédérale, les Régions et les Communautés relatif à la composition de la délégation belge à l'Assemblée interparlementaire Benelux (3091/1-3)

16 Voorstel houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord van 5 juli 2022 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen over de samenstelling van de Belgische delegatie van de Benelux Interparlementaire Assemblee (3091/1-3)

Proposition déposée par:

Voorstel ingediend door:

Eliane Tillieux.

Discussion générale

Algemene bespreking

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(3091/1)**
De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking (Rgt 85, 4) **(3091/1)**

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

M. Mathieu Bihet, rapporteur, renvoie à son rapport écrit.

Quelqu'un demande-t-il la parole? (*Non*)
Vraagt iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.
(Rgt 85, 4) **(3091/1)**
Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(3091/1)**

La proposition compte 1 article.
Het voorstel telt 1 artikel.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

L'article unique est adopté.
Het enig artikel wordt aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

17 **Projet de loi établissant les principes du tirage au sort des citoyens pour les commissions mixtes et les panels citoyens organisés à l'initiative de la Chambre des représentants (2944/1-6)**

- **Proposition de loi autorisant la Chambre des représentants à accéder au Registre national en vue de l'organisation de processus de démocratie délibérative nécessitant la constitution de panels de citoyens tirés au sort et en vue de la vérification de la recevabilité des propositions citoyennes visant la mise en place d'un processus délibératif (2470/1-2)**

17 **Wetsontwerp tot bepaling van de beginselen voor de loting van burgers voor de gemengde commissies en de burgerpanels op initiatief van de Kamer van volksvertegenwoordigers (2944/1-6)**

- **Wetsvoorstel betreffende het verlenen van toegang tot het Rijksregister aan de Kamer van volksvertegenwoordigers met het oog op de organisatie van deliberatieve democratische processen die de oprichting van panels met gelote burgers vereisen en het verifiëren van de ontvankelijkheid van de door burgers ingediende voorstellen tot oprichting van een deliberatief proces (2470/1-2)**

Proposition déposée par:
Voorstel ingediend door:
Guillaume Defossé, Kristof Calvo.

Discussion générale ***Algemene bespreking***

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

Mme Chanelle Bonaventure, rapporteur, renvoie à son rapport écrit.

17.01 Sander Loones (N-VA): Mevrouw de voorzitter, collega's, ik zal u gerust stellen, ik ben niet van plan om heel de discussie uit de commissie hier over te doen, al was die wel redelijk stuitend. Dat zal geen verrassing zijn, het is niet de eerste keer dat er juridisch broddelwerk wordt afgeleverd. Het is in dit geval opnieuw zo.

Ik zal beginnen met iets positiefs. Straks zullen er meer mensen dan muizen zijn in de Senaat. Er zullen daar immers burgerpanels worden georganiseerd. Volgens deze regering is dat een hoogtepunt voor de democratie.

Wat die mensen gaan doen? Geen kat die het weet. Wij weten niet wat die mensen gaan doen. Wij weten niet hoeveel dat allemaal gaat kosten. Er is daarvoor niets voorzien in de begroting. Wij weten niet wat er zal gebeuren met het werk dat daar wordt verricht. Zal dat een bepaald gevolg hebben? Geen kat die daarop kan antwoorden. Het is zelfs zo dat niemand weet of die mensen verzekerd zullen zijn wanneer ze naar het Parlement komen. Stel dat er een ongeval gebeurt, niemand kan zeggen wat er dan zal gebeuren. Hoe zit het met parlementsleden die daar verklaringen afleggen? Hebben die dezelfde status als wat zij zeggen in het Parlement? Niemand kan daarop antwoorden. Niemand weet het. Hoe zit het met de combinatie van de parlementaire agenda? Ik weet het niet. Weet u het? Niemand weet het. Wat gebeurt er wanneer er belangenconflicten zijn bij mensen die deelnemen aan dergelijke commissie? Ook daarop kwam geen antwoord. Ik kan zo nog wel even doorgaan, ik heb nog zeven bladzijden dergelijke tekst.

Zeven bladzijden lang is het advies dat wij gekregen hebben van onze juridische dienst. Het is opnieuw een uitstekend advies, waarvoor ik de juridische dienst expliciet wil danken. Het is een commentaar van zeven bladzijden zeggende dat het juridisch broddelwerk is. Dat advies is er trouwens pas gekomen omdat wij een tweede lezing hebben gevraagd die de vivaldipartijen absoluut wilden vermijden, want het was allemaal perfect. Het advies telt zeven bladzijden.

Tijdens de tweede lezing werd dan toch een aantal amendementen toegevoegd. Wij weten nu dat in het panel zullen zetelen: mannen en vrouwen. Dat weten wij nu, want aanvankelijk was dat zelfs niet zeker. Nu weten wij het wel, het zullen mannen en vrouwen zijn.

Collega's, ik blijf van mijn stoel vallen, ik weet niet hoeveel dieper ik nog kan vallen, als ik zie hoe u omspringt met de democratie en met het vertrouwen in de democratie. De bedoeling zou moeten zijn om dat vertrouwen te versterken. Het enige dat hier gebeurt, is dat het vertrouwen verder wordt ondergraven. Wij hebben de flop van de onlinebevraging gezien, waarvan trouwens volgende week de resultaten worden verwacht. Joepie. Die resultaten hadden er eigenlijk moeten zijn in april, daarna in de zomer, daarna in september, daarna in december, nu gaan ze er volgende week misschien zijn. Het vertrouwen in de burgerbevraging is niet bijzonder groot.

Burgerpanels zouden een nieuwe start kunnen geven, maar opnieuw, zeven bladzijden juridisch commentaar die amper worden beantwoord. Ook daarover kan ik doorgaan. Wat de partijfinanciering betreft, zitten we ondertussen al aan de vijfde regeling der werkzaamheden om te beslissen welke experts zullen worden gehoord. Volgens de heer Calvo is dat positief nieuws, want dat betekent dat de druk op het dossier hoog wordt gehouden. Ik val van mijn stoel en blijf vallen.

Wij zullen tegen dit ontwerp stemmen omdat het nefast is voor het vertrouwen in de democratie en voor de mensen die inspanningen willen leveren en op een ernstige manier willen participeren aan het democratisch debat. Zij worden in een totale juridische onzekerheid gedropt.

Mevrouw de voorzitter, ik besluit met een oproep aan u. Kunt u heel dringend de commissie Reglement van de Kamer samenroepen over die burgerpanels? We hebben dat al drie keer gevraagd. Er was trouwens een halve belofte om de commissie Reglement te laten vergaderen en tegelijkertijd dit wetsontwerp te bespreken, zodat minstens al een paar punten konden worden afgestemd en uitgeklaard, maar dat is niet gebeurd. Er moet heel wat juridisch werk worden geleverd. Dat blijkt ook uit de uitstekende nota van de juridische dienst.

Mevrouw de voorzitter, bij deze de heel warme en herhaalde oproep om de commissie Reglement bij hoogdringendheid samen te roepen om toch al een aantal van deze juridische blunders recht te trekken, zodat wij de mensen die worden geloot om aan dit circus deel te nemen, in de ogen kunnen kijken en hen een eerlijk

antwoord geven. Ik noem het geen circus omdat ik niet geloof in het concept, ik noem het een circus vanwege de manier waarop het wordt aangepakt.

Mevrouw de minister, u zegt vandaag in de pers dat u niet machteloos wil zijn. Dit is het moment om niet machteloos te zijn. Neem dit in handen, lever eindelijk eens ernstig werk af, versterk uw kabinet. Uw eigen expert Institutionele Hervormingen is al maanden geleden vertrokken en u hebt hem nog altijd niet vervangen. U zou hem niet alleen moeten vervangen, u zou extra personeel op dat dossier moeten zetten. Dan zou er hier tenminste wetgevend werk op tafel liggen.

17.02 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Madame la présidente, tout d'abord, je voudrais dire que M. Loones a raison: la confiance est primordiale. La confiance est une composante indispensable de la démocratie, c'est elle qui fait le ciment des institutions et l'adhésion de toutes et tous au système.

Cette confiance prend de multiples formes: confiance des citoyennes et des citoyens envers le monde politique et sa propension à garantir l'intérêt général. Confiance du monde politique envers la population et sa capacité de s'informer sérieusement et d'exprimer des opinions raisonnées. Confiance quant à la réelle possibilité pour chacune et chacun d'avoir une influence sur les décisions qui sont prises et les choix de société qui sont faits. Confiance également quant à la faculté pour les dirigeantes et dirigeants de prendre des décisions courageuses, innovantes et parfois difficiles face à des situations graves et urgentes en dehors de la pression des cycles électoraux.

Or, depuis de nombreuses années, on ne peut que constater une érosion progressive et de plus en plus rapide de ces différentes formes de confiance. M. Loones vient de nous montrer à quel point il a si peu confiance dans l'avis des citoyens. La désillusion et le sentiment d'impuissance se mêlent à un manque de clarté de nos institutions. Et ce sont ces sentiments qui parcourent la société et mettent en grand danger notre système démocratique, avec le risque de voir de plus en plus les citoyennes et les citoyens se tourner vers des discours populistes et autoritaires ou s'abstenir de participer à la vie politique.

L'enjeu est donc colossal. Il s'agit de renouer le dialogue et de retisser les liens de confiance mutuelle entre le monde politique et la population. Cela passe nécessairement par une rénovation de notre fonctionnement démocratique et la mise en place de nouveaux lieux d'échange. À l'instar de la confiance, la démocratie est multiple et peut prendre bien d'autres formes que celle que nous pratiquons aujourd'hui, à savoir la démocratie représentative.

Le texte qui nous est présenté ici par le gouvernement, amendé afin de répondre aux objections des services juridiques - elles sont nombreuses, et c'est tant mieux, cela montre que le Parlement fonctionne et que le gouvernement répond aux objections des services juridiques - est d'une grande importance pour la relation que le monde politique et les citoyens vont et veulent construire à l'avenir, parce qu'ils cherchent justement à offrir la possibilité de mettre en place un des mécanismes qui, nous l'espérons, permettra de relégitimer la démocratie.

Il s'agit en effet de créer des espaces de dialogue directs et formalisés entre représentants et représentés. Par l'adoption du cadre légal, ce texte permettra à la Chambre de créer des commissions mixtes rassemblant parlementaires et citoyens, ainsi que des panels citoyens, vous l'aurez compris. Ces mécanismes existent déjà au niveau de certaines entités fédérées, par exemple au sein du Parlement régional bruxellois ou du Parlement francophone bruxellois qui ont connu leurs premières commissions en 2021 et qui en ont eu plusieurs depuis lors.

La principale particularité de ces commissions et de ces panels réside dans le fait que les citoyens volontaires résidant en Belgique tirés au sort sont invités à participer à leurs travaux. Alors que l'unité de notre pays est régulièrement mise sous tension depuis des dizaines d'années, je voudrais aussi préciser que cette proposition a comme caractéristique intéressante de créer des liens et un dialogue entre citoyens de Flandre, de Wallonie et de Bruxelles. C'est un avantage qu'il ne faut pas négliger.

Si la Chambre se saisit de cette opportunité que lui offre ce texte et adapte son Règlement de la manière adéquate, il s'agira d'une opportunité pour initier un travail de réflexion sous une configuration inédite sur le mode de la Convention constitutionnelle irlandaise, par exemple, en veillant autant que possible à ce que la composition des panels et commissions reflète la diversité de la société.

Le texte propose ici une méthode d'échantillonnage fixant au préalable les critères assurant une représentation équilibrée au moins en termes de genre, de langue, d'âge, de répartition géographique et de niveau de formation. Je rappelle ici qu'il n'y a évidemment aucune obligation pour un citoyen qui serait tiré au sort de participer s'il n'en a pas envie. C'est tout à fait normal.

Chers collègues, si ce texte passe, et j'ai bon espoir que ce sera le cas, ce sera à nous de jouer. Nous devons nous pencher sur une modification du Règlement de la Chambre qui soit ambitieuse et qui utilise la pleine capacité des possibilités que nous offre ce texte aujourd'hui. Il y a encore beaucoup de modalités à convenir. C'est évident mais nous ne pouvons pas nous permettre de créer un mécanisme au rabais. Il faut que nous démontrions que nous prenons avec sérieux les avis des citoyens et citoyennes et qu'il ne s'agit pas de créer un gadget pour dire qu'on fait de la démocratie participative sans vraiment en faire. C'est pourquoi j'insiste sur le fait que les recommandations qui sortiraient de ce type de commissions ou de panels devraient être obligatoirement prises en compte et ne pas s'empiler sur une étagère qui prend la poussière.

Nous devons aussi montrer en tant que parlementaires notre réel intérêt pour les débats qui seront menés au sein de ces commissions et panels. Cela demande donc une présence effective et active.

Enfin, mais c'est probablement pour un peu plus tard, les expériences menées dans les entités fédérées ont démontré aussi qu'il existait aujourd'hui certaines adaptations nécessaires, par exemple la création d'un congé, un peu sur le mode des congés pour les jurys d'assises, qui permettrait aux citoyens tirés au sort d'effectuer leur devoir civique sans crainte pour leur vie professionnelle ou pour leur vie privée. Aujourd'hui, dans les Parlements - le Parlement bruxellois par exemple - les commissions se réunissent le week-end, ce qui pose des problèmes sur le plan privé et, si c'était en semaine, cela créerait des problèmes sur le plan professionnel. Ce serait un signal fort qui montrerait que le monde politique veut donner toutes les possibilités et facilités aux citoyens et citoyennes qui s'engagent pour la collectivité.

Pour terminer, je voudrais attirer votre attention sur le calendrier. Il est encore temps d'adapter ce règlement et de lancer la première commission mixte sur la base notamment des résultats de la consultation citoyenne lancée il y a quelques mois - que nous attendons encore - mais nous ne devons vraiment pas traîner si nous voulons arriver à quelque chose de concret et d'efficace, sans bâcler le travail et en prenant le temps nécessaire à un processus qui est loin d'être simpliste comme peuvent le penser certains.

La démocratie participative requiert de l'expérience, du sérieux, de la méthode et du professionnalisme. On n'organise pas cela en quelques semaines mais bien en quelques mois. Le temps est donc compté. En ces temps où les représentants ont tendance à s'enfermer dans les parlements pour prendre les décisions, il nous semble que la création de commissions mixtes et de panels citoyens vise à ouvrir grand les portes et les fenêtres de nos institutions pour y laisser rentrer les citoyens et faire respirer la démocratie. Nous soutiendrons donc ce texte.

17.03 Chanelle Bonaventure (PS): Madame la présidente, chers collègues, l'un des enjeux de la législature actuelle est de mieux associer les citoyens au débat démocratique. Plusieurs initiatives ont déjà été adoptées par notre assemblée comme la réforme du droit de pétition permettant d'être directement entendu en commission. Mais il faut aller plus loin.

En mars 2021 déjà, mon groupe prenait l'initiative, à l'instar d'autres, de déposer une proposition de modification du Règlement de notre assemblée, en vue d'instituer des commissions mixtes composées de députés et de citoyens tirés au sort. Le fondement de notre État de droit doit évidemment rester notre démocratie parlementaire représentative. Dans ma ville, dans ma région mais aussi dans le train, lors de manifestations, de réunions et d'événements, comme vous tous, j'ai la chance de pouvoir échanger avec des citoyens. En tant que députée, j'ai la chance et le devoir de relayer leurs préoccupations au sein de notre assemblée. Je n'ai pas attendu l'arrivée des commissions mixtes pour le faire.

Mais dans une société où on ne prend peut-être pas assez le temps de dialoguer, de s'informer, de débattre, de creuser un sujet, où tout doit aller vite, notre assemblée ne peut fermer les yeux. La publicité des débats et le streaming ne suffisent plus aujourd'hui. Les enjeux, les défis mais aussi les menaces auxquels notre démocratie doit faire face – je pense à la montée des populismes, des extrêmes, à la désinformation – imposent de réfléchir à la mise en place de nouveaux espaces complémentaires de dialogue plus direct entre

notre assemblée et les citoyens. Les expériences menées notamment au sein des Parlements de la Communauté germanophone, de la Région de Bruxelles-Capitale et de Wallonie ces dernières années ont démontré la plus-value de ces dispositifs d'implication citoyenne, moyennant un cadre clair.

Ce projet constitue un acte important et indispensable afin de doter les futures commissions mixtes et panels de citoyens de notre assemblée d'une base légale. Dans le cadre de ce projet, la répartition des compétences et des prérogatives constitutionnelles est bien claire, de même que la séparation des pouvoirs.

L'autonomie constitutive de notre assemblée est garantie. Cependant, une base légale s'imposait pour garantir l'accès au Registre national, indispensable à la réalisation des tirages au sort et des échantillonnages de citoyennes et citoyens qui constitueront ces commissions mixtes et ces panels. Une série de critères et de règles importantes est également fixée pour déterminer qui peut ou non être tiré au sort et selon quels critères les panels sont constitués afin de garantir la portée nationale et la représentativité des débats avec les citoyens qui seront menés dans notre hémicycle fédéral.

Il est essentiel également que le projet rappelle que les thématiques choisies ne pourront porter atteinte aux droits et libertés garantis par la Constitution et aux instruments internationaux protecteurs des droits humains auxquels la Belgique est partie. Ces thématiques devront par ailleurs porter sur les compétences fédérales.

Une fois ce projet adopté en séance plénière, il faudra modifier notre Règlement. À ce propos, je peux vous confirmer que la proposition de modification du Règlement est prête et pourra bientôt être prise en considération et mise à l'ordre du jour de la commission du Règlement, en tenant compte des dispositions du présent projet tel qu'il a été amendé en commission.

Pour toutes ces raisons, le groupe PS soutiendra ce projet de loi. En guise de conclusion, madame la présidente, j'aimerais rappeler deux éléments centraux pour mon groupe dans ce débat. Premièrement, la réelle représentativité des échantillons de citoyens qui seront tirés au sort. Au-delà des critères fixés ici, il sera essentiel, une fois le lancement effectif de ces commissions mixtes et panels citoyens, que la Chambre s'assure de tout mettre en place pour garantir un échantillon le plus représentatif possible. Il nous revient ainsi de déjà réfléchir aux différents actes législatifs qui pourraient être adoptés, afin de rendre possibles dans la pratique ces panels, mais aussi de s'assurer de la flexibilité des travaux et de la représentativité réelle et la plus large possible des citoyennes et citoyens qui seront tirés au sort.

Une de ces difficultés consistera à permettre aux citoyens exerçant une profession de pouvoir faire le choix de s'absenter via un congé afin de participer pleinement au panel pour lequel ils sont tirés au sort et auquel ils acceptent, sur une base volontaire bien sûr, de participer. Les critères de l'emploi ou d'une perte de revenu ne peuvent contraindre les citoyens, salariés ou indépendants, tirés au sort à ne pas participer à une commission mixte au risque de mettre en place un panel non représentatif de l'ensemble de notre société. C'est pour ce faire que j'ai pris l'initiative, en commission des Affaires sociales, de défendre une proposition de loi en vue de créer un congé de participation citoyenne. Nous pourrions ainsi continuer les débats et je suis d'ailleurs en train de préparer des amendements pour tenir compte des différents avis reçus aujourd'hui.

Deuxièmement, j'insiste pour que la Chambre continue de développer en son sein une véritable expertise dans l'organisation desdites commissions mixtes et panels, mais aussi en termes de communication vers l'extérieur de manière moderne et en tentant de toucher un public le plus large possible. La Chambre est l'assemblée de toutes et tous les Belges. Ouvrons-en donc encore plus grand les portes!

La **présidente**: Je voudrais rappeler qu'un scrutin est en cours. C'est la raison pour laquelle je m'excuse quelques minutes, pour aller procéder au vote.

*Voorzitter: Kristof Calvo, ondervoorzitter.
Président: Kristof Calvo, vice-président.*

17.04 Barbara Pas (VB): Mijnheer de voorzitter, collega's, de politieke vernieuwing hebben wij al kunnen merken aan de manier waarop onderhavig wetsontwerp behandeld werd in de commissie. Welgeteld zeven minuten voor aanvang van de commissievergadering mochten wij de amendementen van de meerderheid ontvangen. Als staaltje van politieke vernieuwing kan dat tellen.

Ik vind het eigenlijk jammer dat collega Flahaut nu niet aanwezig is, want de collega's met een iets langere staat van dienst herinneren zich ongetwijfeld dat de heer Flahaut het als Kamervoorzitter destijds vrijwel elke week aan de stok had met Laurent Louis, een van zijn beste vrienden. Laurent Louis, ex-MR, ex-Parti Populaire en ex-MLD, als ik mij niet vergis, bracht een tiental jaar geleden een voorstel uit met als idee om de volksvertegenwoordigers door loting aan te duiden. Ik herinner mij nog de geweldige discussie in de Conferentie van voorzitters toen, omdat Kamervoorzitter Flahaut dat voorstel zo zot vond dat hij het eigenlijk niet in overweging wou laten nemen. Het is namelijk heel verregaand om een voorstel niet in overweging te nemen. Op zijn suggestie om het niet in overweging te nemen, werd dan ook niet ingegaan, want dat zou een gevaarlijk precedent geweest zijn. De redenering was dat hoe zot een idee ook is, de inoverwegingneming is pro forma, aangezien alles besproken moet kunnen worden en zotte ideeën moeten dan maar weggestemd worden. Dat is terecht, al werd die redenering voor sommige voorstellen van Vlaams Belang niet toegepast. Iedereen was het er toen over eens dat het voorstel van Laurent Louis klinkklare onzin was.

Nu zullen met onderhavig wetsontwerp weliswaar niet de parlementsleden geloot worden, maar wel burgers, maar eigenlijk is dat bijna even bizar. Er is een precedentje op lokaal vlak, want in Leuven werd eens geëxperimenteerd met een uitgeloot burgerpanel. Dat leidde – ook weer typisch een Belgenmop – tot een spontaan ander burgerinitiatief, een petitie met 800 handtekeningen als reactie tegen de adviezen van het uitgeloot burgerpanel. Veel zotter kan het niet worden.

Voor alle duidelijkheid, ik ben grote voorstander van een participatieve democratie. Daarover wil ik geen misverstand laten bestaan. Bedenk echter dat in een goed werkende parlementaire democratie eigenlijk geen nood is aan burgerpanels zoals de meerderheid die vandaag wil oprichten. In een echte democratie worden de burgers immers afdoende vertegenwoordigd door de volksvertegenwoordigers; de benaming zegt het zelf. Dat de regering met zo'n initiatief op de proppen komt, is een teken aan de wand en erkenning dat de parlementaire democratie in dit land niet naar behoren functioneert. Die vaststelling hebben we al eerder gedaan. Hoe dan ook is het voorgestelde experiment daarvoor niet de juiste oplossing.

Het is bijzonder cynisch dat dezelfde partijen die doelbewust een op de vijf Vlamingen uitsluiten van het debat en van de politieke besluitvorming, nu pleiten voor burgerpanels. Naast juridisch prutswork, zoals de heer Loones al terecht heeft opgemerkt, is het wetsontwerp ook een zwaktebod, een gemakkelijksoplossing. Echte politieke moed betekent dat men zou nagaan waarom er nood is aan meer dialoog met de bevolking en meer inspraak van de burgers. Die vraag stellen betekent natuurlijk dat men wordt geconfronteerd met de eigen tekortkomingen en het democratisch deficit dat die partijen zelf hebben gecreëerd.

Het is ook bijzonder opmerkelijk dat uitgerekend de vivaldiregering, die in het zadel kwam tegen de duidelijke signalen van de Vlaamse kiezers in, naar eigen zeggen grotere betrokkenheid van de burgers in de politieke besluitvorming wil. De componist Vivaldi was een priester, hij stond erom bekend dat hij veel liefdesaffaires had. Qua geloofwaardigheid en betrouwbaarheid vind ik die naam Vivaldi niet eens slecht gekozen.

De uitgelote burgerpanels zoals ze vandaag worden voorgesteld, vind ik even onzinnig en contraproductief als de geweldige burgerbevraging die er geweest is. U herinnert zich allemaal nog dat amateuristische, peperdure en zinloze fiasco: 0,18% van de burgers nam eraan deel. Het is een ronduit beschamend resultaat voor een paars-groene ploeg van 11 miljoen.

Nu wil men een nieuw rondje dure bezigheidstherapie. Eén beslissingsloze praatbarak, de Senaat, is blijkbaar niet voldoende, men wil nog een andere beslissingsloze praatbarak. Niemand kan zeggen hoeveel het burgerpanel precies zal kosten. Het zou ongeveer 250.000 euro kosten, als ik de pers mag geloven. Als dat klopt, is dat ruim 4.000 euro per deelnemer. Misschien kan een burgerpanel zich eens buigen over de kostprijs van die zottigheid. Echte beslissingen zal dat burgerpanel uiteraard niet nemen. Er wordt nergens bepaald dat de Kamer, op welke wijze dan ook, de verplichting zou hebben om de aanbevelingen van de burgerpanels of gemengde commissies in overweging te nemen of zelfs maar te bespreken. Het worden dus loze praatbarakken, waaruit de meerderheid zelf zaken kan weerhouden die haar bevallen, terwijl ze andere aanbevelingen of opmerkingen waar zij kritisch tegenover staat even makkelijk kan negeren. Collega's, er is geen enkele reden om aan te nemen dat het niet op die manier zal verlopen. De verplichting om iets te doen met die aanbevelingen wil men niet opnemen. Dan zou men de Grondwet moeten wijzigen, want dan worden die panels of gemengde commissies een nieuwe wijze voor de burgers om deel te nemen aan de uitoefening van de macht. Daarvoor is een grondwetsherziening nodig. Dat heeft men er echter niet voor over. De klip van de grondwetsherziening wordt omzeild door de panels te degraderen tot beslissingsloze praatbarakken.

Daardoor wordt de deur wagenwijd opengezet om de aanbevelingen van de panels en de gemengde commissies naar goeddunken in overweging te nemen of schaamteloos te negeren.

Mijnheer Dallemagne, wanneer u straks na uw gekeuvel enthousiast en onder luid applaus dat prachtige staaltje van politieke vernieuwing zal goedkeuren, denk dan eens aan de zeven bladzijden vernietigende commentaren uit de juridische nota over dit werk. Besef dat de in het wetsontwerp voorgestelde werkwijze ook nooit een representatief panel zal opleveren. Ik kan mij niet voorstellen dat een commissie of een panel veel werkende zelfstandigen samen zal krijgen die daarvoor hun kostbare tijd gaan opofferen, met alle kosten van dien. Ik kan mij voorstellen dat mensen die moeilijk te been zijn of op één of andere wijze een beperkte mobiliteit hebben zich niet zo makkelijk zullen gaan verplaatsen voor zoveel zittingen in Brussel. Visueel-auditieve mindervaliden, voor wie zo'n onderneming praktische problemen oplevert, zie ik evenmin en masse in die burgerpanels zetelen. Men zal een panel krijgen waarin vooral niet-werkende of gesubsidieerde middenvelders die weinig anders te doen hebben de bovenhand zullen halen. Dat staat haaks op het principe van een representatief panel. De vraag is trouwens of een dergelijk panel überhaupt representatief kan zijn, als men een aantal burgers zal uitloten die alleen zichzelf vertegenwoordigen en niemand anders.

Ik zal mijn opmerkingen over de gebreken in het systeem van de loting vandaag niet herhalen. Het is niet de bedoeling om de bespreking uit de commissie hier integraal over te doen. Als het positief is, zeggen we het ook. De complete onzin dat men in het burgerpanel een evenwichtige verdeling wilde tussen de genders werd er ondertussen gelukkig uitgehaald, zoals ook het Vlaams Belang had gevraagd. Dat werd vervangen door geslacht.

Wat de onverenigbaarheden betreft, wil ik wel nog beklemtonen dat het niet logisch is dat een aantal categorieën van mensen terecht worden uitgesloten van deelname, zoals parlementsleden, gouverneurs, burgemeesters en schepenen, maar dat dit niet geldt voor gemeenteraadsleden en OCMW-raadsleden. Nochtans hebben zij evenzeer een publieke politieke functie en zullen zij eerder hun partij vertegenwoordigen dan zichzelf.

Collega's, de enige echte representatieve burgerbevragingen zijn ten eerste verkiezingen en ten tweede referenda. Die laatste zijn in dit land nog altijd grondwettelijk verboden. Zoveel democratie kan België niet aan. We hebben gezien wat het laatste referendum dat hier ooit werd gehouden heeft teweeggebracht. Toen werd het land bijna gesplitst. Zolang men geen rekening houdt met verkiezingsuitslagen, zolang referenda verboden blijven, klinken al die paars-groene woorden over democratie en burgerparticipatie wel heel ongeloofwaardig. Paars-groen is er kampioen in om te doen alsof men de burgers inspraak wil geven, om de burgers een gevoel van inspraak te geven, maar echte inspraak wordt hen nog steeds onthouden. Denk maar aan ons voorstel om referenda mogelijk te maken, dat onder meer door al die vivaldipartijen feestelijk werd weggestemd.

Ik begrijp zeer goed dat de heer Dewael tijdens de besprekingen in de commissie stelde dat hij maar een koele minnaar was van dit wetsontwerp. Ik begreep de heer Dewael helemaal toen hij zijn twijfels uitte over de meerwaarde hiervan. Wij zijn voorstander van nuttige initiatieven ter verbetering van de participatieve democratie. Echte burgerinspraak krijg je niet door dure experimenten zoals burgerbevragingen en niet-representatieve lotingen. Hoe goedbedoeld ze ook zijn, het is doen alsof.

Laat dat ook mijn conclusie zijn. Zolang men geen rekening houdt met de verkiezingsuitslagen, zolang referenda verboden blijven, kan je niet spreken van een echte democratie en echte burgerparticipatie. Het Vlaams Belang zal dit voorstel dan ook niet goedkeuren.

17.05 Nawal Farih (cd&v): Collega's, de ministers bevoegd voor Democratische Vernieuwing kregen in het regeerakkoord de opdracht om het vertrouwen in de politiek als positieve kracht te herstellen. Eén van de pistes die daarvoor werd geopperd is het zoeken naar nieuwe participatievormen. Met het wetsontwerp dat we vandaag ter stemming voorleggen, wordt alvast een basis gelegd om tot zo'n nieuwe participatievorm te komen. Deze wet maakt het mogelijk om de noodzakelijke loting uit te voeren indien de Kamer zou wensen over te gaan tot het oprichten van burgerpanels of een gemengde commissie.

Net als bij de behandeling in de commissie wil cd&v ook hier nogmaals benadrukken dat wij bijzondere waarde hechten aan onze parlementaire democratie. Het zijn nog steeds de parlementsleden die beschikken over een democratisch mandaat. Cd&v is daarover heel helder: een gemengde commissie of een burgerpanel kan en mag nooit de plaats van een volksvertegenwoordiger of de parlementaire democratie innemen. Dit zou

trouwens in strijd zijn met de Grondwet. Deze klemtoon wil ik zeker herhalen.

Bij het begin van mijn uiteenzetting heb ik de opdracht in het regeerakkoord inzake het herstellen van het vertrouwen in de politiek beklemtoond. Participatie is daarvoor een belangrijk middel. Cd&v ziet naast de gemengde commissies nog andere mogelijkheden. Zo werd er een jaar geleden door onze collega Steven Matheï een wetsvoorstel ingediend om ervoor te zorgen dat de Kamer transparanter kan werken voor de burgers, waarbij wetsvoorstellen online kunnen worden becommentarieerd en de parlementaire democratie rekening kan houden met de commentaren die wij van de burgers krijgen.

Het wetsontwerp dat wij vandaag bespreken, is daartoe een eerste stap. Via een aanpassing van het Reglement van de Kamer zullen wij de werking van gemengde commissies en burgerpanels effectief moeten vormgeven.

De cd&v-fractie zal dit uiteraard volop steunen. Wij volgen dit onderwerp nauwgezet en kijken ernaar uit om hier verdere stappen in te zetten. Participatie is voor ons enorm belangrijk. Wij hopen dat wij hiermee een eerste stap in die richting zetten.

17.06 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Madame et monsieur les ministres, je voudrais commencer par indiquer que nous soutenons les initiatives destinées à impliquer davantage les citoyens en politique. En revanche, votre texte n'expose aucune mesure permettant la participation de toutes les couches de la population, tels les travailleurs qui exercent un ou plusieurs flexijobs ou bien les personnes seules avec enfants. Vous ne prévoyez ni congé payé, ni allocation, ni garde d'enfants. Par conséquent, cela réduira l'accès des travailleurs les plus modestes.

Je ne sais pas si vous vous en rendez compte. Qui peut se permettre, aujourd'hui, de perdre de l'argent ou d'avoir des problèmes avec son employeur? Je donne l'exemple de mon frère, qui travaille dans une petite entreprise. Son salaire n'est déjà pas énorme, mais si de surcroît il n'est pas payé pendant une semaine, c'est catastrophique pour lui. De plus, vous ne croyez quand même pas que son employeur va le laisser partir ainsi, sans broncher! Je pense aussi à un gars qui travaille dans un restaurant où ils sont cinq employés. Vous ne croyez quand même pas que son employeur va accepter que son employé parte durant quelques jours pour exercer son droit!

Pour citer un autre exemple, ma fille est enseignante. Elle non plus ne peut pas se permettre de perdre de l'argent. Mais bon, admettons! Supposons qu'elle s'autorise à perdre de l'argent, parce qu'elle a touché ses congés payés ou alors parce qu'elle fait tout simplement une croix sur une partie de son salaire. En attendant, qui va s'occuper de mon petit-fils? Pas son mari, parce qu'il travaille. Donc, même sur ce plan, des lacunes existent.

Vous l'aurez compris, ce projet de loi offre trop peu de garanties aux travailleurs pour qu'ils soient représentés. Si c'est ainsi que vous comptez réconcilier les citoyens avec la politique, je puis vous dire que c'est raté. C'est pourquoi nous nous abstiendrons. Je vous remercie de votre attention.

17.07 Catherine Fonck (Les Engagés): Monsieur la présidente, chers collègues, le projet qui nous est soumis aujourd'hui est un premier pas dans le bon sens, mais ce n'est qu'un premier pas. Un premier pas avec des débats qui, paradoxalement, ont été quelque peu verrouillés, ce qui est un comble quand on parle de panel citoyen.

Certes, il règne au sein de notre assemblée un très large consensus – et c'est tant mieux – sur la nécessité de rapprocher les citoyens et leurs représentants, de davantage impliquer les citoyens dans l'élaboration des décisions, de régénérer notre démocratie sous peine de la voir remise en cause. Nombreux sont d'ailleurs les citoyens qui pensent que leur voix n'est entendue qu'au moment des élections tous les cinq ou six ans (lorsqu'il s'agit d'élections communales).

Président: Jean-Marc Delizée, doyen d'âge.

Voorzitter: Jean-Marc Delizée, oudste lid in jaren.

Nous proposons, même si nous sommes favorables à cette participation citoyenne et, partant, à ce projet de loi, d'aller beaucoup plus loin. En effet, nous aurions souhaité pouvoir adjoindre – et nous restons quoi qu'il

en soit porteurs de ce projet – à chaque assemblée représentative une assemblée consultative composée de façon paritaire de citoyennes et de citoyens tirés au sort, mais également d'aller plus loin, par la mise en place de référendums citoyens, et donc l'introduction dans notre Constitution de ce référendum, qui selon nous doit impérativement compléter la participation citoyenne.

L'enjeu n'est pas seulement d'organiser un référendum sur certains sujets, mais plutôt de compléter le travail de préparation en amont, d'information, de consultation et de délibération, à l'instar de ce que prévoit le système de votation suisse, par un référendum. Cela permettra non seulement d'avoir un référendum issu de la base mais aussi de donner lieu à un large débat.

Pour en revenir au texte à l'examen, on peut s'interroger sur les raisons qui ont fait qu'il a quand même fallu plus de deux ans pour que votre projet de loi arrive au Parlement avec manifestement beaucoup de discussions au sein du gouvernement. Alors qu'il s'agissait de renforcer la démocratie par la mise en place de nouveaux outils, votre majorité a refusé que l'outil principal actuel de la démocratie, qui est encore le Parlement, puisse assumer pleinement son rôle. En effet, les demandes de l'opposition de procéder à des auditions ont été écartées sous le prétexte inaudible, me semble-t-il, au sein de la Chambre, selon lequel les experts avaient été consultés dans les travaux gouvernementaux dans un huis clos strict de travail gouvernemental – faut-il le préciser. Beau paradoxe là encore lorsqu'on veut parler de réelle participation citoyenne!

C'est cependant un premier pas. J'ose espérer que vous aurez à cœur de régler les faiblesses juridiques puisqu'il faudra évidemment modifier le Règlement de la Chambre. Des critiques plus techniques ont été émises notamment sur la prise en compte de l'avis de l'Autorité de protection des données mais également sur la représentativité des panels ou des commissions mixtes, eu égard au processus de tirage au sort. Ces critiques ne semblent pas avoir reçu de réponses véritablement satisfaisantes. Il aurait sans doute été difficile d'obtenir des réponses satisfaisantes sans avoir pu les approfondir, notamment dans le cadre d'auditions.

Je voudrais aussi vous dire à quel point il est bien de parler de participation citoyenne et de mettre en place des panels citoyens à condition de ne pas faire semblant de les écouter – je pense que c'est une véritable faiblesse – et à condition de tenir compte de leur avis. En la matière, il ne peut pas s'agir d'un simple avis et, puis, d'une participation qui impose son vote. Et, pour être totalement honnête, il ne peut pas s'agir non plus de décisions auxquelles le Parlement doit se plier car, aujourd'hui, il s'agit bien encore et toujours d'une démocratie représentative.

Pour conclure, chers collègues, nous soutiendrons ce projet de loi pour son premier pas et parce qu'il s'agit d'un premier pas mais, vous l'aurez compris, nous souhaitons aller beaucoup plus loin et, en partie, différemment, à la fois avec une assemblée consultative permanente mais également avec des dispositifs de référendum citoyen.

Président: Eliane Tillieux, présidente.

Voorzitter: Eliane Tillieux, voorzitster.

17.08 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Mevrouw de voorzitster, ik heb de collega's goed beluisterd. Voor ik het over het ontwerp heb, wil ik toch vooral reageren op het betoog van collega Pas.

Mevrouw Pas, er zit toch een zekere inconsistentie in uw betoog. Enerzijds verzet u zich heel erg tegen wat hier vandaag voorligt, het mogelijk maken van burgerpanels en gemengde commissies. U beroept zich daarbij op een grote liefde, een hartstochtelijke steun voor de parlementaire democratie. Anderzijds houdt u een klaagzang over het feit dat de twee grote Vlaamse partijen vandaag niet de macht uitoefenen op het federale niveau. U hebt daar een paar keren naar verwezen, ook in de commissie. Voor u is het feit dat de N-VA en het Vlaams Belang vandaag geen deel uitmaken van de meerderheid een schande voor de democratie. Die twee dingen zegt u in één betoog. Voor mij is dat inconsistent. In alle eerlijkheid, van de meerderheid die wij vandaag hebben – die hangt niet altijd even sterk aan elkaar; niet elke dag levert zij de allerbeste resultaten – kan men zonder enige twijfel zeggen dat die meerderheid wel nog altijd een product is van de parlementaire democratie. Wij slagen erin met zeven partijen week na week, na veel discussies, meerderheden te boeken.

Dat de N-VA en het Vlaams Belang vandaag deel uitmaken van de oppositie een verwerping van de democratie betekent en een democratische schande is, daar ben ik het fundamenteel mee oneens. Ik wil dat

wel herhalen, want eigenlijk vergeten wij het vaak te zeggen: deze meerderheid heeft de meerderheid in negen van de tien provincies. Zij heeft veel meer stemmen gehaald dan de verzamelde oppositie. En ondanks de verschillen slaagt zij erin elke week opnieuw meerderheden op de been te brengen. Kortom, u bent eigenlijk een selectieve fan van de parlementaire democratie.

Wat eigenlijk vooral doorklinkt in uw betoog, is dat u vooral hoopt dat de stem van de N-VA en het Vlaams Belang zo luid mogelijk klinkt. Op het moment dat er federaal iets wordt gedaan door parlementsleden die een ander geluid brengen dan het uwe, protesteert u. Op het moment dat wij alle Belgen proberen rond de tafel te brengen en te betrekken, en niet alleen de Vlamingen die voor de N-VA of het Vlaams Belang hebben gestemd, niet alleen de mensen die veel roepen, niet alleen de mensen die veel twitteren, maar ook de mensen naar wie mag geluisterd worden en die samengebracht mogen worden, protesteert u. Dan stel ik vast dat u eigenlijk een veel smallere opvatting hebt over democratie dan de auteurs van dit wetsontwerp.

17.09 Barbara Pas (VB): Collega Calvo, u hebt totaal niet begrepen wat ik gezegd heb. Het eerste deel klopt wel, ik ben inderdaad voorstander van een parlementaire democratie en ik ben ervan overtuigd dat er een serieus democratisch deficit is in dit land en dat die burgerpanels die vandaag voorliggen niet het juiste instrument is om die parlementaire democratie te versterken. Ik heb gezegd welke twee elementen daarvoor wel essentieel zijn, ten eerste referenda, maar dat voorstel hebt u weggestemd, en ten tweede rekening houden met verkiezingsuitslagen. Laat dat net het punt zijn. Ik vind het niet normaal dat in een democratie de grootste partij, en dan spreek ik niet over mijn eigen partij, maar wel over de N-VA, niet mee mocht besturen op het federale niveau. Dat lijkt me geen democratische en logische keuze. Ik ben het er niet mee eens dat uitsluitend partijen die de verkiezingen hebben verloren een regering vormen. Daardoor negeert men het signaal van de kiezer en dat getuigt niet van een democratische ingesteldheid.

U maakt daarvan dat ik er een queeste van maak om federaal mee te regeren en daar heb ik met geen woord over gerept en dat hebt u ook helemaal verkeerd begrepen. Ik vind het zeer bizar dat uitgerekend al de partijen die nu pleiten voor meer burgerinspraak dezelfde partijen zijn die een ondemocratisch cordon sanitair in stand houden. Ik spreek ik niet over het federale niveau, maar over elke gemeente, want het zou toch maar eens goed kunnen werken met een Vlaams Belanger in het bestuur. Dat is het punt dat ik wilde ik maken, maar dat hebt u volledig verkeerd begrepen. Na Vivaldi was er ook nog van Beethoven en die was doof. Ik denk dat dit nog een betere benaming was geweest.

17.10 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Mevrouw de voorzitter, vooraleer ik mijn betoog aanvat, repliceer ik graag op de uiteenzetting van mevrouw Pas.

Mijn fractie is steeds voorstander geweest van volksraadplegingen. Ik heb trouwens ook in de commissie gezegd dat wij bij de bespreking van de lijst van voor herziening vatbaar te verklaren grondwetsartikelen net als vorige keer ervoor zullen pleiten om het artikel ter zake op de lijst te zetten. Het initiatief dat u daaromtrent hebt genomen in de commissie, is in die situatie louter showwetgeving. Wij proberen op korte termijn resultaten te boeken.

U handhaaft uw kritiek en zegt dat de meerderheid op gespannen voet staat met de verkiezingen. Ik handhaaf mijn repliek daarop. De meerderheid is ook het product van verkiezingen. Misschien staat het resultaat u niet aan, maar dan moet u uw best doen om nog meer mensen te overtuigen of om bondgenoten te vinden voor uw programma. U veegt de vivaldicoalitie hier de mantel uit, omdat zij volgens u geen rekening houdt met de democratie en de verkiezingen worden genegeerd. Ik vond het belangrijk om dat riedeltje nog eens van antwoord te dienen; het gebeurt wat mij betreft te weinig.

Ten gronde, het wetsontwerp dat hier vandaag voorligt, is veeleer technisch van aard, want het legt de basis voor de burgerpanels en de gemengde commissie en legt vast hoe wij daarmee moeten omspringen, met een regeling voor de toegang tot het rijksregister. Ook al is de eigenlijke inhoud vrij technisch, ik beschouw het wetsontwerp inhoudelijk wel als een belangrijke stap. Het is in elk geval een belangrijk onderdeel van een mogelijk nieuw hoofdstuk voor de parlementaire democratie.

Het werk is daarmee niet af – collega's hebben er ook naar verwezen –, er is nog een reglementaire basis nodig en wij moeten ook nog uitmaken rond welke thema's gemengde commissies en burgerpanels zouden kunnen functioneren, nog deze legislatuur. Er is uiteraard ook een debat te voeren over de ondersteuning en de drempels. Net als de collega's van de PS zijn wij voorstander van een vorm van politiek verlof, waarmee

we beantwoorden aan de bezorgdheid van de collega's van de PTB om de maximale toegankelijkheid van de werkvorm te garanderen.

Collega's, het is in onze stiel belangrijk om hoopvol te blijven. Het glas is af en toe halfvol. Ook al is er nog veel werk, hier gaat het wel om een unieke stap. Het is een unieke stap dat een nationaal parlement de basis legt voor gemengde commissies en burgerpanels, na het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap. Wij bouwen aan een nieuwe Belgische traditie.

Wie de literatuur over democratische vernieuwing wat volgt, stelt ook vast dat alsmaar meer internationale spelers, academici, de OESO, verwijzen naar de Belgische initiatieven rond deliberatieve democratie. Iemand als David Van Reybrouck heeft de afgelopen dagen weer heel wat kritiek gekregen, maar eigenlijk mogen we hem dankbaar zijn dat hij een aantal jaar geleden die werkvorm op de agenda heeft gezet en de basis heeft gelegd voor een Belgisch exportproduct. Dus wat mij betreft doen wij weer een belangrijke stap vooruit, want hier wordt de basis van een mooi en belangrijk iets gelegd.

Is de loting verzoenbaar met parlementaire democratie? Sommigen noemen het een lottocratie. Onze sterke overtuiging is dat het antwoord op die vraag ja is. Net op het moment dat de parlementaire democratie zoekt naar een stuk versterking, naar een nieuwe rol in het politieke landschap, in het mediatieke landschap, in het maatschappelijk veld, is het onze overtuiging dat de verrijking van de parlementaire democratie met die werkvormen veeleer een levensverzekering is van de parlementaire democratie dan iets levensbedreigends. Daarom zijn wij enthousiast dat de meerderheid vandaag de basis zal leggen om de ramen en deuren van ons huis verder te openen. Ik ben ervan overtuigd dat op een moment waarop de positie van het Parlement wat onder druk staat, de verruiming kan bijdragen aan een versterking van de positie van het Parlement en de volksvertegenwoordiging.

Bovendien is democratie een soms moeizame methode, die een volgehouden inspanning vergt en die we ook elke dag moeten oefenen. Daarom vind ik het belangrijk dat we zoveel mogelijk plekken of uitingsvormen creëren die zoveel mogelijk mensen de kans geven om die uitingsvorm, die methode te leren, om elkaar te horen en om te oefenen in empathie, in het zoeken naar oplossingen en in creativiteit. De deliberatieve democratie is voor mij een stukje democratische fitness en dus ook betekenisvol voor onze democratie als geheel. Ze kan ook bijdragen aan de empathie van niet-verkozenen voor de soms moeilijke keuzes waarmee wij als gekozenen worden geconfronteerd: is er geld voor iets, ja of nee; wat betekent het voor b als men iets voor a doet; wat betekent het voor werknemers als men iets voor bedrijven doet. Tafels organiseren en methodes uitwerken om die vragen te stellen en ze samen proberen te beantwoorden, is een verrijking voor onze democratie.

Een andere reden waarom deze tijd mijns inziens snakt naar vormen van deliberatieve democratie, bestaat erin dat die samengaat met een traject van informatie, van verzamelen van kennis en luisteren naar elkaar en het dus een vorm van *slow politics* is in een tijd van kreten, slogans en snelheid. Een burgerpanel is zoeken naar, vertraging en reflectie op het moment dat de politiek gek wordt van alle reflexen en compleet kapot wordt gemaakt door dagjespolitiek. Dat is voor mij nog een reden om de deliberatieve democratie te beschouwen als een inspiratiebron en een versterking voor onze werking en voor onze parlementaire democratie.

Ten slotte – ik richt mij daarbij tot u, mevrouw de minister, ook al bent u maar deels verantwoordelijk –, met onderhavig wetsontwerp wordt de vraag van wat we hiermee zullen doen, nog spannender en belangrijker. Wat zijn naast methodes en werkvormen nog ambities van de meerderheid inzake democratische vernieuwing? Wij hebben als meerderheid op dat vlak een belangrijke belofte gemaakt. Ik heb dat al eerder aangegeven en de ministers en de collega's weten dat. Ik probeer dat meestal zo constructief mogelijk te zeggen. Met het wetsontwerp zetten we een belangrijke stap naar de realisatie van een paragraaf van het hoofdstuk over democratische vernieuwing, maar er resten nog paragrafen die op het ogenblik niet of onvoldoende worden uitgevoerd, zoals de paragrafen over partijfinanciering, statuut, nationale burgemeester-conferentie en lobbyregister. Ook de burgerbevraging moet een vervolg krijgen, anders is dat niet meteen een succes te noemen. Daarom dring ik erop aan om dat hoofdstuk ernstig te nemen, om met de werkvorm aan de slag te gaan en snel een thema te definiëren voor het eerste burgerpanel. Mevrouw en mijnheer de minister, ik wilde van de gelegenheid gebruikmaken om dat nog eens onder de aandacht te brengen, mocht die boodschap u nog niet eerder had bereikt.

Ik ben vandaag veeleer optimistisch en positief. Het glas is halfvol, er is een belangrijke stap vooruit gezet.

Leiderschap tonen betekent ook zaken die we hebben afgesproken, implementeren, ook al zijn het moeilijke thema's. Leiderschap in deze tijd betekent ook tafels van nieuwsgierigheid en ontmoeting inrichten. Dat punt kunt u alvast afvinken als we straks daarover stemmen.

Onze fractie zal met veel overtuiging voorstemmen.

17.11 Minister **Annelies Verlinden**: Mijnheer Loones, u hebt een aantal vragen gesteld over de panels – waarover zij zullen gaan en hoe zij zullen worden georganiseerd –, maar dat punt hebben wij al uitgebreid besproken in de commissie. Het voorliggend wetsontwerp regelt de toegang tot het Rijksregister en betreft de organisatie van de loting, met respect voor gelijkheid en de mogelijke participatie van alle burgers. Ook de behandeling van de persoonsgegevens wordt hierin geregeld, maar het is nu aan het Parlement om dat op te pikken. Ik herhaal mijzelf, omdat u erop terugkomt, maar het Kamerreglement moet nog worden gewijzigd, zoals mevrouw Bonaventure al zei. Ik ben dus bijzonder bescheiden over de inhoud van de panels en waarover zij moeten gaan. Het komt het Parlement toe om dat te regelen, het is niet aan de regering om dat te zeggen.

Mevrouw Pas, u sprak over de representativiteit en de loting. Het ontwerp houdt rekening met de opmerkingen van de Raad van State en de Gegevensbeschermingsautoriteit en betreft een systeem van loting waarin iedereen evenveel kans maakt. Ik heb nooit gezegd – daar kunt u mij niet op betrappen – dat dit hét enige antwoord is om het vertrouwen in de politiek te versterken, maar het gaat over een combinatie van dingen. Het is ook zo – dat is een bewuste keuze, maar u geeft hier nu een bepaalde wending aan – dat het geen vervanging van het Parlement beoogt. Dat is ook nooit de bedoeling geweest, wel om het debat te verrijken. Het zou inderdaad maar raar zijn dat wij in een representatieve democratie een aantal burgerpanels, die veel beperkter zijn en een veel beperkter mandaat hebben, aan het Parlement laten opleggen wat moet gebeuren. U zegt dat het niet eens verplicht is om er iets mee te doen, maar dat is nu eenmaal eigen aan dit soort vormen van participatieve democratie, zij hebben niet de bedoeling om het Parlement te vervangen.

Ik zei al dat de loting tot doel heeft om de gelijkheid te respecteren en om diverse stemmen aan bod te laten komen. Loting heeft overigens, zoals u allicht weet, een lange traditie. Wij hebben dat niet uitgevonden. Wij houden natuurlijk rekening met de moderne context en met de bescherming van de persoonsgegevens, maar het systeem van loting kent bij ons en in andere landen al een lange geschiedenis.

Mevrouw Pas, sta mij toe nog te zeggen dat Beethoven misschien doof was, maar hij kon wel componeren en verschrikkelijk goed muziek spelen. Ik denk dat wij ons eerder aan die leidraad moeten houden dan aan eventuele gebreken. Het resultaat telt. Wij leggen vandaag het resultaat voor van een beslissing die in het regeerakkoord is opgenomen en die wij uitvoeren.

Madame Fonck, lors de la commission du 24 janvier, nous avons déjà expliqué en détail comment nous avons traité les corrections techniques basées sur l'avis du service juridique de la Chambre, ainsi que les amendements, et les raisons pour lesquelles nous avons accepté ou non ces commentaires. Vous pouvez lire dans le rapport de la commission comment nous avons traité ces demandes et changements.

L'APD nous avait fait savoir que nous ne pouvions pas inclure des conditions supplémentaires dans la loi pour la sélection des participants. En conséquence, nous n'avons pas ajouté de telles conditions supplémentaires et avons supprimé ces conditions dans le projet de loi.

17.12 **Sander Loones** (N-VA): Mijnheer Defossé, ten eerste heb ik veel vertrouwen in de mensen en de manier waarop ze stemmen. We hebben ook gezien hoe ze in Vlaanderen hebben gestemd. Ik heb alleen geen vertrouwen in uw regering. Dat is natuurlijk het grote verschil. U probeert aan sfeerschepping te doen. Ik heb geen problemen met de mening van mensen, maar wel ernstige vragen bij de manier waarop deze regering aan politiek doet.

Ten tweede verklaart u, net zoals minister Verlinden, dat de regering heeft geantwoord op de nota van de juridische dienst. Dat is niet echt het geval. Er zijn amper amendementen ingediend. Er is vooral doorverwezen. Een beleefde samenvatting zou zijn dat er 'halfslachtig werk' is geleverd. 'Slecht juridisch werk' leunt echter dichter aan bij de werkelijkheid.

Ten derde verklaart u dat het advies ernstig moet worden genomen, geen *gadget* mag zijn en dat het resultaat gevolgd moet worden. Uw regering en uw meerderheid zal dat evenwel niet doen. De regering heeft daarbij

trouwens gelijk, gelet op de primauteit van de parlementaire democratie. U probeert de indruk te wekken alsof de mensen die zich engageren, ook gerust mogen zijn dat hun tijd en energie zeker resultaat zullen opleveren. Ik kan alleen maar vaststellen dat dat engagement niet geformuleerd wordt door de meerderheid.

17.13 Guillaume Defossé (Ecolo-Groen): Monsieur Loones, j'entends que vous n'avez pas confiance dans le gouvernement, mais je vous invite à avoir confiance dans la réelle volonté de ce gouvernement de faire de ces commissions mixtes et de ces panels citoyens une réalité où on écouterait réellement ce qui sera dit. J'ai dit que nous devions obligatoirement tenir compte des recommandations qui seraient adoptées par les commissions et les panels mais je n'ai pas dit que nous devions les adopter telles quelles. C'est la base. Nous n'allons pas demander aux gens de passer des semaines à discuter d'un sujet pour après leur dire: "Merci, c'est gentil", mettre leurs propos sur une étagère et ne rien en faire. L'objectif est évidemment de tenir compte de ce qui sera dit. Notre groupe défendra bien entendu cette position-là jusqu'au bout.

17.14 Sander Loones (N-VA): Mensen kunnen gerust eens gaan nakijken wat u eerst hebt gezegd en wat u nu zegt en het spanningsveld tussen beide stellingen zien.

U vraagt vertrouwen. U hebt de laatste maanden en jaren bewezen dat u dat vertrouwen niet waard bent. Hoe lang sleept het debat over de partijfinanciering nu al aan? Er is ook het hele circus van de burgerbevraging van 3 miljoen euro, waarbij 14.000 mensen een antwoord hebben gegeven. Die mensen willen doelbewust participeren aan de democratie. U bent er zelfs nog niet in geslaagd om die mensen te laten weten wat er met hun antwoord is gebeurd. Zelfs de mensen die zich engageren stelt u teleur. Vervolgens vraagt u hier opnieuw vertrouwen. U hebt geen al te best trackrecord op dat vlak.

Minister Verlinden, voor alle duidelijkheid, u hebt gelijk. Mijn belangrijkste kritiek is gericht aan het Parlement – dat komt misschien niet zo over –, dat verantwoordelijk is voor de wetgeving, het Reglement en de opvolging ervan. U levert hier een bouwsteen die nodig is om die loting juridisch te kunnen organiseren, maar het grootste werk moet hier gebeuren. De grootste verantwoordelijkheid ligt dus ook hier. Als er gefaald wordt, is het vooral ook hier.

Ik verwijt u ook niet dat u niet de grootste trekker van dit dossier bent. Ik denk ook niet dat dit het grootste punt van uw geloof is. De verantwoordelijkheid ligt bij het Parlement. Wat ik wel betreurt, is dat het juridisch werk ter zake niet verijnder is verlopen. Dat is deels wel uw verantwoordelijkheid. Beethoven was doof, maar Vivaldi is blind als men de realiteit hiervan niet inziet.

Ik wil ook zeggen dat het glas halfvol is en een suggestie doen voor de eerste bespreking van het thema van de burgerbevraging. Ik denk dat er recent een aantal goede verklaringen zijn afgelegd door een vicepremier van deze regering over de monarchie. Dat lijkt mij op zijn minst een zeer interessant thema voor een burgerbevraging.

U weet nog dat er plots een vraag uit de online bevraging is verdwenen. Minister Clarinval wilde namelijk niet dat de burger over de toekomst van de monarchie zou worden bevraagd. Dat werd door het kabinet-Clarinval op de laatste minuut uit de burgerbevraging gehaald. Dit kan een kans zijn om dat recht te zetten. Laten we dat doen in de Senaat. We gaan eens praten over de toekomst van de monarchie. Ik kijk alvast uit naar dat debat. Ongetwijfeld kijkt men daar aan de overkant van het park ook naar uit.

(...): (...)

17.15 Sander Loones (N-VA): Mevrouw de voorzitter, ik wil expliciet herhalen dat uit het debat ook blijkt dat het wel zeer dringend wordt om de bijzondere commissie Reglement en Hervorming van de Parlementaire Werkzaamheden hierover samen te roepen.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles

Bespreking van de artikelen

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2944/6)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2944/6)**

L'intitulé a été modifié par la commission en "projet de loi établissant les principes du tirage au sort des personnes physiques pour les commissions mixtes et les panels citoyens organisés à l'initiative de la Chambre des représentants".

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in "wetsontwerp tot bepaling van de beginselen voor de loting van natuurlijke personen voor de gemengde commissies en de burgerpanels op initiatief van de Kamer van volksvertegenwoordigers".

Le projet de loi compte 16 articles.

Het wetsontwerp telt 16 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.

Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 16 sont adoptés article par article.

De artikelen 1 tot 16 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

18 **Projet de loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité (3082/1-3)**

18 **Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (3082/1-3)**

Discussion générale

Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

18.01 Bert Wollants, rapporteur: Mevrouw de voorzitter, ik verwijs naar mijn schriftelijk verslag.

De **voorzitster**: Dank u. U krijgt als eerste het woord in de algemene bespreking.

18.02 Bert Wollants (N-VA): Collega's, dit wetsontwerp is een jammere zaak, want het ligt nu opnieuw ter goedkeuring voor, alleen maar omdat men destijds niet bereid was te luisteren. We hebben toen in de plenaire vergadering gewaarschuwd dat indien men dat zou doorvoeren zonder respect voor de bevoegdheidsverdelende regels, men in de problemen zou komen en op een clash zou afstevenen, waarna men de zaken weer zou moeten aanpassen. We hebben ondertussen begrepen dat er naar aanleiding van die discussie een aantal overeenkomsten gevonden werden en dat men een consensus heeft bereikt over de manier van aanpak.

Dit wetsontwerp is eigenlijk de vertaling van die consensus. Ik kan er alleen maar voor pleiten dit soort trajecten in de toekomst op een andere manier af te leggen, in plaats van eerst eenzijdig iets trachten door te duwen om vervolgens tot de vaststelling te moeten komen dat men moet samenzitten om een akkoord te bereiken. Men zou dus ook eerst kunnen proberen om een akkoord te sluiten vooraleer men een wet aanneemt in het Parlement. Maar het is uw taak om te onderzoeken op welke manier men dat kan doen. Ik vrees dat u bij een aantal andere wetsontwerpen met dezelfde problematiek wordt geconfronteerd. We zullen het binnenkort misschien nog eens over de waterstofwet hebben en daar zal zich ongetwijfeld een gelijkaardig verhaal voordoen.

Ik kan u dus alleen maar meedelen dat we de intussen bereikte consensus zullen honoreren en dat de N-VA dit wetsontwerp zal steunen. Het is en blijft jammer dat we zeer veel tijd hebben verloren aan het eerst behandelen van een eenzijdig voorstel dat later gecorrigeerd moest worden, maar we zijn tevreden met de correctie.

18.03 Kurt Ravyts (VB): Mevrouw de voorzitter, ik maakte zonet een grapje tegen de heer Wollants. Hij heeft kritiek, maar niemand, behalve de mensen van de commissie uiteraard, weet waarover het eigenlijk gaat. Dat was iets wat onwillekeurig door mijn hoofd flitste. Ik weet niet of dat ook bij u het geval was, mevrouw de minister. Maar goed.

Mevrouw de voorzitter, volgende week is het Valentijn. Vandaag doen wij eigenlijk al een voorafname. Wij stemmen immers over een, weliswaar moeizaam tot stand gekomen, paringsdans. In de politiek wordt die vertaald als 'het hebben of bereiken van een gemeenschappelijke visie'.

Vorig jaar kwam er na lang onderhandelen eindelijk een akkoord uit de bus over het te gebruiken criterium voor de vergunningsplicht voor energieopslagfaciliteiten. Daarover gaat het dus, mijnheer Wollants. Men gaat nu voor een spanningscriterium uitgedrukt in volt, in plaats van een criterium op basis van het vermogen, uitgedrukt in watt, om de grens tussen grote en kleine opslagfaciliteiten te bepalen. Dat is inderdaad een uitvoering van de consensus die gevonden werd met de gewestelijke regeringen in de vergaderingen van 13 juli 2022 en 30 november 2022 van het Overlegcomité.

Inderdaad, de Vlaamse regering was in beroep gegaan tegen de initiële wetswijziging van 14 februari 2022. Dit gebeurde op aangeven van de inlichtingenagent en goede vriend van de Vlaamse regering die zo-even het woord nam. Ik heb hem ook al eens Cassandra genoemd in deze context, iemand die dingen aankondigt en het soms misschien bij het rechte eind heeft, maar die in dezen natuurlijk een agent van de Vlaamse regering is in deze assemblee. Dat is hem uiteraard gegund.

Nu, men vond voor het spanningscriterium een aanknopingspunt in de Bijzondere Wet tot Hervorming van de Instellingen. Collega's, ik zal u de technische uitleg besparen. Ik weet één ding, mevrouw de minister – daarin heeft de collega zeker gelijk: toen ik de agenda en de stukken van de vergadering van 30 november 2022 van het Overlegcomité bekeek, werd ik pijnlijk geconfronteerd met de institutionele realiteit van dit land. Die leidt ertoe dat over heel wat zaken rond energiebeleid in dit land voortdurend zeer technische en soms oeverloze debatten moeten worden gevoerd. Collega Warmoes, ik weet dat u dit ook als een pijnlijke zaak ervaart, maar dan vanuit een geheel andere invalshoek. Bovendien is er ook nog de altijd lastige luis in de pels, namelijk de Raad van State. Ik vond het advies deze keer iets tragikomisch hebben. In de besluiten van zijn advies gaf de Raad van State aan dat het gebruik van het spanningscriterium voor de definiëring van grote opslagfaciliteiten nog beter moest worden gemotiveerd. Voorafgaandelijk brak hij de keuze voor het spanningscriterium wel af. Om dan vervolgens te zeggen dat hij zelf ook geen knowhow had met betrekking tot een oplossing. Maar dat geheel terzijde.

Collega's, het wetsontwerp dat vandaag voorligt, is zeker belangrijk voor het CRM, enerzijds voor de verplichting tot deelname aan prekwalificatie en anderzijds voor de verplichting van een voorafgaande vergunning. Het biedt in elk geval een kader van rechtszekerheid dat trouwens ook geen invloed heeft op de lopende veilingprocedure van 2022. Mevrouw de minister, uw besluit van 29 maart blijft zijn gevolgen behouden met betrekking tot de veiling georganiseerd in 2022.

De term CRM brengt mij natuurlijk bij het thema van de bevoorradingszekerheid. De rechtszekerheid voor batterijprojecten biedt inderdaad perspectieven voor de *low carbon tender*, een van de maatregelen om bijkomende capaciteit te creëren voor de winter van 2024-2025. Deze tender zal vooral betrekking hebben op het vraagbeheer en op de batterijen. Er is natuurlijk ook de nu reeds gevreesde winter 2025-2026. Via die *low carbon tender* wil men de T1-veiling voor deze winter beter kunnen aanpakken. Wij zijn het er allemaal over eens dat batterij- en flexibiliteitsprojecten de elektriciteitsmarkt resistenter zouden kunnen maken. De flexibiliteit is een grote uitdaging in het kader van de energietransitie. Door die flexibiliteit zouden de huidige verbruikspieken worden afgeplat, wat een stabielere systeem zou opleveren. Ook wij zouden echter batterijprojecten niet graag zien wijken voor bijkomende gascentrales. Het ontwikkelen van grote flexibiliteit in het netwerk lijkt mij erg belangrijk.

Mevrouw de minister, u hebt deze namiddag al vragen beantwoord over de beruchte winter 2025-2026,

waarover ondertussen werkelijk al allerlei zaken aan de gang zijn. De CEO van Elia zou vorige vrijdag zijn grote bezorgdheid hebben geuit over de sterkte van het hoogspanningsnet in het oosten van het land, mocht Tihange I *fuel extension* worden verlengd. De heer Van Lommel net als andere leden, heeft het deze namiddag ook al gehad over de bevoegdheden van mevrouw Verlinden inzake bijvoorbeeld het veiligheidsdossier en de oudste kerncentrales die u de facto beperkt zou willen verlengen. Er is ook de kwalitatieve risicoanalyse van Elia, die in 2023 nog moet worden gevolgd door de *adequacy and flexibility study*. Dat alles wordt behoorlijk cruciaal voor het inschatten van de nodige capaciteit. Elia had het de voorbije maanden trouwens al over een mogelijke herneming van de veiling 2022.

Dat is hier niet het thema, maar in ieder geval zal een goed investeringskader voor opslagcapaciteit, dat wel het thema is, zeker helpen. Het zal echter, naar ik vrees, niet alles zaligmakend zijn. Uw voorgangster, die hier vandaag niet aanwezig is, argumenteerde in de commissie lapidair dat de energie eerst moet worden geproduceerd vooraleer de overschotten kunnen worden opgeslagen. Vanwaar zullen die grote overschotten vandaan komen? De heel grote gecentraliseerde industriële energie-opwekkingsinstallaties moeten volgens u zo snel mogelijk verdwijnen. De heer Verduyck, die evenmin aanwezig is, noemt het al jarenlang een gedateerde oubollige technologie. Wij spreken daarbij uiteraard over nucleaire productie. Wij weten echter ook dat de grootschalige capaciteit van hernieuwbare energieproductie niet meteen voorligt. Wij gaan in uw visie sowieso naar een groot interconnectieverhaal en dus ook invoerverhaal. De energiebevoorrading is dus een complexe zaak. Het investeringskader voor opslagcapaciteit zal helpen, maar zal niet de ultieme oplossing zijn.

Wij keuren het wetsontwerp goed, want het is noodzakelijk voor een investeringskader voor batterijopslag.

18.04 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mevrouw de voorzitter, collega's, dit wetsontwerp komt er, zoals al werd gezegd, door een institutioneel gevecht tussen de Vlaamse regering en de federale regering en is dus het resultaat van een politiek akkoord in het Overlegcomité. Het werd in de commissievergadering dan ook door alle partijen goedgekeurd, behalve door onze partij. Ons stemgedrag licht ik nu toe.

Om te beginnen wil ik even stilstaan bij het zootje dat u gemaakt hebt van de staatsstructuur. In de commissie en ook in de plenaire vergaderingen wordt er urenlang gediscussieerd over de bevoegdheidsverdeling. Sommige partijen kijken zelfs alleen daarnaar, alsof zij een bril hebben waarmee alleen de bevoegdheidsverdeling geanalyseerd kan worden. Blijkbaar volstaat een dreiging van de Vlaamse regering om naar het Grondwettelijk Hof te stappen om een wet die wij hier vorig jaar al goedkeurden nu aan te passen. Als wij nu eens al die tijd zouden besteden aan de echte problemen, de klimaatverandering, de energietransitie, ervoor zorgen dat onze energiefactuur betaalbaar wordt, dat zou nog eens positief zijn. Daarom zeg ik nogmaals dat wij nood hebben aan één minister van Energie. Die materie moet geherfederaliseerd worden, want die is veel te belangrijk om daar al die tijd aan kwijt te raken.

Wat met dit wetsontwerp gebeurt, is dan nog eens heel specifiek. Het gaat over de vergunningsplicht voor energieopslaginstallaties. De Vlaamse regering heeft, op aanvuren van N-VA, een probleem gemaakt van de wet die de Kamer vorig jaar goedkeurde. Die wet kreeg echter wel een positief advies van de Raad van State. Nu stelt de regering een compromis voor, het resultaat van het Overlegcomité, maar dat heeft een negatief advies gekregen van de Raad van State. Dat moet u toch eens uitleggen, mevrouw de minister.

Ik citeer uit het advies van de Raad van State over dit wetsontwerp: "De Raad van State meent dan ook te moeten betwijfelen of het door de stellers van het voorontwerp gehanteerde criterium inzake spanning om uit te maken wat moet worden beschouwd als grote infrastructuur voor de stockering van energie als enig criterium berust op een correcte en coherente interpretatie van de bevoegdheidsverdelende regels. Het voorontwerp moet dan ook worden heroverwogen in het licht van het voorgaande." Dat hebt u dus niet gedaan, want afgezien van de nummering is het wetsontwerp niet aangepast ten opzichte van het voorontwerp. Het is dan ook maar de vraag of dat wetsontwerp een oplossing is voor die kwestie inzake de bevoegdheidsverdeling.

Blijkbaar weegt de consensus, waarover vorige sprekers het al hadden, zwaarder door dan het advies van de Raad van State, waarvan akte, maar om die redenen zullen wij ons, zoals wij in de commissie ook hebben gedaan, vandaag onthouden bij de stemming over dit wetsontwerp.

18.05 Minister Tinne Van der Straeten: Mevrouw de voorzitter, de verschillende betogen schetsen een goed beeld van het wetsontwerp. De bedoeling is namelijk om een positief investeringskader te creëren in het kader

van het CRM, ons mechanisme om te voorzien in de bevoorradingszekerheid. Het CRM bevat ook een regel die is ingeschreven door het Parlement, met name dat in de tweede veiling – er zijn een T-4- en een T-1-veiling – een deel van de capaciteit voorbehouden blijft, meer bepaald de capaciteit met minder dan 200 uur. Dat wil zeggen dat wij in die tweede veiling wellicht veel batterijen zullen aantrekken. Batterijen zijn, *tout court*, ook nodig om de flexibiliteit die wij in onze markt zullen hebben in de toekomst door zeer veel hernieuwbare energie, ten volle te kunnen benutten. Ook in het kader van het gewijzigde beleid van de regering, met name de levensduurverlenging van de kerncentrales, zullen batterijen hun dienst bewijzen. Er moest dus worden voorzien in een regelgevend kader voor batterijen en hun vergunningsplicht.

De drie sprekers hebben de toehoorders ook duidelijk gemaakt wat de voorgeschiedenis van het ontwerp is. Er was een initieel ontwerp met een advies van de Raad van State, waarover, voor de goede orde, zeer uitvoerig is overlegd met de gewesten. Om een akkoord te sluiten, moet men natuurlijk met twee zijn. Dat heeft later toch nog tot een akkoord geleid, een beetje out of the box, met het spanningscriterium, wat ook weer tot een advies van de Raad van State heeft geleid.

Ik heb in de commissie ook toegelicht hoe wij bijkomend hebben gemotiveerd, ook op grond van het advies van de Raad van State, hoe dit dan toch zou kunnen passen binnen de bevoegdheidsverdeling. Ongeacht dit noteer ik ook uit de tussenkomsten dat er eigenlijk ten gronde geen bezwaar is om effectief te voorzien in een regulatorisch kader voor de vergunning wat betreft opslagcapaciteit. Ik noteer ook uit de verschillende tussenkomsten dat niemand er een probleem mee heeft, net zoals in de commissie, dat we die effectief moeten aantrekken. Bevoegdheidsverdelingen ten spijt hebben we in de eerste veilingen betreffende het CRM effectief de batterijen kunnen aantrekken. Op heden worden grote batterijcapaciteiten ontwikkeld. Ik heb het overzicht gegeven in de commissie. Er komen heel wat projecten aan.

Het bestaan van een ontwerp en nu een tweede ontwerp heeft gelukkig niet in de weg gestaan dat de investeerders hun weg hebben gevonden naar België, naar onze markt om de capaciteiten effectief te ontwikkelen. Dat is het belangrijkste.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.
(Rgt 85, 4) **(3082/3)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(3082/3)**

Le projet de loi compte 4 articles.
Het wetsontwerp telt 4 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 4 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 4 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

19 Proposition de résolution visant à soutenir la croissance durable de la mobilité partagée en Belgique (2138/1-9)

19 Voorstel van resolutie betreffende de ondersteuning van de duurzame groei van gedeelde mobiliteit in België (2138/1-9)

Proposition déposée par:

Voorstel ingediend door:

Jef Van den Bergh, Joris Vandenbroucke, Nicolas Parent, Kim Buyst.

Discussion

Bespreking

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2138/8)**

De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking (Rgt 85, 4) **(2138/8)**

L'intitulé en néerlandais a été modifié par la commission en "voorstel van resolutie betreffende de ondersteuning van duurzame groei van gedeelde mobiliteit in België".

Het opschrift in het Nederlands werd door de commissie gewijzigd in "voorstel van resolutie betreffende de ondersteuning van duurzame groei van gedeelde mobiliteit in België".

De bespreking is geopend.

La discussion est ouverte.

M. Emmanuel Burton, rapporteur, se réfère au rapport écrit.

19.01 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Mevrouw de voorzitter, sta me toe kort het woord te nemen in het debat over het voorstel van resolutie, omdat onze fractie aandacht voor deelmobiliteit zeer belangrijk vindt en wel om de volgende redenen. Ten eerste is gedeelde mobiliteit een manier om onze CO₂-uitstoot terug te dringen. Ten tweede, dankzij gedeelde mobiliteit sparen we publieke ruimte uit. Ten derde, gedeelde mobiliteit is goed voor de portemonnee. De aankoop van, bijvoorbeeld, een elektrische wagen, brengt op het moment nog behoorlijke kosten met zich. Wanneer een wagen gedeeld wordt, heeft men geen kosten die verbonden zijn met het privébezit ervan en betaalt men enkel maar voor de kilometers die men rijdt. Dat zijn drie belangrijke redenen voor Ecolo-Groen in het mobiliteitsvraagstuk.

Heel wat van onze lokale besturen over heel het land – ik herhaal hier graag wat ik in commissie al zei – geven het goede voorbeeld inzake deelmobiliteit. Steden als Leuven, Gent en Mechelen zijn niet meer de enige die al verschillende acties hebben ondernomen om de deelmobiliteit meer ingang te doen vinden bij de burger. Dan gaat het niet alleen over het delen van wagens, maar evengoed het delen van fietsen of vooralsnog dure elektrische fietsen.

Voor ons is het voorstel van resolutie belangrijk, omdat deelmobiliteit een aanvulling is voor verplaatsingswijzen, bijvoorbeeld een goed uitgebouwd openbaar vervoer, zodat we echt kunnen gaan naar de noodzakelijke *modal shift*. Ik dank alvast de indiener van de tekst, de heer Van den Bergh. Het is ook goed dat we in hoorzittingen de verschillende actoren in het veld hierover konden horen. Dat liet toe om de tekst te versterken, zodat hij zich niet beperkt tot het autodelen, maar bijvoorbeeld ook het delen van fietsen behandelt. Op die manier kunnen we werk maken van de *modal shift*, wat belangrijk is om onze klimaatdoelstellingen te verwezenlijken.

Ik wilde heel kort het woord nemen om duidelijk te maken waarom wij blij zijn met het initiatief en meegewerkt hebben om de tekst nog sterker te maken. Ik ben ook blij dat alle partijen de tekst in de commissie zo positief onthaald hebben.

19.02 Pieter De Spiegeleer (VB): Mevrouw de voorzitter, de Vlaams Belangfractie steunt het voorstel.

In de commissie hebben we twee amendementen ingediend, die we opnieuw zullen indienen. In het kader daarvan geef ik een korte toelichting om zo onze motivatie enige kracht bij te zetten.

Mevrouw Buyst verwees zopas naar lokale besturen die ter zake al initiatieven nemen. Om deelmobiliteit te

ondersteunen en dichter bij de burger te brengen, kan en moet de federale overheid een voorbeeldfunctie vervullen. De amendementen die wij daartoe hebben ingediend, beogen de deelmobiliteit beter te faciliteren en te stimuleren.

Minister De Sutter haalde afgelopen week de pers door te jubelen dat de federale ambtenaren de kroon spannen in het gebruik van de trein voor woon-werkverkeer. Dat is natuurlijk vooral te danken aan de toepassing van het derde-betalerssysteem voor abonnementen. Het zou een goede zaak zijn als minister De Sutter die ambtenaren ook kan bejubelen, omdat ze kampioen zijn in het gebruiken van deelauto's.

Ik dank u alvast om onze amendementen te steunen. Het eerste amendement strekt ertoe de federale regering op te roepen om via de minister bevoegd voor Ambtenarenzaken in afzonderlijke gratis parkeerplaatsen voor deelauto's ten behoeve van het personeel te voorzien in of nabij de federale overheidsgebouwen. Het tweede amendement strekt ertoe bij de federale regering erop aan te dringen om maatregelen te nemen om in de nabijheid van haar gebouwen van openbaar nut zoals ministeries en ambassades, in gratis parkeerplaatsen te voorzien voor deelauto's die gebruikt worden door burgers wier bezoek tot doel heeft de diensten van en in dat gebouw.

19.03 Jef Van den Bergh (cd&v): Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, ik ga u geen klassieke samenvatting van de overwegingen en aanbevelingen uit de voorliggende resolutie geven. U kunt die nalezen. Ik wil vooral even duiden waarom we het onderwerp van de deelmobiliteit zo belangrijk vinden voor onze mobiliteit, voor onze samenleving.

Waarom hebben wij dit op de politieke agenda gezet? Ik begin met enkele cijfers. We leven in een klein land van 30.688 vierkante kilometer. Daarop wonen 11,6 miljoen Belgen, zo'n 377 per vierkante kilometer. Op diezelfde 30.688 vierkante kilometer staan 5.947.479 personenwagens, dus bijna 6 miljoen. Dat zijn gemiddeld 200 personenwagens per vierkante kilometer. Dan tellen we alleen de personenwagens. In 2019 nam de totale vloot aan geparkeerde personenwagens in Vlaanderen bijna 74 vierkante kilometer ruimte in. De totale oppervlakte aan aangelegde parkeerruimte in Vlaanderen was nog eens drie keer zo groot met ruim 200 vierkante kilometer, niet bepaald efficiënt. Zes miljoen personenwagens met gemiddeld vier plaatsen per wagen, dat betekent dat er autoplaatsen voor 24 miljoen mensen in ons land zijn. We zijn met 11,6 miljoen inwoners. De bezettingsgraad van die wagens bedraagt gemiddeld minder dan 1,2. Dat is ook niet bepaald efficiënt. Ondertussen is de filezwaarte in Vlaanderen in het voorbije decennium met maar liefst 50 % toegenomen en het aantal voertuigverliesuren is in die periode met maar liefst 70 % gestegen. In 2022 werden de kosten voor de files in ons land op 4,8 miljard euro geraamd. Personenwagens staan ook niet alleen stil in de file, ze staan eigenlijk *tout court* meestal stil. Onderzoek toont aan dat privéwagens meer dan 95 % van de tijd ongebruikt geparkeerd staan. Nochtans is die auto na wonen de grootste uitgave die een gemiddeld gezin maakt. Dat is niet bepaald efficiënt.

Collega's, een hele reeks cijfers om aan te geven dat nadenken over ons mobiliteitssysteem, dat nog grotendeels een autosysteem is, een rationele noodzaak is; los van auto- of anti-auto-ideologieën. Mobiliteit is essentieel en noodzakelijk om aan onze samenleving te kunnen participeren. De toegenomen mobiliteitsmogelijkheden van de afgelopen eeuw, met een centrale rol voor de auto, hebben voor veel maatschappelijke voordelen gezorgd, sociaal en economisch, maar de ongebreidelde groei van het aantal wagens en vooral de ruimte die we daaraan moeten spenderen in ons dichtbevolkte land kunnen we niet blijven volhouden. De manier waarop we vandaag onze mobiliteit organiseren, heeft immers een grote impact op onze openbare ruimte, onze gezondheid, het leefmilieu en het klimaat. De uitstoot van broeikasgassen veroorzaakt door wegvervoer in België is sinds 1990 met 25 % gestegen en mobiliteit is verantwoordelijk voor een kwart van alle CO₂-uitstoot in ons land. Samen met de verwarming van gebouwen is mobiliteit de enige sector waarvan de schadelijke uitstoot blijft toenemen ondanks efficiëntere motoren.

Om de impact van mobiliteit op onze leefomgeving te verminderen zonder aan mobiliteit te moeten inboeten, moet iedereen zich bewust zijn van zijn mobiliteitskeuzes. Mits een breed aanbod aan mobiliteitsmogelijkheden, inclusief deelmobiliteit, en op voorwaarde van even na te denken over welk vervoermiddel het beste geschikt is voor welke verplaatsing – als we die overweging kunnen maken – zouden we al heel wat verder staan.

In die multimobiliteit heeft ook de personenwagen, bij voorkeur emissieloos, een rol te spelen. Het is en blijft een handig, comfortabel en flexibel vervoermiddel. De belangrijkste verschuivingen in ons verkeersgedrag

zullen er volgens ons dan ook niet komen door enkel in te zetten op alternatieven voor de wagen, maar eerder door ook slim in te zetten op combimobiliteit, een gemakkelijk bereikbare en toegankelijke waaier aan mobiliteitsmogelijkheden. Deelmobiliteit biedt daarin individuele flexibiliteit, zonder bijkomende parkeerdruk en zonder een groeiend aantal verplaatsingen op termijn, net omdat de keuze voor de wagen bewust wordt gemaakt, een bewuste keuze eerder dan een 'auto-matisme'. Deelmobiliteit ontgroeit ondertussen de kinderschoenen. Deelfietsen, deelbromfietsen en deelsteps bieden in stedelijke omgevingen alternatieven voor kortere afstanden en voor voor- en natransport. Deelauto's werden ooit beschouwd als iets voor alternativo's. Vandaag blijkt het vooral iets voor slimme rekenaars. Een deelwagen is immers een interessante aanvulling op de mobiliteitsmogelijkheden voor mensen die zich geen wagen kunnen permitteren, maar is ook een heel interessant alternatief voor gezinnen die hun privéwagen of hun tweede wagen niet intensief gebruiken. Wie minder dan 15.000 kilometer per jaar rijdt, is immers vaak beter af met een deelwagen in plaats van een eigen wagen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het aantal gebruikers van deelmobiliteit de jongste jaren vrij spectaculair stijgt, wat een win-win kan betekenen voor iedereen.

Daarom is het ook goed dat het beleid daar op verschillende niveaus de nodige aandacht en stimulansen aan geeft. Collega Buyst verwees reeds naar de lokale besturen. Ook landelijke gemeenten doen dat trouwens. Collega Buyst verwees naar een aantal steden, maar ook landelijke gemeenten investeren in deelmobiliteit. Ook regionaal, op Vlaams niveau, worden er initiatieven genomen en nu ook federaal.

Ik ben dan ook erg tevreden dat wij vandaag voorliggende resolutie ter ondersteuning van deelmobiliteit ter stemming kunnen voorleggen. Er is heel wat tijd en werk in gestoken, met hoorzittingen en schriftelijke adviezen. Ik dank dan ook de collega's van de commissie, onder het voorzitterschap van collega Delizée, voor het constructieve werk aan deze resolutie. De elf aanbevelingen zullen deelmobiliteit verder mee stimuleren. Dat duwtje in de rug van deelmobiliteit, dat duwtje in de goede richting voor ons mobiliteitssysteem geven wij vandaag met deze resolutie.

19.04 Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Dat was een hele uitleg met veel cijfers, mijnheer Van den Bergh. Deelmobiliteit zit inderdaad in de lift en het is duidelijk dat dit kansen creëert, maar het zorgt ook voor heel wat problemen. Door de marktwerking verschijnen er heel wat nieuwe, kleine en lokale initiatieven en zo dreigt elke stad of regio zijn eigen deelsysteem te ontwikkelen en dat is nefast voor de ontwikkeling van die deelmobiliteit. De verschillende deelsystemen zijn vandaag niet op elkaar afgestemd en zijn concurrenten van elkaar. Denk maar aan de vele rondslingerende steps op de stoepen. De mensen die willen overschakelen naar een duurzame vorm van vervoer verwachten een goedwerkend systeem waarmee ze zich in heel België kunnen verplaatsen.

Indien we de werkende mensen in de richting van een duurzamere vorm van vervoer willen sturen, dan moet er een goed functionerend systeem zijn waarmee men zich in heel België kan verplaatsen. Voor ons blijft het openbaar vervoer nog steeds de beste vorm van deelmobiliteit. Ik denk daarbij aan de NMBS, De Lijn, TEC, MIVB en daarom heeft onze fractie een amendement ingediend om deze actoren een belangrijke verantwoordelijkheid te geven in het delen van steps, fietsen en auto's. De NMBS, beschikt over infrastructuur in heel het land: stations, parkings, leegstaande gebouwen, loketten... Het was ons voorstel dat zij de verantwoordelijkheid zou nemen om die deelmobiliteit te organiseren. Het huidige voorstel laat dit over aan de privéspelers die veel concurrentie op het terrein organiseren. Indien de NMBS zo'n belangrijke rol speelt in de deelmobiliteit, moet ze die ook zelf kunnen leiden. Alleen zij beschikt over de schaalgrootte, de organisatie en de kennis om het verschil te kunnen maken op het vlak van mobiliteit.

De deelmobiliteit komt vooral moeilijk tot ontwikkeling in de landelijkere gebieden. Dat is logisch, want daar kan minder winst worden gemaakt. Als men het dus aan de markt overlaat, zullen veel mensen uit de boot vallen, vooral dan in de landelijke gebieden, waar dit superbelangrijk is.

Ik blijf herhalen dat de beste deelmobiliteit voor de PVDA het openbaar vervoer is en dat we vooral dat niet mogen verwaarlozen. Ik ben vanmorgen nog naar de actie geweest van de vakbonden naar aanleiding van de agressie op de treinen. Er waren gisteren opnieuw problemen in Kortrijk, in het weekend waren er ook problemen. Het personeel van de NMBS slaakt een cri du coeur. Ze vragen om mensen, om middelen om het vervoer te kunnen verzekeren. We moeten echt zorgen dat er meer middelen zijn voor die mensen om hun job goed te kunnen uitoefenen en om ons openbaar vervoer goed te laten rijden.

De PVDA zal deze resolutie steunen omdat we denken dat het wel een vooruitgang is, maar we vinden het

eigenlijk jammer dat het niet meer verantwoordelijkheid geeft aan de huidige openbare mobiliteitsbedrijven, zoals de NMBS.

19.05 Joris Vandenbroucke (Vooruit): Ik wil eerst de initiatiefnemer, de heer Van den Bergh, bedanken voor de resolutie rond gedeelde mobiliteit. Ik ben het volmondig eens met alles wat hij daarnet heeft gezegd. Gedeelde mobiliteit is echt een sleutel om onze mobiliteit te verduurzamen, ook om bijvoorbeeld vervoersarmoede aan te pakken.

Ik zeg dat natuurlijk ook als inwoner van de autodeelhoofdstad van België – Gent – waar meer dan 16.000 Gentenaars meer dan 1.100 wagens met elkaar delen die worden aangeboden door acht verschillende aanbieders. De grootste aanbieder is geen commercieel bedrijf, maar een initiatief van particulier autodelen Dégage! dat ondertussen al jarenlang bestaat, dat steeds meer leden, steeds meer gezinnen kan overtuigen om daaraan deel te nemen.

U zegt dat de gedeelde mobiliteit of de markt van het autodelen gedomineerd wordt door private bedrijven die elkaar kapot concurreren. Dat klopt absoluut niet, integendeel. We hebben ervoor gezorgd dat onze stad een vruchtbare bodem is voor zoveel mogelijk aanbieders. We zien dat ook heel wat gezinnen voor wie een eigen wagen onbetaalbaar is of die misschien wel een wagen kunnen kopen, maar geen plaats hebben om hem te stallen, toch een wagen kunnen gebruiken, indien nodig.

Er zijn drie belangrijke redenen waarom gedeelde mobiliteit de toekomst is. Ten eerste, het is goed voor de portemonnee van de mensen die het doen. Wie geen eigen wagen koopt maar een deelwagen gebruikt, bespaart tot 3.000 euro per jaar. Ten tweede, het is goed voor het milieu. Uit onderzoek blijkt immers dat mensen die aan autodelen doen, 30 % minder vaak de wagen gebruiken dan degenen die een eigen wagen hebben. Ten derde, het is goed voor het vrijmaken van publieke ruimte. Collega Van den Bergh zei het reeds, wagens staan ongeveer 95 % van de tijd stil. Het is doodzonde, zeker in stedelijk gebied, dat zoveel ruimte moet worden opgeofferd voor stilstaand blik.

Met andere woorden, wij staan volmondig achter deze resolutie. Daarom heb ik ze ook graag mee ondertekend, collega Van den Bergh.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion est close.
De bespreking is gesloten.

* * * * *

Amendements déposés:

Ingediende amendementen:

Demande/Verzoek 12(n)

- 21 – Pieter De Spiegeleer cs (2138/9)

Demande/Verzoek 13(n)

- 22 – Pieter De Spiegeleer cs (2138/9)

* * * * *

Réservés: les amendements.

Aangehouden: de amendementen.

Le vote sur les amendements réservés et sur l'ensemble de la proposition aura lieu ultérieurement.
De stemming over de aangehouden amendementen en over het geheel van het voorstel zal later plaatsvinden.

20 **Ordre des travaux**

20 **Regeling van de werkzaamheden**

Nous abordons le projet de loi portant modification de la loi du 11 décembre 1998 relative à la classification et aux habilitations, attestations et avis de sécurité (2443/1-8)

20.01 Yngvild Ingels (N-VA): Collega's, ik stel vast dat de bevoegde ministers niet aanwezig zijn voor de bespreking van dit wetsontwerp.

20.02 Minister Tinne Van der Straeten: Ik heb begrepen dat collega Dedonder op weg is naar het Parlement en dat collega Lahbib van Buitenlandse Zaken onverwacht verhinderd is wegens een urgent overleg.

De **voorzitster:** Ja, wat doen wij dan?

20.03 Bert Wollants (N-VA): Voor mij is de vraag wanneer de bevoegde minister hier wel kan zijn. Onverwacht overleg, goed, maar als hier een wetsontwerp behandeld wordt, lijkt het mij toch nuttig dat de bevoegde minister aanwezig is.

De **voorzitster:** Ik weet dat mevrouw Dedonder onderweg is.

20.04 Minister Tinne Van der Straeten: Mevrouw Dedonder is effectief onderweg. Mevrouw Lahbib zou hier zijn, het was absoluut haar intentie hier te zijn. Ik ben echter ook verwittigd dat er iets onverwachts en dringend was waardoor zij hier nu niet kan zijn.

20.05 Yngvild Ingels (N-VA): Kunnen wij dit punt dan uitstellen tot volgende week?

De **voorzitster:** Misschien kunnen wij intussen punt 13 behandelen. De heer Van Lommel is er en mevrouw Leonie is niet ver. Zo kunnen wij tijd winnen, terwijl minister Dedonder naar hier komt.

Je propose de passer au point 13 en attendant que la ministre nous rejoigne.

21 **Projet de loi portant assentiment de l'accord de coopération du 30 novembre 2022 entre l'État fédéral, la Région flamande, la Région wallonne, la Région de Bruxelles-Capitale, la Communauté flamande, la Communauté française, la Communauté germanophone, la Commission communautaire française et la Commission communautaire commune visant à instaurer un mécanisme de filtrage des investissements directs étrangers (3079/1-3)**

- Proposition de loi modifiant le Code de droit économique, en ce qui concerne la mise en place d'un mécanisme de filtrage des investissements directs étrangers affectant nos intérêts en matière de sécurité et nos secteurs stratégiques (1804/1-5)

21 **Wetsontwerp houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 30 november 2022 tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie tot het invoeren van een mechanisme voor de screening van buitenlandse directe investeringen (3079/1-3)**

- Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van economisch recht, wat de invoering betreft van een screeningsmechanisme voor directe buitenlandse investeringen die een invloed hebben op onze veiligheidsbelangen en strategische sectoren (1804/1-5)

Proposition déposée par:

Voorstel ingediend door:

Reccino Van Lommel, Erik Gilissen, Barbara Pas.

Discussion générale

Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

Mme Florence Reuter, rapporteur, renvoie au rapport au écrit.

21.01 Reccino Van Lommel (VB): Mevrouw de voorzitster, collega's, directe buitenlandse investeringen kunnen een positief effect hebben op de economische groei van een land. Zij houden echter vanzelfsprekend ook een aantal risico's in. De afhankelijkheid van het buitenland neemt toe en belangrijke kennis wordt toegankelijk gemaakt voor buitenlandse investeerders. Momenteel ontbreekt in ons land een adequaat

regelgevend kader voor een evaluatie van die risico's. In dertien andere Europese landen bestaat wel al zo'n regelgevend kader.

Gelet op de risico's is er nood aan transparantie en aan een evenwicht tussen rechtszekerheid, proportionaliteit, administratieve eenvoud en voorspelbaarheid. Daarom diende ik begin 2021 zelf een wetsvoorstel in voor de invoering van een screeningmechanisme voor directe buitenlandse investeringen die een invloed hebben op onze veiligheidsbelangen en strategische sectoren.

Wij leven in een open economie. Internationale handel geeft een impuls aan welvaartscreatie, op voorwaarde dat de handelsbalans positief is. Welnu, cijfers leren ons dat onze handelspositie vooral een positief karakter krijgt door export naar andere Europese lidstaten en dat we afhankelijker zijn van import uit de overige werelddelen, waarbij de import in absolute waarde groter is dan de export.

Tegenover de voordelen van een open economie staan ook nadelen. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de afhankelijkheid van bepaalde goederen uit het buitenland, waardoor vaak de roep naar *reshoring* van een aantal strategische goederen groter wordt. Dat is, omdat wij de voorbije jaren steeds meer te maken kregen met *offshoring*, wat betekent dat heel veel zaken werden verplaatst naar lageloonlanden, of *nearshoring*, verplaatsing naar dichtbijgelegen landen. We stellen ons door die openheid kwetsbaar op, doordat investeringskapitaal de wereld rondgaat en we onze knowhow bekendmaken bij buitenlandse investeerders die op slinkse wijze bedrijven kunnen overnemen. Zeker in economisch onzekere tijden, zoals nu, hebben heel wat bedrijven, die voorheen gezond waren, nood aan vers kapitaal en liggen investeerders overal in de wereld op de loer om koopjes te doen. Het zou onwenselijk zijn dat zeker bedrijven in strategische sectoren die zich door hun zoektocht naar dat kapitaal, kwetsbaar opstellen, in buitenlandse handen zouden komen.

In haar studie over de directe buitenlandse investeringen in de Europese Unie van 2019 legde de Europese Commissie een aantal belangrijke trends bloot, met name het toenemende aantal investeringen uit opkomende economieën zoals China en India, het toenemend aantal investeringen door ondernemingen in handen van overheden en de exponentiële groei van het buitenlands eigenaarschap in de afgelopen tien jaar.

Dertien landen in Europa hebben ondertussen een regelgevend kader opgesteld, op grond waarvan de overheid een veto kan uitspreken tegen overnames van participaties in bedrijven binnen strategische sectoren. Denk daarbij aan infrastructuur, defensie, energie en telecomunicatie.

Het wetsontwerp waarover wij vandaag stemmen, is het resultaat van overleg tussen de federale regering en de deelregeringen, wat in een samenwerkingsakkoord werd gegoten. Uiteraard ga ik ermee akkoord dat screening noodzakelijk is, maar de daartoe vastgestelde termijnen zijn, mijns inziens, relatief kort. In het akkoord wordt bepaald dat de screening binnen de 28 dagen en de toetsing binnen de 30 dagen afgerond moeten zijn, anders wordt de investering automatisch toegestaan en als verworven beschouwd. Dat vind ik toch een vrij riskant gegeven. Ik vind het trouwens ook vreemd dat de betrokken onderneming tijdens de screeningsprocedure opmerkingen kan maken bij het ontwerp van het advies. Daarbij kan naar mijn mening de onafhankelijkheid in het gedrang komen.

Ik rond af. Mijn geduld werd de afgelopen jaren vaak op de proef gesteld; ik heb de minister ook geregeld over het thema ondervraagd. Dat heeft ertoe geleid dat ik in 2021 zelf een wetsvoorstel indiende, dat trouwens ook de toetsing door de Raad van State perfect doorstond. Desalniettemin ben ik bijzonder tevreden dat we vandaag eindelijk kunnen stemmen over een wetsontwerp dat directe investeringen vanuit het buitenland die risicovol zijn, aan banden kan leggen door een screeningsmechanisme in het leven te roepen. Daarom kunt u vandaag alvast op onze steun rekenen.

21.02 **Leslie Leoni (PS):** Madame la présidente, je m'excuse pour ce léger retard, je pense que l'ordre du jour a été quelque peu accéléré.

Chers collègues, je veux ici, au nom du groupe PS, me réjouir d'un projet de loi qui conclut un travail important mené par le gouvernement en vue de mettre en place un mécanisme de filtrage des investissements étrangers. Je pense que personne ici ne contestera l'intérêt d'un tel mécanisme de filtrage dans notre pays. D'un côté, la Belgique possède une économie ouverte, et il est important que notre pays maintienne son attractivité et son ouverture aux investissements étrangers.

D'un autre côté, il faut se prémunir contre les investissements prédateurs. Nous avons en Belgique une diversité d'entreprises qui sont à la pointe des technologies d'importance stratégique. Nous avons tout un maillage d'entreprises dont les activités concernent des infrastructures critiques. Nous ne voulons pas que des investisseurs étrangers puissent nuire à notre sécurité nationale, ni voir nos connaissances et nos innovations partir à l'étranger.

Ce projet, qui donne assentiment à un accord de coopération conclu le 30 novembre 2022 avec les différentes entités du pays est à la base d'un bon équilibre entre protection des intérêts stratégiques et ouverture aux investissements étrangers. Nous nous réjouissons donc de voir enfin aboutir ce mécanisme de filtrage et, sans surprise, nous soutiendrons ce projet de loi.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.
(Rgt 85, 4) **(3079/1)**
Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(3079/1)**

Le projet de loi compte 2 articles.
Het wetsontwerp telt 2 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 et 2 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 en 2 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

22 **Ordre des travaux** **22** **Regeling van de werkzaamheden**

Chers collègues, la ministre est en voie d'arriver.

22.01 **Yngvild Ingels** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, ondanks de inspanning die mevrouw Dedonder aan het doen is om hier aanwezig te kunnen zijn, is het voor ons heel belangrijk dat ook mevrouw Lahbib er is. Het deel van mevrouw Dedonder is slechts een heel klein onderdeel van de wet. Ik begrijp dat de minister verhinderd is, dat kan gebeuren, maar dan stel ik voor om de bespreking uit te stellen tot volgende week.

22.02 **François De Smet** (DéFI): Madame la présidente, je voudrais soutenir cette demande, car, objectivement, ce projet concerne assez largement les compétences de la ministre des Affaires étrangères et une discussion sans elle perdrait grandement de son intérêt. Nous pouvons entendre qu'il y ait des motifs légitimes à son absence, mais, dans ce cas-là, autant reporter. Ou bien on nous explique qu'elle peut nous rejoindre assez rapidement.

La **présidente**: J'ignore si elle peut nous rejoindre rapidement. Mais nous pouvons patienter en avançant dans l'ordre du jour.

Scrutin secret (continuation)

Geheime stemming (voortzetting)

23 Commission fédérale de contrôle et d'évaluation de l'application de la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie – Présentation de candidats pour les mandats de membre – Résultat du scrutin secret

23 Federale Controle- en Evaluatiecommissie inzake de toepassing van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie – Voordracht van kandidaten voor de mandaten van lid – Uitslag van de geheime stemming

Votants	91	Stemmen
Blancs ou nuls	3	Blanco of ongeldig
Valables	88	Geldig
Majorité absolue	45	Volstreckte meerderheid

La liste modèle a obtenu 55 voix.

De modellijst behaalde 55 stemmen.

Étant donné que la liste modèle a obtenu la majorité absolue des voix, la Chambre des représentants présente une première liste comportant les noms suivants:

Daar de modellijst de volstreckte meerderheid van de stemmen heeft gehaald, draagt de Kamer van volksvertegenwoordigers een eerste lijst voor met de volgende namen:

1. Pour la catégorie "docteur en médecine"

1. Voor de categorie "doctor in de geneeskunde"

M. Jacques Brotchi

M. Didier Giet

Mme Nina Kjeldahl

de heer Wim Distelmans

de heer Luc Proot

de heer Patrik Vankrunkelsven

mevrouw Bea Verbeeck

de heer Chris Verslype

2. Pour la catégorie "chargé de cours ou professeur (émérite) en droit ou avocat"

2. Voor de categorie "docent of (emeritus) hoogleraar in de rechten of advocaat"

Mme Jacqueline Herremans

M. Yves-Henri Leleu

Mme Geneviève Toussaint

mevrouw Isabelle De Clercq

3. Pour la catégorie "milieux chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable"

3. Voor de categorie "kringen die belast zijn met de problematiek van ongeneeslijk zieke patiënten"

Mme Natasia Hamarat

Mme Eliane Janssens

de heer Marc Desmet

mevrouw Mariette Van Hoek

Cette liste sera communiquée au gouvernement.

Deze lijst zal worden meegedeeld aan de regering.

En vue de la présentation d'une deuxième liste pour les mandats manquants, je vous propose de publier un nouvel appel à candidats au *Moniteur belge* après la nomination des membres effectifs par le gouvernement sur base de la liste présentée.

Met het oog op de voordracht van een tweede lijst voor de ontbrekende mandaten, stel ik u voor om een nieuwe oproep tot kandidaten bekend te maken in het *Belgisch Staatsblad* na de benoeming van de effectieve

leden door de regering op basis van de voorgedragen lijst.

Les résultats individuels des candidats seront repris à l'annexe au compte rendu intégral de la prochaine séance plénière.

De individuele uitslagen van de kandidaten zullen worden opgenomen in de bijlage bij het integraal verslag van de volgende plenaire vergadering.

24 Motion d'ordre (continuation)

24 Ordemotie (voortzetting)

Een ordemotie werd ingediend door de heer Peter De Roover en luidt als volgt:

"Gelet op de Europese top die vandaag plaatsvindt en handelt over het asiel- en migratiebeleid, meer bepaald over het beschermen van de Europese grenzen.

Wij stellen vast dat de premier geen standpunt kan innemen op de Europese Raad.

De Kamer beslist dat premier De Croo gemachtigd wordt om akkoord te gaan met het voorstel dat vandaag neerligt op de Europese Raad ter bescherming van de Europese buitengrenzen."

Une motion d'ordre a été déposée par M. Peter De Roover et est libellée comme suit:

"Vu le sommet européen qui a lieu aujourd'hui et se penche sur la politique de l'asile et de la migration et en particulier sur la protection des frontières européennes.

Nous constatons que le premier ministre se trouve dans l'impossibilité de prendre position au Conseil européen.

La Chambre décide que le premier ministre Alexander De Croo est habilité à acquiescer à la proposition qui est soumise ce jour au Conseil européen aux fins de la protection des frontières extérieures de l'Union européenne."

Voor mij is de motie onontvankelijk.

De Kamer kan namelijk de regering niet machtigen om een bepaald standpunt in te nemen op de Europese Raad. Dat is een bevoegdheid van de regering. De Kamer kan een aanbeveling richten tot de regering via de instrumenten die het Kamerreglement ter beschikking stelt, zoals een voorstel van resolutie of een aanbeveling die aangenomen wordt in het adviescomité voor Europese Aangelegenheden.

Uw motie is dus onontvankelijk, mijnheer De Roover.

24.01 Peter De Roover (N-VA): Mevrouw de voorzitter, ik begrijp uw argumentatie, zeker formeel, maar ik denk dat het ook een morele ondersteuning voor de premier zou zijn mocht het Parlement zich hierover uitspreken. Vandaag slaat hij immers maar een belabberd figuur als hij binnen de regering geen consensus heeft om een standpunt in te nemen waar een meerderheid in dit Huis wel achter staat. Maar goed, ik neem akte van uw redenering.

De **voorzitter**: Het is ook de redenering van onze diensten.

Mevrouw de minister is inmiddels aanwezig, dus we kunnen punt 7 van de agenda nu behandelen.

Projets de loi et propositions (continuation)

Wetsontwerpen en voorstellen (voortzetting)

25 **Projet de loi portant modification de la loi du 11 décembre 1998 relative à la classification et aux habilitations, attestations et avis de sécurité (2443/1-8)**

25 **Wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen (2443/1-8)**

Discussion générale

Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

Le rapporteur est M. Thiébaut, qui se réfère à son rapport écrit.

25.01 Yngvild Ingels (N-VA): Mevrouw de voorzitter, deze voorliggende tekst kent al een zeer lange geschiedenis. Het voorontwerp dateert van 2019. De discussies zijn al langer aan de gang. Het is een heel belangrijk wetsontwerp. De N-VA ondersteunt de doelstelling ervan, maar ik wil toch nog enkele van onze bezorgdheden overlopen.

De regering wilde dit wetsontwerp met haast en spoed door het Parlement jagen. De motivering van die spoedbehandeling raakte echter kant noch wal. De N-VA betreurt dat dit soort belangrijke wetsontwerpen op een dergelijke manier worden behandeld. Het getuigt ook van weinig respect voor het Parlement. Gelukkig is daar het instrument van de tweede lezing en het uitstekende werk van de juridische dienst van de Kamer, met dan nog eens twintig extra amendementen van de meerderheid tot gevolg. We betreuren ook het gebrek aan transparantie in dit dossier. Heel veel van de beschikbare adviezen kreeg het Parlement niet te zien, ook niet na tweemaal aandringen. De regering verzaakte ook om belangrijke stakeholders te consulteren. De economische en organisatorische consequenties van deze wet voor ondernemingen zijn echter groot. Het VBO richtte dan ook in wanhoop nog een schrijven aan de commissie, maar daar werd ook geen gevolg aan gegeven. Bovendien zijn belangrijke aspecten van het wetsontwerp gedelegeerd aan de Koning. Dat merkte ook de Raad van State meermaals op.

Dit wetsontwerp is slechts een eerste stap in de volledige hervorming. Het wetsontwerp wijzigt de classificatiewet van 1998, maar dat is maar de helft van het verhaal. De materie in het voorliggende wetsontwerp wordt immers geregeld door de wetten van 11 december 1998. Er is enerzijds de classificatiewet en anderzijds de wet op het beroepsorgaan. Deze wetten vormen een logisch geheel, een tweeluik. Het beroepsorgaan is de bijzondere administratieve rechtbank voor de materies geregeld in de classificatiewet. De organieke wet betreffende het orgaan regelt de zeer belangrijke rechtsbescherming van de burger. Door nu enkel de classificatiewet te wijzigen, krijgen we versplintering binnen de rechtbanken die ter zake bevoegd zijn. Soms is het het beroepsorgaan en soms is het de Raad van State. Er zit dan ook geen enkele logica tussen de bevoegdheidsverdelingen, maar ook geen logica in de rechterlijke controle. De Raad van State beperkt zich namelijk tot een wettigheidscontrole. Het beroepsorgaan gaat verder en controleert niet enkel de wettigheid, maar ook de inhoudelijke afweging van de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad, de Veiligheid van de Staat, de ADIV en de federale politie.

Door daarenboven geen aandacht te besteden aan de geschillenbeslechting in dit wetsontwerp stel ik me vragen bij de logica in de toekomstige tussenkomsten van de Raad van State. In sommige dossiers geregeld door deze classificatiewet treedt hij op als annulatierechter en in andere als administratief cassatierechter tegenover de beslissingen van het beroepsorgaan. De vraag is dan ook of de Raad van State beschikt over administratief personeel met een veiligheidsmachtiging en of de infrastructuur van de Raad voldoet aan de veiligheidsvoorwaarden om geclassificeerde info te bewaren. Het antwoord is negatief, dus de regering lokt in zekere zin zelf potentiële veiligheidsincidenten uit. In de commissie bevestigde u, mevrouw de minister, dat er nog veel werk op de plank ligt in de vorm van wetswijzigingen en uitvoeringsbesluiten. Ik had ook graag meer duidelijkheid gekregen over de vooropgestelde timing, aangezien wij nu maar één wet aanpassen in plaats van het geheel te bekijken.

In de commissie heeft mijn fractie zich onthouden en dat zullen wij straks opnieuw doen. Wij staan achter de doelstellingen die het ontwerp nastreeft – zij zijn legitiem en noodzakelijk en wij steunen de hervorming – maar de juridische uitwerking is onvolledig en zelfs ronduit slordig te noemen.

25.02 Jean-Marc Delizée (PS): Madame la présidente, chers collègues, le projet de loi qui nous est soumis en ce moment est évidemment important. Il est aussi transversal car il recouvre les compétences de pas moins de cinq de nos commissions permanentes (Intérieur, Relations extérieures, Justice, Défense et Politique scientifique). Je pense qu'un journaliste célèbre terminerait cette phrase par "Excusez du peu!"

Sous cette législature, les ambitions en matière de réforme et de renforcement de nos services de renseignement sont nombreuses: davantage de transparence, renforcement des effectifs, des budgets et des missions de la Sûreté de l'État et du Service Général du Renseignement et de la Sécurité (SGRS), création

d'une composante Cyber au sein de la Défense ou encore une nouvelle stratégie nationale de sécurité avec une approche globale.

Par ailleurs, on se souviendra qu'il y a quelques mois, notre assemblée a adopté une proposition de loi importante en matière de déclassification. Il s'agissait d'une avancée tout à fait essentielle. Cette loi a comblé une lacune importante de la législation belge sur la classification qui aura des répercussions positives à l'avenir pour les recherches historiques et pour la transparence des décisions des pouvoirs publics. Nous étions un des rares pays occidentaux dépourvus d'une telle procédure de déclassification. C'est aujourd'hui chose faite. Des actes importants ont déjà été posés et le seront encore. Ce projet en fait partie.

Le projet qui nous est soumis comporte d'importantes modifications de notre législation en matière de classification, d'habilitation, d'attestation et d'avis de sécurité. Ces modifications permettront à notre pays de répondre à ses obligations internationales, d'assurer une meilleure transparence administrative, d'introduire un niveau restreint de classification et de clarifier certaines procédures et missions de plusieurs organes de l'État.

Les amendements qui ont été déposés et examinés en commission avec l'ensemble des collègues ont permis, quant à eux, de coordonner ce projet avec l'initiative parlementaire dont je vous parlais voici un instant. Il sera évidemment essentiel que l'esprit de cette législation en matière de déclassification puisse s'appliquer au niveau restreint et de manière proportionnée.

Ce projet permettra également d'adopter une importante réforme en matière de *screening* du personnel de la Défense en prévoyant une approche proportionnée avec de nombreuses garanties procédurales. À l'heure où 62 personnes sont fichées en Belgique pour extrémisme de droite dans la banque de données de l'Organe de coordination pour l'analyse de la menace (OCAM), à l'heure où notre pays, mais aussi plusieurs pays européens, ont mené des perquisitions dans les milieux violents d'extrême droite, une telle démarche s'impose notamment au sein de la Défense.

L'extrémisme est une plaie pour notre démocratie et le terrorisme qui en découle une menace pour la sécurité de notre pays, comme le rappelle le dernier rapport de l'OCAM. Avec ce projet, la Défense aura dès lors une procédure claire, transparente et avec des garde-fous, qui sera à la hauteur de ces enjeux de sécurité nationale. Cela dit, dans un État de droit, le monopole de la violence légitime impose évidemment aussi des devoirs et une exemplarité vis-à-vis de la société belge.

Chers collègues, je terminerai en insistant sur l'importance des moyens supplémentaires qu'implique une telle réforme face aux nouvelles missions et dispositions importantes qui nous sont soumises aujourd'hui. Il nous reviendra, tant au niveau de l'exécutif que d'autres assemblées, d'allouer les moyens nécessaires aux services concernés et aux infrastructures liées à sa mise en œuvre. Je pense notamment aux Archives générales du Royaume, à nos services de renseignements et administrations concernées, mais également à l'organe de recours.

Pour toutes ces raisons, le groupe socialiste souscrit aux différents aspects de ce projet de loi et le soutiendra avec conviction.

25.03 François De Smet (DéFI): Madame la ministre, chers collègues, je regrette l'absence de la ministre Hadja Lahbib mais je remercie d'autant plus la ministre de la Défense pour sa présence ce soir. Le projet relatif au *screening* du personnel à l'ordre du jour appelle une véritable interrogation sur le contrôle du SGRS. C'était l'objet principal de mes interventions en commission, dont je vais vous faire un résumé ici parce que je n'ai pas eu de réponse à la plupart de mes inquiétudes.

Madame la ministre, vous évoquez régulièrement l'affaire Conings pour justifier des mesures de *screening*. Il est effectivement essentiel de protéger la démocratie mais, encore une fois, ce projet n'apporte pas de réponse à l'affaire Conings. Eût-elle existé il y a deux ans, la loi en projet n'aurait pas permis d'éviter la triste échappée du militaire d'extrême droite, car le SGRS était en possession de toutes les informations relatives à ce militaire, et cela n'a pas empêché le SGRS de faillir à sa mission, ce qui peut être explicitement déduit du rapport d'activité 2021 du Comité R.

Alors, d'accord, le souci de préserver les structures démocratiques contre les diverses formes d'agression

dont elles peuvent faire l'objet justifient pleinement l'objectif du projet, qui consiste à s'assurer de la fiabilité des membres du personnel. C'est une exigence démocratique autant qu'une saine exigence de sécurité pour chaque membre du personnel. Chaque militaire et chaque civil travaillant à la Défense au profit de la collectivité et parfois au péril de sa vie doit se voir garantir autant que faire se peut le droit d'exercer ses missions dans un environnement sûr et sécurisé.

L'employeur - c'est-à-dire l'État - est tenu de s'assurer que chaque agent évolue dans un contexte qui ne constitue pas un danger pour lui-même, pour ses collègues, pour la Défense ou pour l'État. Ceci étant, malheureusement, et même après les nombreux amendements, ce texte pose question pour ce qui est des moyens mis en œuvre pour atteindre cet objectif. On peut relever plusieurs effets pernicieux qui laissent à penser que le projet va générer des difficultés certaines.

Premier problème: les effets de la mesure sur les droits du personnel. Vous nous avez dit, madame la ministre, que la mesure n'était pas nouvelle mais était une extension de la mesure de *screening* actuel des militaires à leur entrée dans la carrière. Cette extension de *screening* au personnel en place a des effets significatifs. Si le candidat militaire - mesure actuelle - fait l'objet d'un avis négatif, il n'accède pas à la carrière, il n'accède pas à un droit. Le membre du personnel déjà en fonction - et cela figure dans le projet -, quant à lui, perd un droit par le biais de la fin de la relation de travail.

Un avis de *screening* négatif n'aura pas pour effet d'empêcher l'accès au droit à un emploi public au sein de la Défense mais de priver un agent du droit qu'il exerce déjà, et ce, parfois depuis de longues années. De plus, les effets de la mesure pour ce membre du personnel sont encore incertains. Ce faisant, le gouvernement ne répond pas à la remarque importante du Conseil d'État, que je me permets de rappeler ici: "Il appartient au législateur, compte tenu des ingérences importantes dans la vie privée des personnes concernées, et en particulier au vu des effets qui s'attachent à la procédure de vérification de sécurité dans le cas où elle ne débouche pas sur un avis positif, de s'assurer du caractère nécessaire et proportionné de l'ingérence, ce qui suppose qu'il soit en mesure de démontrer que l'objectif légitime poursuivi ne peut pas être atteint au moyen de mesures moins attentatoires à la vie privée".

L'avis de la section législation du Conseil d'État soulève la question essentielle de la proportionnalité. À la lumière de ces critères concrets, cette question de la proportionnalité reste entière, madame la ministre.

Deuxième point: comment le personnel de la Défense pourra-t-il adapter son comportement? Un *screening* négatif pourrait tout d'abord être la conséquence de circonstances extérieures à la personne de l'agent. Le dispositif n'est pas clair sur ces circonstances, qui peuvent être inconnues des agents. Par ailleurs, les critères d'appréciation du SGRS sont également inconnus des agents. Comment les agents pourraient-ils dès lors se prémunir contre une appréciation discrétionnaire du SGRS concernant des éléments dont ils n'ont pas eu la maîtrise? Un *screening* négatif pourrait également venir juger un comportement inapproprié d'un membre de la Défense et ce point est problématique dans la mesure où le projet permet, une forme de *snelrecht* disciplinaire qui remet en cause le droit des membres de la Défense, civils comme militaires, à une procédure disciplinaire respectueuse des droits fondamentaux.

Rappelons qu'évaluer le comportement d'un agent est la finalité d'une procédure disciplinaire. Or, la procédure disciplinaire est circonstanciée par une certaine temporalité. Elle fait intervenir différents contradicteurs. Elle ouvre un moment d'échange et elle contraint à analyser la proportionnalité de la sanction par rapport aux faits reprochés.

À l'inverse, la procédure de *screening* est expéditive et la personne n'a pas nécessairement le droit de disposer de l'entièreté de son dossier s'il est jugé confidentiel, sans garantie des droits de la défense.

Protéger la Défense est une nécessité mais faut-il à ce point une forme de *snelrecht* disciplinaire lorsque la suspension dans l'intérêt du service et la vraie procédure disciplinaire sont des mesures suffisantes?

Il y a aussi une absence de clarté sur l'effectivité du recours. Le texte reste en carence quant à l'existence d'un recours effectif. Vous nous avez affirmé, madame la ministre, que le projet prévoit bel et bien un recours effectif contre les décisions rendues en première instance par le SGRS, mais le texte ne dit pas cela. Le texte réserve le dernier mot au SGRS. Si la réponse vous paraît évidente, pouvez-vous répondre à cette question simple: en cas d'avis de *screening* négatif, quelle décision faudrait-il attaquer devant le Conseil d'État? Celle

du SGRS ou celle de la chambre de recours?

Avant-dernier point: l'absence de contrôle suffisant sur le SGRS. La question du contrôle et de la supervision sur le SGRS reste posée. C'est un organe essentiel dont les missions et moyens d'investigation croissent au fil des ans. Ce double accroissement s'accompagne d'une possibilité accrue de limitation de droits fondamentaux, par exemple la possibilité d'intrusions plus étendues dans la vie privée des particuliers.

Or, si les moyens de contrainte du SGRS s'étendent, il est d'autant plus essentiel de prendre en compte le respect des droits fondamentaux et d'étendre aussi en conséquence les moyens de contrôle sur les services de renseignement.

Il y a un dernier point mais je ne vous ai pas convaincue à ce propos en commission, donc cela n'ira pas mieux ce soir. Il s'agit de l'absence de consultation des syndicats. Il me semble que le projet examiné organise le recrutement des membres du personnel de la Défense et que c'est le cas d'école d'un projet de loi statutaire qui doit être soumis à la négociation syndicale. Il ne suffit pas, comme vous l'avez dit, de les avoir consultés sur le plan d'action.

En conclusion, mon groupe DéFI s'interroge sur les deux points faibles majeurs de ce projet que constituent l'absence de proportionnalité des mesures en projet et l'opacité sur le mode de fonctionnement du SGRS. Ces points faibles ne contribuent pas à construire l'État de droit, c'est-à-dire les règles qui, au sein d'une société, permettent de construire le collectif. Assurer la sécurité du département et de toute la société, comme il a été rappelé, est certainement chose faite avec ces projets mais ces points laissent planer des zones d'ombre quant aux droits du personnel et quant aux réels pouvoirs dévolus au SGRS qui ne doit pas devenir un État dans l'État. Pour cette raison, nous ne pourrions pas soutenir ce projet.

Je vous remercie, madame la présidente.

25.04 **Ludivine Dedonder**, ministre: Je vais répondre en ce qui concerne le département. Monsieur De Smet, nous avons déjà eu un échange à ce sujet en commission à deux reprises, mais je peux répéter que je suis, en tout cas, convaincue que cette mesure est proportionnée. Comme le montre l'affaire du mois de mai dernier, nous ne pouvons pas prendre de risques lorsqu'il s'agit de la sécurité de nos employés et même, par extension, de la sécurité de tous les citoyens belges.

Comme on l'a dit, la Défense n'est pas une administration comme les autres, les employés de la Défense ont la prérogative de l'utilisation de la force et ils ont accès à des armes et à une formation spécialisée pour le faire. Les civils sont présents à tous les niveaux de l'organisation et bénéficient, souvent, des mêmes accès privilégiés que le personnel militaire. Par conséquent, en ce qui me concerne, chaque poste au sein de la Défense est sensible et, dans ce contexte, ce serait une négligence coupable de ne pas profiter des opportunités juridiques disponibles. Chaque employé de la Défense devrait donc faire l'objet d'une vérification de sécurité.

Nous reconnaissons, évidemment, la gravité, au niveau des conséquences, d'un avis négatif. C'est pourquoi nous avons mis en place plusieurs garde-fous. D'abord la création d'un collège au sein du SGRS pour traiter les dossiers qui recevraient un avis négatif, ce qui devrait permettre à plusieurs personnes de différents départements de la Défense de commenter un dossier. Il y a également la possibilité de faire appel à une expertise extérieure.

Des points de vue différents, me semble-t-il, conduisent à une décision mieux fondée et mieux soutenue par l'organisation. De cette manière, les employés seront également convaincus que la procédure est correctement appliquée. En nous inscrivant dans la procédure légale de vérification, nous offrons aussi aux personnes concernées la possibilité d'y recourir.

Vous le savez, la mesure sera d'application un mois après l'adoption de la loi pour les civils qui posent leur candidature – comme c'est déjà le cas pour les militaires. Pour les militaires qui travaillent déjà au sein de la Défense, nous allons prendre du temps et introduire progressivement les modifications de statut. Ce délai nous permet ainsi de mener des campagnes de sensibilisation – et c'est essentiel – pour que chacun connaisse bien ses droits et ses devoirs, que les contrôles soient correctement exécutés sans engendrer de rejet et de malentendu et qu'ils reposent sur de bonnes bases. Cela permettra aussi, je l'espère, à certains de

corriger leur comportement, si nécessaire.

Nous avons déjà parlé des syndicats. J'écoute toujours ce que vous me racontez avec beaucoup d'attention. J'ai eu dernièrement l'occasion de les rencontrer, car je voulais préciser les choses avec eux. Nous en avons discuté au moment de l'affaire Conings lors des différentes réunions qui se sont succédé, dans l'optique de la modification du projet de loi. Le temps que nous nous permettons de prendre en vue d'adapter les statuts va systématiquement faire l'objet de discussions plus approfondies avec les syndicats. Cela dit, sur le principe, qu'il s'agisse de ces derniers ou du personnel de la Défense, j'espère que personne ne souhaite – vous, les députés, et la société en général – de revivre ce que nous avons vécu et que personne ne souhaite non plus que quelqu'un au comportement inapproprié et inadapté travaille encore au sein de nos forces armées. Voilà l'objectif. Comme déjà indiqué, nous savons que cela entraînera des conséquences, mais qui a envie de garder de telles personnes?

Nous ferons les adaptations de statuts avec l'expertise juridique nécessaire mais aussi, comme pour tout ce que je mets en place aujourd'hui à la Défense, en parfaite collaboration avec les organisations syndicales.

25.05 Hadja Lahbib, ministre: Madame la présidente, je présente mes excuses pour mon retard. J'ai fait au plus vite. Comme vous le savez, il y a une visite ukrainienne en cours à Bruxelles.

Het was de eerste keer dat mijn Oekraïense ambtsgeenoot, de heer Dmytro Koeleba, Brussel bezocht. Het was heel belangrijk voor mij om hem te ontmoeten vanavond.

Je vous remercie pour vos remarques et questions. Je souhaite revenir, si vous le voulez bien, sur quelques éléments.

Tout d'abord, l'adoption de ce projet de loi est importante pour la sécurité de notre pays. Ce projet de loi modifie la politique belge relative à la protection des informations classifiées et réorganise le système administratif par lequel sont mises en œuvre les responsabilités dans ce domaine, ainsi que dans le domaine des vérifications de sécurité, ceci en exécution de la décision du Conseil national de sécurité du 23 février 2022 concernant la réforme de l'Autorité Nationale de Sécurité (ANS).

Pour rappel, une nouvelle ANS sera créée au sein de la Sûreté de l'État (VSSE), tandis que les vérifications de sécurité passeront à la police fédérale. Pour ce qui concerne la protection des informations classifiées, le projet de loi vise à mettre le cadre juridique de notre pays en conformité avec les obligations internationales de la Belgique dans ce domaine et à fournir un cadre juridique pour le service public réglementé du système mondial de radionavigation par satellite Galileo. À cette fin, des pouvoirs supplémentaires sont accordés à l'Autorité Nationale de Sécurité.

Met dit wetsontwerp wordt onder meer ook een vierde classificatieniveau ingevoerd, namelijk 'beperkt'. De efficiënte uitwisseling van geclassificeerde informatie binnen een EU-, NAVO- en ESA-context met België wordt vereenvoudigd door in vier Belgische classificatieniveaus te voorzien in plaats van de huidige drie. Daardoor is de bescherming van de geclassificeerde informatie in België in al haar aspecten conform de verplichtingen in het kader van internationale overeenkomsten, meer bepaald van de Europese Unie en de NAVO.

Permettez-moi de revenir sur la question de l'urgence. Il est important de rappeler que notre pays doit se mettre à jour, et la Belgique est très en retard dans ce contexte par rapport aux obligations internationales dans le domaine de l'information classifiée. Il convient également d'avoir des règles claires pour tout le monde, y compris pour le monde des affaires.

De Europese Commissie verwacht van België dat de eerste juridische stappen gezet worden inzake de ontplooiing van een bevoegde PRS-overheid, een *public regulated service*, in Galileoverband, een systeem dat volgend jaar overgaat van een testfase naar een operationele capaciteit. De administratie moet zich kunnen organiseren.

Over het verzoek tot overleg van het VBO spraken wij reeds uitgebreid tijdens de besprekingen in de commissie. Ik zal mij ertoe beperken nogmaals te verwijzen naar het werk dat nu zal moeten gebeuren in het kader van de uitvoeringsbesluiten van deze wet. Dat is het geschikte kader om een dergelijk overleg te

organiseren met de door deze wetsherziening bevoegde diensten.

L'entrée en vigueur de la loi est prévue au 31 décembre 2023 car la réforme de l'Autorité Nationale de Sécurité est également prévue à travers ce projet de loi. Il faut dès lors laisser aussi le temps de la mise en oeuvre de l'opérationnalisation de cette réforme en prenant encore une série d'arrêtés d'exécution, et permettre aux services de la Sûreté de l'Etat et de la police fédérale de s'organiser, notamment en termes de personnel.

De verschillende KB's worden dus dit jaar al voorbereid, zodat de nieuwe bevoegdheden begin volgend jaar kunnen worden uitgevoerd. Een beroepsprocedure tegen alle NVO-beslissingen, zoals goedkeuringen van ICT-systemen, bij het beroepsorgaan dat oordeelt over veiligheidsmachtigingen is niet wenselijk. In dat geval zou er bij het beroepsorgaan een technische capaciteit moeten worden opgebouwd die evenwaardig is aan degene waarover de NVO beschikt.

La **présidente**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.
(Rgt 85, 4) **(2443/8)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2443/8)**

Le projet de loi compte 60 articles.
Het wetsontwerp telt 60 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 60 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 60 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

26 Demande d'urgence émanant du gouvernement **26 Urgentieverzoek van de regering**

Le gouvernement a demandé l'urgence conformément à l'article 51 du Règlement lors du dépôt du projet de loi visant à moderniser la chaîne TVA et la perception des créances fiscales et non fiscales au sein du SPF Finances, n° 3128/1.

De regering heeft de urgentieverklaring gevraagd met toepassing van artikel 51 van het Reglement, bij de indiening van het wetsontwerp tot modernisering van de btw-ketting en van de inning van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen binnen de FOD Financiën, nr. 3128/1.

Je passe la parole au gouvernement pour développer la demande d'urgence.
Ik geef het woord aan de regering om de vraag tot urgentieverklaring toe te lichten.

26.01 Minister **Tinne Van der Straeten**: Mevrouw de voorzitter, dit ontwerp gaat over een nieuwe wetgeving die tijdig geoperationaliseerd moet kunnen worden in de systemen van de FOD Financiën. Om de ondernemingen tijdig te kunnen informeren over de toepassing van deze nieuwe wetgeving is het noodzakelijk om zo snel mogelijk over een vaststaande juridische basis te kunnen beschikken.

La **présidente**: Je vous propose de nous prononcer sur cette demande.

Ik stel u voor om ons over deze vraag uit te spreken.

L'urgence est adoptée par assis et levé.

De urgentie wordt aangenomen bij zitten en opstaan.

27 Prise en considération de propositions

27 Inoverwegingneming van voorstellen

Vous avez pris connaissance dans l'ordre du jour qui vous a été distribué de la liste des propositions dont la prise en considération est demandée.

In de laatst rondgedeelde agenda komt een lijst van voorstellen voor waarvan de inoverwegingneming is gevraagd.

S'il n'y a pas d'observations à ce sujet, je considère la prise en considération de ces propositions comme acquise. Je renvoie les propositions aux commissions compétentes conformément au Règlement. (art. 75, n° 5, Rgt)

Indien er geen bezwaar is, beschouw ik de inoverwegingneming van deze voorstellen als aangenomen. Overeenkomstig het Reglement worden die voorstellen naar de bevoegde commissies verzonden. (art. 75, nr. 5, Rgt)

Pas d'observation? (*Non*)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus wordt besloten.

Demande d'urgence

Urgentieverzoek

Er is een urgentieverzoek voor het voorstel van resolutie nr. 3148 van de heren Francken, Roggeman, Metsu, D'Haese en Freilich en de dames Houtmeyers, De Wit, Ingels, Van Vaerenbergh en Safai betreffende de asielopvangcrisis.

27.01 Peter De Roover (N-VA): Mevrouw de voorzitter, collega's, ik hoef u niet te overtuigen van deze urgentie, ze spreekt voor zich. De resolutie betreft de asielopvangcrisis. In elke krant gaat het over het probleem van de dwangsommen en het beleid van de opvang verleend door private partners. Ik meen dat de Kamer zich daarover bijzonder snel moet uitspreken en ik ben ervan overtuigd, als de stemming zo lang duurt als daarnet, dat we ook aan een meerderheid zullen geraken.

La **présidente**: Je vous propose de nous prononcer sur cette demande.

Ik stel u voor om ons over deze vraag uit te spreken.

L'urgence est rejetée par assis et levé.

De urgentie wordt verworpen bij zitten en opstaan.

Votes nominatifs

Naamstemmingen

27.02 Peter De Roover (N-VA): Mevrouw de voorzitter, de vorige stemming heeft onze goede luim en collegialiteit niet negatief beïnvloed, want eens te meer gaan wij ons stemgedrag aanpassen aan de afwezigheid, om goede redenen, van een aantal collega's.

Ze zijn talrijk vandaag. De heer Parent is afwezig, collega Van der Donckt zal zijn stemgedrag daarop aanpassen. Collega Cornet is afwezig, collega Anseeuw zal daar bij het stemmen rekening mee houden. Collega Creemers is afwezig, collega Gijbels zal haar stemgedrag daarop aanpassen. Collega Pivin is afwezig,

collega D'Haese zal daar bij het stemmen rekening mee houden Ik hoop dat ik volgende week nog genoeg leden in mijn fractie heb om te kunnen voldoen aan die afspraken. Collega Lanjri is afwezig, collega Van Peel zal haar stemgedrag daarop aanpassen. Collega Chanson is afwezig, collega Ingels zal haar stemgedrag daarop aanpassen, naar goede gewoonte. Mevrouw de voorzitter, dit lange lijstje volstaat niet eens, ik verontschuldig mij hiervoor. Collega Raskin zal rekening houden met de afwezigheid van collega Dewael.

27.03 Catherine Fonck (Les Engagés): Madame la présidente, nous assumerons un pairage pour Mme Els Van Hoof, qui est en réunion à Berlin, et c'est M. Georges Dallemagne qui adaptera son vote; ainsi que pour Mme Mélissa Hanus, c'est M. Josy Arens qui adaptera son vote.

La **présidente**: Merci.

28 Motions déposées en conclusion des interpellations de

- **M. Roberto D'Amico** sur "Un moratoire sur la suppression des distributeurs de billets" (n° 371)

- **M. Michael Freilich** sur "L'accessibilité des distributeurs de billets" (n° 375)

28 Moties ingediend tot besluit van de interpellaties van

- **de heer Roberto D'Amico** over "Een moratorium op de inkrimping van het aantal geldautomaten" (nr. 371)

- **de heer Michael Freilich** over "De toegankelijkheid van geldautomaten" (nr. 375)

Ces interpellations ont été développées en réunion publique de la commission de l'Économie, de la Protection des consommateurs et de l'Agenda numérique du 1er février 2023.

Deze interpellaties werden gehouden in de openbare vergadering van de commissie voor Economie, Consumentenbescherming en Digitale Agenda van 1 februari 2023.

Trois motions ont été déposées (MOT n° 371/1):

- une première motion de recommandation a été déposée par M. Roberto D'Amico;
- une deuxième motion de recommandation a été déposée par M. Michael Freilich;
- une motion pure et simple a été déposée par Mme Leslie Leoni.

Drie moties werden ingediend (MOT nr. 371/1):

- een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Roberto D'Amico;
- een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Michael Freilich;
- een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Leslie Leoni.

La motion pure et simple ayant la priorité de droit, je mets cette motion aux voix.

Daar de eenvoudige motie van rechtswege voorrang heeft, breng ik deze motie in stemming.

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote?

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring?

28.01 Roberto D'Amico (PVDA-PTB): Madame la présidente, chers collègues, comme moi, vous savez que les Belges font face à une forte diminution des distributeurs de billets. De nombreuses communes ne disposent plus du tout de distributeur de billets sur leur territoire ou n'en possèdent qu'un seul pour une zone géographique très étendue.

Les quatre grandes banques du pays (BNP Paribas, KBC, ING et Belfius) se sont regroupées en un consortium nommé Batopin qui participe activement à la dégradation et au recul de l'offre de distributeurs et donc à l'accessibilité de l'argent liquide. Alors que la Belgique comptait 8 700 distributeurs en 2013, elle n'en comptera plus que 3 500 en 2024.

Le monde associatif s'est également mobilisé. L'ASBL Financité a déposé une plainte à l'Autorité belge de la Concurrence et a remis une pétition pour défendre le cash. Enfin, Financité s'est associée à Test Achats et OKRA pour publier un communiqué de presse et appeler le ministre à légiférer et à imposer un moratoire sur la suppression des distributeurs de billets.

Le PTB soutient la voie législative pour régler la question de la proximité et de l'accessibilité des distributeurs de billets. Ce n'est pas une surprise. J'ai d'ailleurs déposé une proposition de loi qui est toujours à l'agenda avec laquelle je reviendrai si le résultat des négociations n'est pas satisfaisant. Toutefois, vous êtes en pleine

négociation.

Jusqu'à présent, les banques se montrent peu à l'écoute des besoins des citoyens et continuent de fermer les distributeurs. La motion que j'ai déposée demande au gouvernement fédéral de déclarer un moratoire sur toute nouvelle fermeture d'agence bancaire ou de distributeur de billets jusqu'à ce que l'ensemble des distributeurs neutres soient déployés.

28.02 Michael Freilich (N-VA): Mevrouw de voorzitter, ik heb een motie ingediend gericht aan minister Dermagne. Ik zou ze echter graag willen intrekken. Ik weet niet of dat kan, daarom zal ik mijn collega's vragen straks de eenvoudige motie goed te keuren.

Sta mij toe dat even nader te verklaren. Het gaat over de bankautomaten, waarover mensen steen en been klagen. Zij zijn steeds moeilijker te vinden, mensen kunnen geen cashgeld meer afhalen. Wij hebben daar een oplossing voor, namelijk: ATM's toelaten in de winkels. Initieel is ons wetsvoorstel daarover weggestemd. Via de motie had ik de regering gevraagd de zaak opnieuw te bekijken. Ik kan u vandaag melden dat ik daarover met minister Dermagne een vrij goed gesprek en contact heb gehad en dat de regering vandaag onderzoekt of een en ander mogelijk is.

Om die gesprekken alle kansen te geven, vraag ik vandaag mijn motie in te trekken. Het is de *duty of the opposition to oppose*, maar vandaag geldt dat voor voornoemd onderdeel even niet. Mijn hand is alvast uitgestoken naar de leden van de meerderheid.

De **voorzitter**: Het is geen probleem om uw motie in te trekken.

La motion de M. Michael Freilich est donc retirée.

Début du vote / Begin van de stemming.

Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote? / Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken?

Fin du vote / Einde van de stemming.

Résultat du vote / Uitslag van de stemming.

(Stemming/vote 1)			
Ja	95		Oui
Nee	31		Non
Onthoudingen	2	Abstentions	
Totaal	128		Total

La motion pure et simple est adoptée. Par conséquent, la motion de recommandation est caduque.
De eenvoudige motie is aangenomen. Bijgevolg vervalt de motie van aanbeveling.

29 Wetsontwerp tot bescherming van het beroep en de titel van landmeter-expert en tot oprichting van een Orde van landmeters-experten (3062/6)

29 Projet de loi protégeant la profession et le titre de géomètre-expert et créant un Ordre des géomètres-experts (3062/6)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 2)</i>		
Ja	84	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	44	Abstentions
Totaal	128	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. **(3062/7)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. **(3062/7)**

Reden van onthouding? *(Nee)*

Raison d'abstention? *(Non)*

30 Wetsontwerp tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen betreffende de bijdrageberekening voor startende zelfstandige artiesten (3010/1)

30 Projet de loi modifiant l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants en ce qui concerne le calcul des cotisations pour les travailleurs indépendants artistes débutants (3010/1)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote?

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring?

30.01 Björn Anseeuw (N-VA): Mevrouw de voorzitter, het is een oud zeer in dit land dat er in de sociale zekerheid elk jaar opnieuw verschillende miljarden euro's worden getransfereerd van het Noorden naar het Zuiden, zonder dat de begunstigden daarvoor veel verantwoording hoeven af te leggen of op te nemen.

Het voorstel dat in dit Parlement op tafel ligt, is een extra transfer, waarbij de Vlamingen opnieuw moeten betalen voor het linkse beleid van Franstalige partijen in dit land. Dat vormt een van de belangrijke redenen waarom wij bij de behandeling in de commissie tegen dit voorstel hebben gestemd. Het viel op dat de N-VA de enige partij was die tegen dit voorstel heeft gestemd. We zullen dat vanavond zonder enige aarzeling opnieuw doen.

Toch wil ik na de bespreking van dit voorstel in de plenaire vergadering vanmiddag van deze gelegenheid gebruikmaken om alle andere Vlaamse partijen op te roepen ook tegen dit voorstel te stemmen. Beste parlamentsleden van Open Vld, cd&v, het Vlaams Belang, Vooruit, PVDA en Groen, ik wil u voor één keer oproepen om de Vlaming niet opnieuw te laten opdraaien voor het Waalse linkse beleid waar hij niet voor kiest, en dus om tegen dit voorstel te stemmen.

De **voorzitter**: Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 3)</i>		
Ja	87	Oui
Nee	16	Non
Onthoudingen	23	Abstentions
Totaal	126	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(3010/6)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(3010/6)**

Reden van onthouding? *(Nee)*

Raison d'abstention? *(Non)*

31 Voorstel houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord van 5 juli 2022 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen over de samenstelling van de Belgische delegatie van de Benelux Interparlementaire Assemblée (3091/1)

31 Proposition portant assentiment à l'accord de coopération du 5 juillet 2022 entre l'autorité fédérale, les Régions et les Communautés relatif à la composition de la délégation belge à l'Assemblée interparlementaire Benelux (3091/1)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 4)</i>		
Ja	110	Oui
Nee	17	Non
Onthoudingen	1	Abstentions
Totaal	128	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het voorstel aan. Het zal ter kennis van de Senaat en van de parlementen van de gemeenschappen en de gewesten worden gebracht. **(3091/4)**

En conséquence, la Chambre adopte la proposition. Il en sera donné connaissance au Sénat et aux parlements des communautés et des régions. **(3091/4)**

Reden van onthouding? (*Nee*)

Raison d'abstention? (*Non*)

32 Wetsontwerp tot bepaling van de beginselen voor de loting van natuurlijke personen voor de gemengde commissies en de burgerpanels op initiatief van de Kamer van volksvertegenwoordigers (nieuw opschrift) (2944/6)

32 Projet de loi établissant les principes du tirage au sort des personnes physiques pour les commissions mixtes et les panels citoyens organisés à l'initiative de la Chambre des représentants (nouvel intitulé) (2944/6)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 5)</i>		
Ja	78	Oui
Nee	33	Non
Onthoudingen	17	Abstentions
Totaal	128	Total

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(2944/7)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(2944/7)**

Reden van onthouding? (*Nee*)

Raison d'abstention? (*Non*)

33 **Projet de loi modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité (3082/3)**
33 **Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (3082/3)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)
Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.
Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?
Einde van de stemming / Fin du vote.
Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(Stemming/vote 6)		
Ja	116	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	12	Abstentions
Totaal	128	Total

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(3082/4)**
Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(3082/4)**

Raison d'abstention? (*Non*)
Reden van onthouding? (*Nee*)

34 **Amendements réservés à la proposition de résolution visant à soutenir la croissance durable de la mobilité partagée en Belgique (2138/1-9)**
34 **Aangehouden amendementen op het voorstel van resolutie betreffende de ondersteuning van duurzame groei van gedeelde mobiliteit in België (nieuw opschrift) (2138/1-9)**

Vote sur l'amendement n° 21 de Pieter De Spiegeleer cs tendant à insérer une demande 12(n). **(2138/9)**
Stemming over amendement nr. 21 van Pieter De Spiegeleer cs tot invoeging van een verzoek 12(n). **(2138/9)**

Begin van de stemming / Début du vote.
Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?
Einde van de stemming / Fin du vote.
Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(Stemming/vote 7)		
Ja	17	Oui
Nee	110	Non
Onthoudingen	0	Abstentions
Totaal	127	Total

En conséquence, l'amendement est rejeté.
Bijgevolg is het amendement verworpen.

Vote sur l'amendement n° 22 de Pieter De Spiegeleer cs tendant à insérer une demande 13(n). **(2138/9)**
Stemming over amendement nr. 22 van Pieter De Spiegeleer cs tot invoeging van een verzoek 13(n). **(2138/9)**

Begin van de stemming / Début du vote.
Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?
Einde van de stemming / Fin du vote.
Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 8)</i>		
Ja	17	Oui
Nee	84	Non
Onthoudingen	23	Abstentions
Totaal	124	Total

En conséquence, l'amendement est rejeté.

Bijgevolg is het amendement verworpen.

35 Ensemble de la proposition de résolution visant à soutenir la croissance durable de la mobilité partagée en Belgique (2138/8)

35 Geheel van het voorstel van resolutie betreffende de ondersteuning van duurzame groei van gedeelde mobiliteit in België (nieuw opschrift) (2138/8)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 9)</i>		
Ja	127	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	0	Abstentions
Totaal	127	Total

En conséquence, la Chambre adopte la proposition de résolution. Il en sera donné connaissance au gouvernement. **(2138/10)**

Bijgevolg neemt de Kamer het voorstel van resolutie aan. Het zal ter kennis van de regering worden gebracht. **(2138/10)**

36 Projet de loi portant modification de la loi du 11 décembre 1998 relative à la classification et aux habilitations, attestations et avis de sécurité (2443/8)

36 Wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen (2443/8)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 10)</i>		
Ja	76	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	52	Abstentions
Totaal	128	Total

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(2443/9)**

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(2443/9)**

Raison d'abstention? (*Non*)

Reden van onthouding? (*Nee*)

37 **Projet de loi portant assentiment de l'accord de coopération du 30 novembre 2022 entre l'État fédéral, la Région flamande, la Région wallonne, la Région de Bruxelles-Capitale, la Communauté flamande, la Communauté française, la Communauté germanophone, la Commission communautaire française et la Commission communautaire commune visant à instaurer un mécanisme de filtrage des investissements directs étrangers (3079/1)**

37 **Wetsontwerp houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 30 november 2022 tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie tot het invoeren van een mechanisme voor de screening van buitenlandse directe investeringen (3079/1)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem nagekeken? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 11)</i>		
Ja	112	Oui
Nee	0	Non
Onthoudingen	10	Abstentions
Totaal	122	Total

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(3079/4)**

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(3079/4)**

Raison d'abstention? *(Non)*

Reden van onthouding? *(Nee)*

(Mme Özlem Özen et MM. Khalil Aouasti et Hervé Rigot ont voté comme leur groupe)

38 **Adoption de l'ordre du jour**

38 **Goedkeuring van de agenda**

Nous devons procéder à l'approbation de l'ordre du jour de la séance de la semaine prochaine.

Wij moeten overgaan tot de goedkeuring van de agenda voor de vergadering van volgende week.

Y a-t-il une observation à ce sujet? *(Non)*

Zijn er dienaangaande opmerkingen? *(Nee)*

En conséquence, l'ordre du jour est adopté.

Bijgevolg is de agenda aangenomen.

La séance est levée. Prochaine séance le jeudi 16 février 2023 à 14 h 15.

De vergadering wordt gesloten. Volgende vergadering donderdag 16 februari 2023 om 14.15 uur.

La séance est levée à 20 h 14.

De vergadering wordt gesloten om 20.14 uur.

L'annexe est reprise dans une brochure séparée, portant le numéro CRIV 55 PLEN 231 annexe.

De bijlage is opgenomen in een aparte brochure met nummer CRIV 55 PLEN 231 bijlage.

DETAIL DES VOTES NOMINATIFS**DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN**

Vote nominatif - Naamstemming: 001

Oui	095	Ja
-----	-----	----

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buysrogge Peter, Buyst Kim, Calvo Kristof, Claes Mieke, Cogolati Samuel, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depoorter Kathleen, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Vriendt Wouter, De Wit Sophie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Metsu Koen, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Roggeman Tomas, Safai Darya, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van der Donckt Wim, Van Hecke Stefaan, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Wollants Bert, Zanchetta Laurence

Non	031	Nee
-----	-----	-----

Bury Katleen, Colebunders Gaby, Creyelman Steven, D'Amico Roberto, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Vuyst Steven, Dewulf Nathalie, Dillen Marijke, Fonck Catherine, Gilissen Erik, Hedebouw Raoul, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Pas Barbara, Ponthier Annick, Prévot Maxime, Ravyts Kurt, Rohonyi Sophie, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Grieken Tom, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry

Abstentions	002	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Arens Josy, Dallemagne Georges

Vote nominatif - Naamstemming: 002

Oui	084	Ja
-----	-----	----

Aouasti Khalil, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Calvo Kristof, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depraetere Melissa, De Smet François, De Vriendt Wouter, De Vuyst Steven, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Gabriëls Katja, Geens Koen, Goffin Philippe, Hedebouw Raoul, Hennuy Laurence, Hugon Claire, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Marghem Marie-Christine, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Prévot Patrick, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Rohonyi Sophie, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles,

Vandenput Tim, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Verduyckt Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

Non	000	Nee
-----	-----	-----

Abstentions	044	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Anseeuw Björn, Arens Josy, Bury Katleen, Buysrogge Peter, Claes Mieke, Creyelman Steven, Dallemagne Georges, Dedecker Jean-Marie, Depoorter Kathleen, De Roover Peter, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dillen Marijke, Fonck Catherine, Freilich Michael, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Houtmeyers Katrien, Ingels Yngvild, Loones Sander, Metsu Koen, Pas Barbara, Ponthier Annick, Prévot Maxime, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Roggeman Tomas, Safai Darya, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Bossuyt Anneleen, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Lommel Reccino, Van Peel Valerie, Van Vaerenbergh Kristien, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Wollants Bert

Vote nominatif - Naamstemming: 003

Oui	087	Ja
-----	-----	----

Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaïne Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Calvo Kristof, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, Dallemagne Georges, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depraetere Melissa, De Smet François, De Vriendt Wouter, De Vuyst Steven, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Gabriëls Katja, Geens Koen, Goffin Philippe, Hedebouw Raoul, Hennuy Laurence, Hugon Claire, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Marghem Marie-Christine, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Rohonyi Sophie, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Verduyckt Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

Non	016	Nee
-----	-----	-----

Buysrogge Peter, Claes Mieke, Dedecker Jean-Marie, Depoorter Kathleen, De Roover Peter, De Wit Sophie, Freilich Michael, Goethals Sigrid, Houtmeyers Katrien, Loones Sander, Metsu Koen, Roggeman Tomas, Safai Darya, Van Bossuyt Anneleen, Van Vaerenbergh Kristien, Wollants Bert

Abstentions	023	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Anseeuw Björn, Bury Katleen, Creyelman Steven, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dillen Marijke, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Ingels Yngvild, Pas Barbara, Ponthier Annick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Peel Valerie, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans

Vote nominatif - Naamstemming: 004

Oui	110	Ja
-----	-----	----

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buysrogge Peter, Buyst Kim, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, Dallemagne Georges, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depoorter Kathleen, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, De Vriendt Wouter, De Vuyst Steven, De Wit Sophie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hedebouw Raoul, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Merckx Sofie, Mertens Peter, Metsu Koen, Moscufo Nadia, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Roggeman Tomas, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van der Donckt Wim, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Wollants Bert, Zanchetta Laurence

Non	017	Nee
-----	-----	-----

Bury Katleen, Creyelman Steven, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, Dewulf Nathalie, Dillen Marijke, Gilissen Erik, Pas Barbara, Ponthier Annick, Ravyts Kurt, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Grieken Tom, Van Lommel Reccino, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans

Abstentions	001	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Calvo Kristof

Vote nominatif - Naamstemming: 005

Oui	078	Ja
-----	-----	----

Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Calvo Kristof, Cogolati Samuel, Dallemagne Georges, De Block Maggie, De Caluwé Robby, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depraetere Melissa, De Smet François, De Vriendt Wouter, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Gabriëls Katja, Geens Koen, Goffin Philippe, Hennuy Laurence, Hugon Claire, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Marghem Marie-Christine, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Rohonyi Sophie, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van Hecke Stefaan, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

Non	033	Nee
-----	-----	-----

Bury Katleen, Buysrogge Peter, Claes Mieke, Creyelman Steven, Dedecker Jean-Marie, Depoorter Kathleen, De Roover Peter, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, Dillen Marijke, Freilich Michael, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Houtmeyers Katrien, Loones Sander, Metsu Koen, Pas Barbara, Ponthier Annick, Ravyts Kurt, Roggeman Tomas, Safai Darya, Samyn Ellen,

Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Bossuyt Anneleen, Van Grieken Tom, Van Lommel Reccino, Van Vaerenbergh Kristien, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Wollants Bert

Abstentions	017	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Anseeuw Björn, Colebunders Gaby, D'Amico Roberto, De Vuyst Steven, D'Haese Christoph, Gijbels Frieda, Hedebouw Raoul, Ingels Yngvild, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Raskin Wouter, Van der Donckt Wim, Van Hees Marco, Van Peel Valerie, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry

Vote nominatif - Naamstemming: 006

Oui	116	Ja
-----	-----	----

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacqueline Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Bury Katleen, Buysrogge Peter, Buyst Kim, Calvo Kristof, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Creyelman Steven, Dallemagne Georges, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedeker Jean-Marie, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depoorter Kathleen, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Wouter, De Vriendt Joris, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Dillen Marijke, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Metsu Koen, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Pas Barbara, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Ponthier Annick, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Roggeman Tomas, Safai Darya, Samyn Ellen, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Sneppe Dominiek, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Troosters Frank, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Hecke Stefaan, Van Lommel Reccino, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Wollants Bert, Zanchetta Laurence

Non	000	Nee
-----	-----	-----

Abstentions	012	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Colebunders Gaby, D'Amico Roberto, De Smet François, De Vuyst Steven, Hedebouw Raoul, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Rohonyi Sophie, Van Hees Marco, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry

Vote nominatif - Naamstemming: 007

Oui	017	Ja
-----	-----	----

Bury Katleen, Creyelman Steven, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, Dewulf Nathalie, Dillen Marijke, Gilissen Erik, Pas Barbara, Ponthier Annick, Ravyts Kurt, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Grieken Tom, Van Lommel Reccino, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans

Non	110	Nee
-----	-----	-----

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buysrogge Peter, Buyst Kim, Calvo Kristof, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, Dallemagne Georges, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depoorter Kathleen, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, De Vriendt Wouter, De Vuyst Steven, De Wit Sophie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hedebouw Raoul, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Merckx Sofie, Mertens Peter, Metsu Koen, Moscufo Nadia, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Roggeman Tomas, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van der Donck Wim, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Wollants Bert, Zanchetta Laurence

Abstentions	000	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Vote nominatif - Naamstemming: 008

Oui	017	Ja
-----	-----	----

Bury Katleen, Creyelman Steven, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, Dewulf Nathalie, Dillen Marijke, Gilissen Erik, Pas Barbara, Ponthier Annick, Ravyts Kurt, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Grieken Tom, Van Lommel Reccino, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans

Non	084	Nee
-----	-----	-----

Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Calvo Kristof, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, Dallemagne Georges, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depraetere Melissa, De Smet François, De Vriendt Wouter, De Vuyst Steven, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Gabriëls Katja, Geens Koen, Goffin Philippe, Hedebouw Raoul, Hugon Claire, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Marghem Marie-Christine, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Rohonyi Sophie, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

Abstentions	023	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Anseeuw Björn, Buysrogge Peter, Claes Mieke, Dedecker Jean-Marie, Depoorter Kathleen, De Roover Peter, De Wit Sophie, D'Haese Christoph, Freilich Michael, Gijbels Frieda, Goethals Sigrid, Houtmeyers Katrien, Ingels Yngvild, Loones Sander, Metsu Koen, Raskin Wouter, Roggeman Tomas, Safai Darya, Van Bossuyt Anneleen, Van der Donck Wim, Van Peel Valerie, Van Vaerenbergh Kristien, Wollants Bert

Vote nominatif - Naamstemming: 009

Oui	127	Ja
-----	-----	----

Anseeuw Björn, Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Bury Katleen, Buysrogge Peter, Buyst Kim, Calvo Kristof, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Colebunders Gaby, Creyelman Steven, Dallemagne Georges, D'Amico Roberto, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depoorter Kathleen, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Wouter, De Vriendt Joris, De Vuyst Steven, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Dillen Marijke, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hedebouw Raoul, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Merckx Sofie, Mertens Peter, Metsu Koen, Moscufo Nadia, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Pas Barbara, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Ponthier Annick, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Roggeman Tomas, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Samyn Ellen, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Sneppe Dominiek, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Troosters Frank, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Hecke Stefaan, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Vanpeborgh Gitta, Van Peel Valerie, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vicaire Albert, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wilmès Sophie, Wollants Bert, Zanchetta Laurence

Non	000	Nee
-----	-----	-----

Abstentions	000	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Vote nominatif - Naamstemming: 010

Oui	076	Ja
-----	-----	----

Aouasti Khalil, Arens Josy, Bacquelaine Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Buyst Kim, Calvo Kristof, Cogolati Samuel, Dallemagne Georges, De Block Maggie, De Caluwé Robby, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depraetere Melissa, De Vriendt Wouter, Dierick Leen, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Gabriëls Katja, Geens Koen, Goffin Philippe, Hennuy Laurence, Hugon Claire, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Marghem Marie-Christine, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rigot Hervé, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van Hecke Stefaan, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Zanchetta Laurence

Non	000	Nee
-----	-----	-----

Abstentions	052	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Anseeuw Björn, Bury Katleen, Buysrogge Peter, Claes Mieke, Colebunders Gaby, Creyelman Steven, D'Amico Roberto, Dedecker Jean-Marie, Depoorter Kathleen, De Roover Peter, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Joris, De Vuyst Steven, De Wit Sophie, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dillen Marijke, Freilich Michael, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Hedebouw Raoul, Houtmeyers Katrien, Ingels Yngvild, Loones Sander, Merckx Sofie, Mertens Peter, Metsu Koen, Moscufo Nadia, Pas Barbara, Ponthier Annick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Roggeman Tomas, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Samyn Ellen, Sneppe Dominiek, Troosters Frank, Van Bossuyt Anneleen, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Hees Marco, Van Lommel Reccino, Van Peel Valerie, Van Vaerenbergh Kristien, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry, Wollants Bert

Vote nominatif - Naamstemming: 011

Oui	112	Ja
-----	-----	----

Anseeuw Björn, Arens Josy, Bacquelaïne Daniel, Bayet Hugues, Beke Wouter, Ben Achour Malik, Bihet Mathieu, Bombled Christophe, Bonaventure Chanelle, Briers Jan, Burton Emmanuel, Bury Katleen, Buysrogge Peter, Buyst Kim, Calvo Kristof, Claes Mieke, Cogolati Samuel, Creyelman Steven, Dallemagne Georges, De Block Maggie, De Caluwé Robby, Dedecker Jean-Marie, De Jonge Tania, de Laveleye Séverine, Delizée Jean-Marc, De Maegd Michel, Depoorter Kathleen, Depraetere Melissa, De Roover Peter, De Smet François, De Spiegeleer Pieter, De Vriendt Wouter, De Vriendt Joris, Dewulf Nathalie, D'Haese Christoph, Dierick Leen, Dillen Marijke, Ducarme Denis, Farih Nawal, Flahaut André, Fonck Catherine, Freilich Michael, Gabriëls Katja, Geens Koen, Gijbels Frieda, Gilissen Erik, Goethals Sigrid, Goffin Philippe, Hennuy Laurence, Houtmeyers Katrien, Hugon Claire, Ingels Yngvild, Jiroflée Karin, Kir Emir, Laaouej Ahmed, Lacroix Christophe, Leoni Leslie, Leroy Marie-Colline, Leysen Christian, Liekens Goedeke, Loones Sander, Marghem Marie-Christine, Metsu Koen, Moutquin Simon, Muylle Nathalie, Pas Barbara, Piedboeuf Benoît, Pillen Jasper, Pisman Kathleen, Platteau Eva, Ponthier Annick, Prévot Maxime, Prévot Patrick, Raskin Wouter, Ravyts Kurt, Reuter Florence, Reynaert Vicky, Rohonyi Sophie, Safai Darya, Samyn Ellen, Scourneau Vincent, Segers Ben, Senesael Daniel, Sneppe Dominiek, Taquin Caroline, Thémont Sophie, Tillieux Eliane, Troosters Frank, Vajda Olivier, Vanbesien Dieter, Van Bossuyt Anneleen, Van den Bergh Jef, Vandenbroucke Joris, Vanden Burre Gilles, Vandenput Tim, Van der Donckt Wim, Van Grieken Tom, Van Hecke Stefaan, Van Lommel Reccino, Vanpeborgh Gitta, Vanrobaeys Anja, Van Vaerenbergh Kristien, Verduyck Kris, Verhaert Marianne, Verhelst Kathleen, Verherstraeten Servais, Vermeersch Wouter, Verreyt Hans, Vicaire Albert, Wilmès Sophie, Wollants Bert, Zanchetta Laurence

Non	000	Nee
-----	-----	-----

Abstentions	010	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Colebunders Gaby, D'Amico Roberto, De Vuyst Steven, Hedebouw Raoul, Merckx Sofie, Mertens Peter, Moscufo Nadia, Van Hees Marco, Vindevoghel Maria, Warmoes Thierry